

MGA PRINSIPYO NG KOMUNIKASYON

Binuo ang Shepherds Global Classroom para ihanda ang katawan ni Cristo sa pamamagitan ng pagbibigay ng kurikulum sa mga umuusbong na pinunong Kristiyano sa buong mundo. Layunin naming dumami ang mga programa ng pagsasanay kaya ipinagkatiwala namin ang kurikulum na mayroong 20-kurso sa kamay ng mga espirituwal na tagapagsanay ng bawat bansa sa buong mundo.

Ang aklat na ito ay maaaring i-download nang libre sa <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

Pangunahing Manunulat: Dr. Randall McElwain. Nilalaman: Dr. Danny McCain at Rev. R. G. Hutchison

Copyright © 2023 Shepherds Global Classroom

Isinalin sa Tagalog mula sa Ikatlong Ingles na Edisyon.

Nakalaan ang lahat na karapatan.

May copyright ang mga third-party material na pagmamay-ari ng ibang tao at kanilang ibinabahagi sa ilalim ng iba't-ibang lisensiya.

Maliban kung inilathala, lahat ng Kasulatan ay hango sa Ang Bagong Ang Biblia.

Pahayag tungkol sa pahintulot:

Ang aklat na ito ay maaaring ilimbag at ipamahagi ng walang bayad maging sa digital na pormat o pisikal na aklat sa ilalim ng mga sumusunod na alituntunin: (1) Hindi maaaring baguhin ang nilalaman ng aklat sa anumang paraan; (2) Hindi maaaring ibenta ang mga kopya ng aklat para pagkakitaan; (3) Malaya ang mga institusyong pang-edukasyon na gamitin/kopyahin ang aklat na ito, kahit naniningil sila ng mga matrikula; at (4) Hindi maaaring isalin ang aklat na ito nang walang pahintulot at pangangasiwa ng Shepherds Global Classroom. .

Mga Nilalaman

Mga Direksiyon para sa mga Lider ng Klase	5
(1) Isang Teolohiya ng Komunikasyon	7
(2) Mga Prinsipyo ng Komunikasyon.....	21
(3) Pasimula sa Pangangaral	35
(4) Ang Mga Mekanika ng Pangangaral	66
(5) Paghahanda ng mga Expositoryong Pangangaral.....	75
(6) Nakasulat na Komunikasyon	93
(7) Pagtuturo	103
(8) Mga Relasyong Pantao	123
(9) Komunikasyon sa Magkaibang Kultura	135
(10) Pangangaral na Binasbasan ng Espiritu.....	145
Form sa Pag-assess sa Pagsasalita	153
Form Parasa Pagtatala ng Takdang-Aralin.....	155

Mga Direksiyon para sa mga Lider ng Klase

Kung nag-aaral bilang isang grupo, maaari kayong magsalit-salit sa pagbasa na materyal. Pana-panahong tumigil para sa pagtatalakayan ng klase. Bilang tagapanguna sa klase, tungkulin mo napanatilihin at huwag lumayo sa materya na pinag-aaralan ang inyong talakayan. Makatutulong na magkaroon ng limit sa oras ang bawat panahon ng pagtatalakayan.

Mga Tanong sa pagtatalakayan at ibang gawain sa klase ay ipinakikilala ng simbolong ito ►. Kapag dumating kayo sa isa sa mga ito, itanong ang mga kasunod nito, at hayaan ang mga mag-aaral upang talakayin ang sagot. Tiyakin na lahat ng mag-aaral ay nakikibahagi sa talakayan. Kung kinakailangan, maaari mong tawagin sa pangalan ang mag-aaral.

Maraming **reperensiya sa Kasulatan** ang ginamit sa kursong ito. May mga talatang nakasulat na sa teksto. Ang mga Kasulatang nasa loob ng parenthesis ay sumusuporta sa mga pangungusap sa teksto. Hindi kinakailangang basahin ang mga talata.

Bawat leksiyon ay nagtatapos sa **takdang-aralin**. Dapat tapusin ang bawat takdang-aralin at i-report bago ang simula ng susunod na oras ng pag-aaral.

Sa katapusan ng ilang aralin, ang bawat miyembro ng klase ay **maghahanda ng isang sermon o aralin sa Biblia na ipapakita sa kabuuan ng klase**. Sa kaso ng presentasyon ng grupo, maglaan ng oras sa simula ng susunod na pagkikita ng klase para sa mga presentasyon. Gamitin ang assessment form sa likod ng gabay sa kursong ito upang i-evaluate ang mga sermon at upang tulungan ang mga mag-aaral na maging mas mabuti ang kanilang kakayahang magsalita. Iminumungkahi namin na gumawa ng mga kopya ng form na ito upang magamit sa klase.

Karamihan sa mga aralin ay may kasamang mga **tanong sa pagsusulit**. Pagkatapos ng bawat klase, maaaring ulitin ng lider ang mga tanong sa mga mag-aaral. Ang susunod na sesyon sa klase ay dapat simula sa isang maikling pagsusulit gamit ang mga tanong na ito. Dapat gawin ang mga pagsusulit nang hindi tinitingnan ang aklat ng kurso, mga nakasulat na notes, Biblia, o mga kamag-aral. Isang test answer key ang maaaring i-download sa www.shepherdsglobal.org.

Depende sa istilo ng iyong klase, maaari mong piliin na gawin ang mg takdang-aralin lamang, at hindi ang mga tanong sa pagsusulit. Maaari mong iakma ang bahaging ito ng kurso ayon sa istilo ng pagkatuto ng iyong mga mag-aaral.

Kung nais ng mga mag-aaral na magkaroon ng **sertipiko mula sa Shepherds Global Classroom**, dapat silang dumalo sa mga sesyon ng klase at kumpletuhin ang mga takdang-aralin. Mayroong form sa dulo ng kurso upang itala ang mga takdang-aralin na natapos na.

Aralin 1

Isang Teolohiya ng Komunikasyon

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Maunawaan ang kahalagahan ng komunikasyon sa kaharian ng Diyos.
- (2) Kilalanin ang mga paraan kung paano makipag-usap ang Diyos sa Trinidad, sa iba pang espirituwal na nilalang, at sa sangkatauhan.
- (3) Pahalagahan ang iba't-ibang paraan kung paano makipag-usap si Jesus habang nasa lupa.
- (4) Kilalanin ang kakayahang makipag-usap bilang bahagi ng imahen ng Diyos sa sangkatauhan.
- (5) Igalang ang kapangyarihan ng dila ng tao upang matupad ang mabuti o masama.

Pasimula

Ang komunikasyon ay ang paglilipat ng impormasyon mula sa isang tao patungo sa isa pa. Kabilang sa komunikasyon ang pangangaral, pagtuturo, pakikipag-usap sa isa't-isa, pagsusulat, drama, at iba pang paraan ng pagbabahagi ng impormasyon sa pagitan ng mga tao.

Para sa mga mangangaral at guro, talagang mahalaga ang komunikasyon. Kung ang isang mekaniko ay hindi makikipag-usap nang mabuti, hindi tayo nag-aalala. Kung makapag-aayos siya ng sasakyan, tayo ay masaya na. Ang isang mahusay na kusinero ay hindi kinakailangang maging isang mahusay na tagapagsalita. Kailangan lamang niyang malaman kung paano maghahanda ng masarap na pagkain. Ang isang magsasaka ay hindi kinakailangang maging mahusay sa pagsasalita kung nalalaman niya kung paano magtanim, magpalago at mag-ani ng mga pananim.

Gayunman, ang mangangaral o guro ay dapat may kakayahang makipag-usap. Ang pagkatawag upang mangaral o magturo ay isang tawag upang makipag-usap. Dahil dito, dapat higit ang kaalaman ng mga mangangaral at guro tungkol sa komunikasyon at pagsasalita sa harap ng publiko kaysa sa karamihan sa mga tao.

Ang tatlong pangunahing anyo ng komunikasyon para sa mga tagapangunang Kristiyano ay ang pangangaral, pagtuturo at pagsulat. Ito ang pangunahing pagtutuunan ng kursong ito.

Ang kakayahang makipag-usap ay hindi nangangahulugan na ang bawat guro o mangangaral ay dapat magkaroon ng kakayahan ng isang presidente o ng isang kilalang tagapagsalita. Maraming iba't-ibang paraan ng komunikasyon. May mga taong nagiging mahuhusay na tagapagsalita, kahit na hindi sila mga dakilang tagapagsalita sa publiko. Ang layunin ng kursong ito ay maghanda ng mas mabubuting tagapagsalita para sa paglilingkod sa kaharian ng Diyos.

Sa unang araling ito, makikita natin na ang komunikasyon ay mahalaga sa kaharian ng Diyos.

Ang Diyos ay Isang Komunikador

Ang Diyos ay isang personal na Diyos na nakikipag-usap sa iba. Di katulad ng mga hindi personal na mga diyos ng maraming relihiyon, ang Diyos ay isang komunikador. Ipinapakita ng Biblia ng komunikasyon ng Diyos sa pagitan ng Trinidad, komunikasyon sa mga anghel at maging kay Satanas, at komunikasyon sa mga tao.

Nakikipag-usap ang Ama sa ibang Persona ng Trinidad

Sa simula ng Biblia, mababasa natin,

“At sinabi ng Diyos, ‘Magkaroon ng liwanag,’ at nagkaroon ng liwanag... Sinabi ng Dios, “Lalangin natin ang tao sa ating larawan, ayon sa ating wangis; at magkaroon sila ng pamamahala sa mga isda sa dagat, sa mga ibon sa himpapawid, sa mga hayop, sa buong lupa, at sa bawat gumagapang sa ibabaw ng lupa.” (Genesis 1:3, 26).

Sino ang kausap ng Diyos? Nakikipag-usap ang Diyos sa Diyos. Ang isang persona ng Trinidad ay nakikipag-usap sa iba pang persona ng Trinidad; “Ating lalangin...”

Noong mga araw ni Noe, nakipag-usap ang Diyos sa buong Trinidad.

“Nalungkot ang PANGINOON na kanyang nilalang ang tao sa lupa at nalumbay ang kanyang puso. Kaya’t sinabi ng PANGINOON, ‘Lilipulin ko ang tao na aking nilalang sa ibabaw ng lupa—ang tao, hayop, ang mga gumagapang, at ang mga ibon sa himpapawid, sapagka’t ako’y nalulungkot na nilalang ko sila.” (Genesis 6:6-7).

Hindi natin nalalaman kung paano nakipag-usap ang mga persona ng Trinidad sa isa’t-isa, subalit bilang mga taong nangangatwiran, patuloy silang nakikipag-usap sa isa’t-isa.

Nakikipag-usap ang Diyos sa mga Espirituwal na Nilalang

Ang aklat ng Job ay nagkukwento tungkol sa pag-uusap sa pagitan ng Diyos at ni Satanas.

“Isang araw, ang mga anak ng Diyos ay dumating upang iharap ang kanilang sarili sa PANGINOON, at si Satanas ay dumating din namang kasama nila. Sinabi ng panginoon KAY Satanas, “Saan ka nanggaling?” Sumagot si Satanas sa

PANGINOON, "Sa pagpaparoo't parito sa lupa, at sa pamamanhik-manaog doon."
(Job 1:6-7).

Wala tayong gaanong alam tungkol sa pag-uusap na ito, subali't alam natin na nakipagtalastasan ang Panginoon kay Satanas, na isang nilikhang espiritu.

Nang hatulan si David dahil sa hindi wastong pagsasagawa ng senso (Exodo 30:12), nakipag-usap ang Diyos sa isang anghel. Ang anghel ang nagdala ng kahatulan sa pamamagitan ng lupain. Nang dumating ang anghel sa isang bukirin, inutusan ng Panginoon ang anghel na iligpit ang kanyang espada. (2 Samuel 24:16, 1 Cronica 21:27). Nakikipag-usap ang Diyos sa mga espiritung nilalang (Zacarias 1:13).

Nakikipag-usap ang Diyos sa mga tao

"Kaya't nilalang ng Diyos ang tao ayon sa kaniyang sariling larawan, ayon sa larawan ng Diyos siya nilalang. Sila'y kanyang nilalang na lalaki at babae. Sila'y binasbasan ng Diyos at sa kanila'y sinabi ng Dios, "Kayo'y magkaroon ng mga anak at magpakarami, punuin ninyo ang lupa at supilin ninyo ito. Magkaroon kayo ng pamamahala sa mga isda sa dagat, sa mga ibon sa himpapawid, at sa bawat bagay na may buhay mga gumagalaw sa ibabaw ng lupa." Sinabi ng Diyos, "Tingnan ninyo, ibinigay ko sa inyo ang bawat halaman na nagkakabinhi na nasa ibabaw ng lupa, at ang bawat punungkahoy na may binhi sa loob ng bunga; ang mga ito ay magiging pagkain ninyo. Sa bawat mailap na hayop sa lupa, at bawat ibon sa himpapawid, at sa bawat gumagapang sa ibabaw ng lupa, sa bawat bagay na may hininga ng buhay ay ibinigay ko ang lahat ng halamang luntian bilang pagkain." At ito ay nangyari. (Genesis 1:27-30).

Nang likhain ng Diyos ang mga tao, nilikha Niya sila sa kanilang sariling imahe. Bahagi ng imaheng ito ang kakayahang makipag-usap. Nagsalita ang Diyos kina Adan at Eba. Sa mga talatang ito, binigyan Niya sila ng dalawang kautusan. Natutuhan ng mga tao ang kanilang mga tungkulin sa pamamagitan ng komunikasyon.

Sa kabuuan ng Biblia nakikita natin ang Diyos na nagpapatuloy sa pakikipag-ugnayan sa mga tao:

- Nakipag-ugnayan siya kina Adan at Eba sa pamamagitan ng paglakad at pakikipag-usap sa kanila sa malamig na bahagi ng maghapon. (Genesis 3:8).
- Nakipag-ugnayan siya kay Abraham sa pamamagitan ng pag-aanyong tao at bumisita sa kanya sa kainitan ng araw na iyon. (Genesis 18:1-3).
- Nakipag-ugnayan siya kay Jose sa pamamagitan ng panaginip (Genesis 37:5).
- Nakipag-ugnayan siya kay Moses sa pamamagitan ng nagliliyab na mababang puno (Exodo 3:2-4).

- Nakipag-ugnayan siya kay Samuel sa pamamagitan ng isang pangitain (1 Samuel 3:4-15).
- Nakipag-ugnayan siya kay David sa pamamagitan ng isang propeta. (2 Samuel 12:1).
- Nakipag-ugnayan siya kay Jose sa pamamagitan ng mga panaginip (Mateo 1:20; Mateo 2:13, 19, 22).
- Nakipag-ugnayan Siya kay Maria sa pamamagitan ng isang anghel (Lucas 1:26-28).
- Nakipag-ugnayan siya kay Jesus sa pamamagitan ng isang tinig mula sa langit. (Mateo 3:17).
- Nakipag-ugnayan Siya kay Pedro sa pamamagitan ng isang pangitain (Gawa 10:10-16).
- Nakipag-ugnayan Siya kay Pablo sa pamamagitan ng mga pangitain (2 Corinto 12:1-7).
- Nakikipag-ugnayan Siya sa atin sa ngayon sa pamamagitan ng Kanyang Espiritu (Roma 8:16).

Si Jesus Ay Isang Komunikador

Gumugol si Jesus ng Maraming Oras sa Pakikipag-usap

Halos kalahati ng mga salita sa mga ebanghelyo ay binubuo ng mga salita ni Jesus. Mahigit sa 500 beses, ipinakikita ng mga ebanghelyo na si Jesus ay nagsasalita, nagtatanong, at sumasagot sa mga tanong ng mga tao. Sa ibang pagkakataon, nakikita natin Siya na nakikinig sa pagsasalita ng ibang tao. Pansinin ang ilan sa mga pakikipag-usap ni Jesus:

- Nakipag-usap Siya sa kanyang mga kaibigan.
- Nakipag-usap Siya sa kanyang pamilya.
- Nakipag-usap Siya sa kaniyang mga tagasunod.
- Nakipag-usap Siya sa babae sa may balon.
- Nakipag-usap Siya sa magnanakaw sa krus.
- Nakipag-usap Siya sa mga tao sa sinagoga.
- Nakipag-usap Siya sa babaeng nahuling nangangalunya.
- Nakipag-usap Siya sa may sakit at mga may kapansanan.
- Nakipag-usap Siya kay Pilato, kay Herodes at sa ibang nagsasakdal sa kanya.

- Nakipag-usap Siya sa malalaking grupo ng mga tao, kabilang ang 5, 000 na katao sa isang pagkakataon.
- Nakipag-usap Siya sa mga Pariseo, mga Saduseo at iba pang grupo.

Pansinin ang ilan sa mga paraan ng pakikipagkomunikasyon ni Jesus:

- Siya'y umawit.
- Siya'y nagturo.
- Siya'y nagpuri.
- Siya'y sumaway.
- Siya'y nangaral.
- Siya'y nagpayo.
- Siya'y nagkuwento.
- Nagbigay Siya ng mga panayam.
- Nagbigay Siya ng mga kawikaan.
- Siya ay nagtanong.
- Siya ay nagbigay ng mga pagkilala.
- Sumagot Siya sa mga tanong.
- Gumamit Siya ng mga bagay upang magturo ng aralin.
- Bumigkas Siya ng mga talata mula sa LumangTipan.
- Siya'y nanalangin sa publiko at maging sa pribado.
- Nagsugo Siya ng mga mag-aaral sa pagsasanay sa pagmimisyon.

Dagdag pa sa pasalitang pakikipag-usap, gumamit din si Jesus ng dramatikong komunikasyon. Marami sa mga kilos ni Jesus ay nakatuon sa pagkokomunikasyon. Minsan siya'y yumuko upang sumulat sa lupa (Juan 8:6). Hindi natin nalalaman kung ano ang Kanyang isinulat, subali't ang kanyang kilos ng pagsulat ay nagpahatid ng isang mensahe.

Nang itaboy ni Jesus ang mga nagpapalit ng pera at mga mangangalakal mula sa Templo, nagpapahayag siya ng kalungkutan sa kanilang mga ginagawa (Mateo 21:12-13). Sa ibang pagkakataon, isinumpa ni Jesus ang isang puno ng igos. Ang pagsumpa sa puno ng igos ay hindi ang paghatol sa puno ng igos mismo, kundi isang paraan upang ipahayag ang isang mensahe sa Kanyang mga alagad (Mateo 21:18-22).

Ang bawat isa sa mga himala ni Jesus ay nakadisenyo upang magturo ng isang bagay. Bahagi ng disenyong ito ay upang patotoohan ang mensahe ni Jesus. Ang isang ordinaryong tao ay hindi makagagawa ng mga bagay na ginawa ni Jesus. Ang katotohanan na kaya Niyang gawin ang mga iyon ay nangangahulugan na Siya'y hindi isang ordinaryong tao lamang.

Ang tungkulin ng komunikasyon sa ministeryo ni Jesus, na lubos at tunay na Diyos, ay nagpapakita ng kahalagahan ng komunikasyon. Ang komunikasyon ay isang paraan upang tuparin natin ang idinisenyo ng Diyos at pagkatawag na gawin natin.

Binigyan ng Diyos ang mga Tao ng Kakayahang Magkipag-usap

Ang Komunikasyon ay Bahagi ng Imahen ng Diyos sa mga Tao

Nang likhain ng Diyos ang tao, sinabi Niya, "Lalangin natin ang tao sa ating larawan, ayon sa ating wangis." (Genesis 1:26). Hindi natin nauunawaan ang lahat ng aspeto ng imahen ng Diyos sa sangkatauhan, subalit bahagi ng imaheng ito ay tila ang kakayahang makipag-usap.

Ang mga bagay na walang buhay ay walang kakayahang makipag-usap. Ang umiihip na hangin at ang umaagos na ilog ay lumilikha ng tunog, subali't ang mga tunog ay hindi nangangahulugan ng komunikasyon. Ang komunikasyon ay nangangailangan ng talino, at ang mga bagay na walang buhay ay wala ring katalinuhan.

Ang mga hayop ay may limitadong kakayahan upang magkomunikasyon. Maaari nilang bigyang babala ang isa't-isa kung may panganib. Maaari nilang ipabatid kung mayroong pagkain. Gayunman wala silang kakayahang magbigay ng detalyadong komunikasyon katulad ng mga tao.

Ang komunikasyon ay mahalagang bahagi ng ating pagiging tao. Ginagawa natin ang ating pang-araw-araw na gawain sa pamamagitan ng komunikasyon. Isinasalin natin ang karunungan ng isang henerasyon sa susunod na henerasyon sa pamamagitan ng komunikasyon. Nililibang natin ang ating mga sarili sa pamamagitan ng komunikasyon.

Itinutuwid natin ang iba sa pamamagitan ng komunikasyon. Itinuwid ni Natan si David gamit ang isang kuwento. Itinuwid ni Pablo ang mga taga-Galacia gamit ang isang liham. Pinahahalagahan natin ang iba sa pamamagitan ng komunikasyon. Karaniwang nagsisimula ang liham ni Pablo sa isang pagbati at pagpapahalaga. Mahalaga ang komunikasyon sa sangkatauhan.

Ipinagbabawal ng Diyos Ang Pag-abuso sa Komunikasyon

Tulad ng ibang aspeto ng imahen ng Diyos sa sangkatauhan, ang kakayahang magkomunikasyon ay maaaring maabuso. Hindi maaaring lumikha ang diyablo; maaari lamang niyang baluktutin ang nilikha ng Dios. Sinisikap ni Satanas na baluktutin ang ating kakayahang makipag-usap. Ang pagsisinungaling, pagtitsismis at paninirang-puri ay mga anyo ng pagbaluktot sa komunikasyon.

Pinagbabawalan tayo ng Diyos sa:

(1) Pagsisinungaling.

- "Kaya't pagkatapos itakwil ang kasinungalingan, ang bawat isa ay magsalita ng katotohanan sa kanyang kapwa, sapagka't tayo'y mga bahagi ng isa't-isa." (Efeso 4:25).
- "Huwag kayong magsinungaling sa isa't-isa yamang hinubad na ninyo ang datingpagkatao pati ang mga gawa nito." (Colosas 3:9)

- “Ingatan mo ang iyong dila mula sa masama, at ang iyong mga labi sa pagsasalita ng pandaraya.” (Awit 34:13).
- “Kaya’t iwaksi ninyo ang lahat ng kasamaan, pandaraya, pagkukunwari, inggitan, at lahat ng paninirang-puri.” (1 Pedro 2:1).

(2) Paninirang-puri.

- “Huwag kang magpaparoo’t-parito sa iyong bayan bilang tagapagdala ng tsismis...” (Levitico 19:16).
- “Mga kapatid, huwag kayong magsalita ng masama laban sa isa’t-isa. Ang nagsasalita laban sa kapatid, o humahatol sa kanyang kapatid ay nagsasalita ng masama laban sa kautusan, at humahatol sa kautusan.” (Santiago 4:11).

(3) Paglapastangan sa Dios.

- “Huwag mong lalapastanganin ang Dios, ni lalaitin man ang pinuno ng iyong bayan.” (Exodo 22:28).
- “Kaya’t sinasabi ko sa inyo, ang bawat kasalanan at paglapastangan ay ipatatawad sa mga tao; ngunit ang paglapastangan laban sa Espiritu ay hindi ipatatawad.” (Mateo 12:31).

(4) Panunumpa at pag-abuso.

- “Pagpalain ninyo ang mga umuusig sa inyo; pagpalain ninyo at huwag ninyong sumpain.” (Roma 12:14).
- “Narinig ninyo na sinabi sa mga tao noong unang panahon, ‘Huwag kang papatay; at ang sinumang pumatay ay mananagot sa hukuman.’ Ngunit sinasabi ko sa inyo, na ang bawat napopoot sa kanyang kapatid ay mananagot sa hukuman at ang sinumang magsabi sa kanyang kapatid, ‘Raca,’ ay mananagot sa Sanhedrin; at ang sinumang magsabi, ‘Ulol ka,’ ay magdurusa sa nag-aapoy na impiyerno.” (Mateo 5:21-22).

Mga Prinsipyong Bibliikal Tungkol sa Komunikasyon

Nagbibigay ang Biblia ng ilang prinsipyo sa paggamit ng ating mga salita upang matupad ang mabuti at iwasan ang kapahamakan.

(1) Huwag magsalita nang sobra.

Sa dami ng mga salita ay hindi mawawalan ng pagsalangsang, ngunit siyangnagpipigil ng kanyang mga labi ay may karunungan. (Kawikaan 10:19)

Maging ang isang hangal kapag tumatahimik ay maituturing na marunong, inaari siyang matalino, kapag mga labi niya’y itinitikom. (Kawikaan 17:28).

Huwag labis na magsalita. Ang isang labis na masalita ay hindi nagbibigay ng wastong pagpapahalaga sa kanyang sariling mga salita o maging sa mga salita ng iba. Sinasabi niya ang mga bagay na hindi niya tunay na ibig sabihin, at iniisip niya na gayun din ang ginagawa ng iba. Nagbibigay siya ng mga opinyon nang hindi nauunawaan. Hindi ka dapat magbigay ng opinyon tungkol sa isang bagay na hindi mo naman nalalaman; hindi magkakasing halaga ang bawat opinyon.

(2) Mag-isip ka muna bago magsalita.

Unawain ninyo ito, minamahal kong mga kapatid: ang bawat tao ay dapat na maging mabilis sa pakikinig, marahan sa pagsasalita, mabagal sa pagkagalit. (Santiago 1:19).

Inihinga ng hangal ang kanyang buong galit, ngunit ang matalino ay nagpipigil nang tahimik. (Kawikaan 29:11).

Huwag mong hayaang ang iyong damdamin ang maging dahilan ng mga salitang maaari mong pagsisihan sa hinaharap.

(3) Huwag mong husgahan ang isang sitwasyon sa unang pagtingin.

Siyang sumasagot bago pa man makinig, ito’y kahangalan at sa kanya’y kahihyan. (Kawikaan 18:13).

Ang nakikialam sa hindi naman niya away, ay gaya ng humahawak sa tainga ng asong nagdaraan. (Kawikaan 26:17).

Maraming kaguluhan ang batay sa hindi pagkakaunawaan. Ang maingat na pakikinig ay karaniwang nakakalutas sa mga ito. Maging mabagal sa paghusga sa isang sitwasyon. Kapag ang isang tao ay may reputasyon sa pagiging matapat ay nagbanggit ng isang bagay na tila mali para sa iyo, huwag maging mabilis sa paghusga sa kanya.

Iwasan ang mga di-pagkakasundo na hindi mo naman responsibilidad. Maaaring hindi sapat ang iyong nalalaman upang makagawa ng isang matalinong pagpapasya.

(4) Maging maingat sa katatawan.

Tulad ng taong ulol na naghahagis ng mga nakakasakit na sandata, mga pana, at kamatayan; gayon ang taong nandaraya sa kanyang kapwa, at nagsasabi, “Ako’y nagbibiro lamang!” (Kawikaan 26:18-19).

Dahil sa epekto ng ating mga salita, ang hindi pinipigil na katatawan ay katulad ng isang sandata sa kamay ng isang taong baliw. Huwag hayaang magkamali ang mga tao dahil sa iyong mga biro. Huwag mong sabihin sa kanila na seryoso ka kapag hindi naman—hindi ka na nila paniniwalaan uli.

Huwag pagtatawanan ang mga pisikal na kapansanan. Huwag magbibiro tungkolsa mga pagkakamali ng ibang tao. Huwag nagsasabi ng mga birong nagpapawalang halaga sa kasalanan.

(5) Maging maingat sa pagtutuwid.

Mas mabuti ang hayag na pagsaway, kaysa nakatagong pagmamahal. Tapat ang mga sugat mula sa kaibigan, labis-labis ang mga halik ng kaaway. (Kawikaan 27:5-6).

Mayroong tamang panahon at tamang paraan ng pagtutuwid ng isang tao. Tiyakin na ang iyong pagtutuwid ay naglalayong magtatag at hindi upang sumira. Tiyakin na ang iyong pagtutuwid ay pribado, hindi sa publiko. Ipakita na ikaw ay nagmamalasakit sa taong iyong itinutuwid at naism mo silang tulongan. Mahalag ang isang malusog narelasyon bago tanggapin ang iyong pagtutuwid.

(6) Panatiling dalisay ang iyong pagsasalita.

Gayundin ang karumihan at hangal na pagsasalita, o mga pagbibiro na di-nararapat, kundi ang pagpapasalamat. (Efeso 5:4).

Huwag kayong magkuwento ng mga nakakahiyang bagay maliban na ikaw ang responsible upang ayusin ang sitwasyon. Huwag magsabi ng mga birong kailangan mong sabihin nang pasikreto. Ang mga hindi mananampalataya ay gumagamit ng mga salitang seksuwal o salita para sa mga maseselang bahagi ng katawan sa kanilang mga pabiglang-salita, ngunit hindi iyon naaangkop sa mga Kristiyano. Hindi kagalang-galang na gumamit ng mga salitang tumutukoy sa Diyos o kay Jesus bilang isang pabiglang-salita (exclamation) dahil sa stress malibang tunay kang matapat na humihingi ng tulong sa Dios.

(7) Huwag mong hatiin ang mga tao sa pamamagitan ng iyong mga salita.

Ang mandarayang tao ay nagkakalat ng kaguluhan, at ang mapagbulong ay naghiiwalay sa matatalik na magkaibigan. (Kawikaan 16:28).

Sapagkat sa kakulangan ng gatong ang apoy ay namamatay, at kung saan walang salita ng sitsit ay tumitigil ang alitan. (Kawikaan 26:20).

Huwag mong sikaping pagandahin ang iyong sarili kung ikasasama naman ng iba. Huwag kang maging dahilan ng kaguluhan para sa iba. Huwag mong sisirain ang pagiging epektibo ng ministeryo ng iba sa pamamagitan ng tsismis.

Bago ka magsalita, huwag lamang itanong, "Totoo ba ito?" kundi itanong din, "Bakit ko kailangang sabihin ito?"

Pinakamahalaga, Pinakamapanganib

Isang matandang alamat ang nagkukuwento tungkol sa isang hari na nagsugo ng kanyang alipin upang hanapin ang pinakamahalagang bagay sa kaharian. Pagkatapos ng ilang linggong paghahanap, bumalik ang alipin at sinabi sa hari, "Ang Kanyang Kamahalan, ang

pinakamahalagang bagay sa inyong kaharian ay ang dila. Gamit ang dila, maaaring kumbinsihin ng isang taong matalino ang ibang tao upang kumilos nang may katalinuhan; magagawa ng isang taong matuwid na kumbinsihin ang iba na gawin kung ano ang dapat gawin. Ang dila ang pinakamahalagang bagay sa inyong kaharian.”

Pagkatapos, muling sinugo ng hari ang kanyang alipin upang hanapin ang pinakamapanganib na bagay sa buong kaharian, upang kanilang maiwaksi ito. Ilang linggo ang lumipas, bumalik ang alipin at sinabi, “Ang Kanyang Kamahalan, ang pinakamapanganib na bagay sa inyong kaharian ay ang dila. Gamit ang dila, makukumbinsi ng isang hangal ang mga taong nakapaligid sa kanya upang kumilos nang may kahangalan. Gamit ang dila, ang isang taong masama ay makakakumbinsi sa iba na gumawa ng masama. Ang dila ang pinakamapanganib na bagay sa inyong kaharian.”

► Basahin ang Awit 15. Mula sa awit na ito, isulat ang mga maling paraan na tayo ay nagkokomunikasyon.

► Basahin ang Santiago 3:1-12. Talakayin ang kapangyarihan ng dila kapwa sa mabuti at sa masamang paraan.

Magagamit Para sa Kabutihan ang Komunikasyon

Sinasabi ni Santiago na ang bawat mabuti at perpektong kaloob ay nagmumula sa Diyos (Santiago 1:17).

Ang komunikasyon ay isa sa mga kaloob ng Diyos sa atin. Maraming kamangha-manghang mga bagay ang magagawa natin sa kaloob na ito:

- Maaari tayong manalangin.
- Maaari nating purihin ang Diyos.
- Maaari nating sambahin ang Diyos.
- Maaari nating aliwin ang iba.
- Maaari nating palakasin ang loob ng iba.
- Maaari nating ituro ang katotohanan sa iba.
- Maaari nating ituwid ang mga gumagawa ng mali.

Pinili ng Diyos na gamitin ang komunikasyon ng mga tao upang palawakin ang Kanyang kaharian.

“Lumapit si Jesus at sinabi sa kanila, ‘Ang lahat ng awtoridad sa langit at sa ibabaw ng lupa ay ibinigay na sa akin. Kaya’t sa paghayo ninyo, gawin ninyong alagad ang lahat ng mga bansa, bautismuhan ninyo sila sa pangalan ng Ama at ng Anak at ng Espiritu Santo, at turuan silang sundin ang lahat ng mga bagay na iniutos ko sa inyo. At narito, ako’y kasama ninyong palagi, hanggang sa katapusan ng panahon.’” (Mateo 28:18-20).

Binigyan ni Pablo ang batang si Timoteo ng payo sa paggamit nang mabuti ng komunikasyon.

- “At ang mga bagay na iyong narinig sa akin sa harap ng maraming saksi ay siya mo ring ipagkatiwala sa mga taong tapat na makakapagturo rin naman sa iba.” (2 Timoteo 2:2).
- “Ang alipin ng Panginoon ay hindi dapat makipag-away, kundi maamo sa lahat, mahusay magturo, matiyaga.” (2 Timoteo 2:24).

Tayo ay May Pananagutan Para sa Ating Komunikasyon

Tayo ay may pananagutan sa pakikipagkomunikasyon sa Diyos.

Nilikha ng Diyos ang mga tao na may kakayahang makipagkomunikasyon sa Kanya. Tumutukoy ang Kasulatan sa maraming paraan kung paano tayo nakikipagkomunikasyon sa Diyos sa positibong paraan:

- Makipag-usap sa Diyos (Genesis 17:18, Exodo 3:11, Bilang 22:10, Mga Hukom 6:36).
- Manalangin sa Diyos (Genesis 20:17, Lucas 6:12, Mga Gawa 4:24, Roma 15:30).
- Umiyak sa Diyos (Exodo 8:12, Awit 57:2, Awit 77:1).
- Gumawa ng pangako sa Diyos (Mga Bilang 21:2, Mga Bilang 30:2; Ecclesiastes 5:4).
- Magsumamo sa Diyos (Deuteronomio 15:9, Job 5:8, Roma 11:2).
- Luwalhatiin ang Diyos (Josue 7:19, Juan 9:24, Roma 4:20).
- Umawit sa Diyos (Mga Hukom 5:3, Nehemias 12:46, Awit 47:6-7; Awit 59:17, Colosas 3:16).
- Tumawag sa Diyos (Awit 4:1, Awit 55:16).
- Magpuri sa Diyos (Awit 66:20, Lucas 5:26, Lucas 17:18).
- Maghain ng kahilingan sa Diyos (Daniel 9:20, Filipos 4:6).
- Magpasalamat sa Diyos (Lucas 2:38, Mga Gawa 27:35, Roma 14:6).

Nagbababala rin ang Kasulatan laban sa mga negatibong paraan na ang mga tao ay pakikipag-usap sa Diyos:

- Paglapastangan sa Diyos (Exodo 22:28).
- Sumpain ang Diyos (Job 2:9).
- Magsinungaling sa Diyos (Mga Gawa 5:4).
- Laitin ang Diyos (2 Mga Hari 19:16).

Tayo ay may pananagutan sa ating pakikipagkomunikasyon sa isa't-isa.

Nilikha tayo ng Diyos hindi lamang upang makipagkomunikasyon sa Kanya, kundi sa isa't-isa rin. Maaari tayong magkomunikasyon kapwa sa positibo at sa negatibong mga paraan;

tayo ay inuutusang pagpalain ang mga umuusig sa atin; pagpalain sila at huwag sumpain (Roma 12:14). Pansinin ang ilang positibong paraan na tayo'y makikipag-usap sa isa't-isa:

- Palakasin ang loob ng isa't-isa (1 Tesalonica 5:11, Hebreo 3:13; Hebreo 10:25).
- Turuan ang isa't-isa (Colosas 3:16).
- Magbigay ng tagubilin sa isa't-isa (Roma 15:14).
- Batiin ang isa't-isa (Roma 16:16, 1 Corinto 16:20, 2 Corinto 13:12).
- Paalalahanan ang isa't-isa (Colosas 3:16).

Binigyan tayo ng babala upang iwasan ang mganakakasamang mga komunikasyon:

- Huwag ninyong linlangin ang isa't-isa (Leviticus 19:11, Efeso 4:25).
- Huwag ninyong hatulan ang isa't-isa (Roman 14:13).
- Huwag ninyong siraan ng puri ang isa't-isa (Santiago 4:11).

Tayo ay may pananagutan na ikomunikasyon ang ebanghelyo.

Binigyan ni Jesus ang kanyang mga alagad ng tungkulin upang dalhin ang mabuting balita sa buong mundo. Dapat ibabahagi ng bayan ng Diyos ang ebanghelyo sa mga hindi mananampalataya sa pamamagitan ng ebanghelismo. Ang pangunahing paraan na pinili ng Diyos na gamitin upang ipalaganap ang mabuting balita ni Hesu-Kristo ay sa pamamagitan ng pasalitang komunikasyon. Sinabi ni Jesus sa kanyang mga disipulo,

“Kaya't sa paghayo ninyo, gawin ninyong alagad ang lahat ng mga bansa, bautismuhan ninyo sila sa pangalan ng Ama at ng Anak at ng Espiritu Santo, at turuan silang sundin ang lahat ng mga bagay na iniutos ko sa inyo.” (Mateo 28:19-20).

Konklusyon

Dahil ang komunikasyon ay isang mahalagang bahagi ng imahe ng Diyos sa mga tao, kinakailangang maunawaan ng mga tagapangunang Kristiyano ang sining at pagsasanay ng komunikasyon. Ang kursong ito ay makakatulong sa iyo upang pahalagahan ang iba't-ibang anyo ng komunikasyon. Magagawa mo ring gamitin ang mga kakayahang pangkomunikasyon upang mas epektibong maglingkod sa Kaharian ng Diyos.

Mga Takdang Aralin sa Aralin 1

(1) Sa simula ng susunod na aralin, kukuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Maghanda ng isang tatlong-minutong pananalita sa klase kung saan magsasalita ka tungkol sa ministeryo kung saan ka tinawag ng Diyos. Maaari kang magsalita tungkol sa iyong kasalukuyang ministeryo gayundin ang iyong pangitain para sa hinaharap.

Mga Tanong sa Pagsusulit sa Aralin 1

(1) Ano-ano ang tatlong pangunahing anyo ng komunikasyon para sa mga tagapangunang Kristiyano?

(2) Kanino nakikipagkomunikasyon ang Diyos Ama?

(3) Maglista ng apat na pag-abuso sa komunikasyon na ipinagbabawal ng Dios.

(4) Ano ang pangunahing pamamaraan na pinili ng Diyos upang ipalaganap ang mabuting balita ni Jesukristo?

Aralin 2

Mga Prinsipyo ng Komunikasyon

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

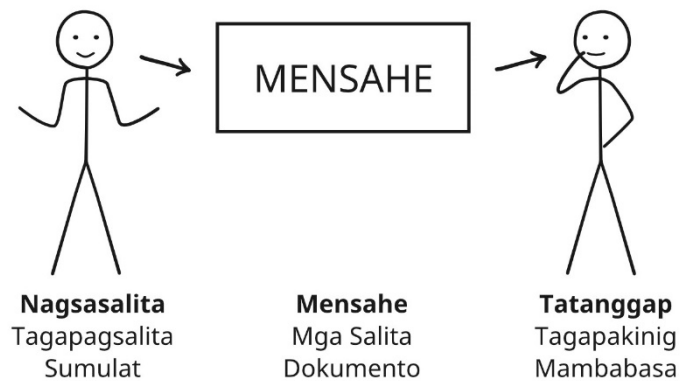
- (1) Matutukoy ang tatlong sangkap ng komunikasyon.
- (2) Matukoy ang dalawang lugar kung saan ang komunikasyon ay maaaring masira.
- (3) Maunawaan ang mga inaasahan sa iba't-ibang anyo ng pasalitang komunikasyon.
- (4) Kilalanin ang mga natatanging katangian ng mga nakasulat na komunikasyon.
- (5) Iwasan ang mga hadlang sa matagumpay nakomunikasyon.

Pasimula

Kung tayo ay mga kompyuter, magiging madali ang komunikasyon. Maaari nating ikabit ang kurdon sa isipan ng isang tao at isa pang kurdon sa isipan ng isa pang tao, pindutin ang buton at ang komunikasyon ay madaling lilipat at walang pagkakamali. Gayunman, hindi pinili ng Diyos na magkipag-usap sa gayung paraaan ang tao. Mayroong mas higit na mabuting plano ang Diyos. Ang totoo, dinesenyo ng Diyos ang komunikasyon upang maging isa sa pinakakasiya-siyang karanasan sa buhay.

Napansin ba ninyo na ginawang kasiya-siya ng Diyos ang mga gawaing kinakailangan sa buhay? Kinakailangan nating kumain upang magkaroon ng lakas, kaya't ginawa ng Diyos na kasiya-siya ang pagkain. Kinakailangan nating magpahinga upang magpanibago ang ating lakas, kaya't ginawang kasiya-siya ng Diyos ang pamamahinga. Sa gayun ding dahilan ginawa ng Diyos na kasiya-siya ang komunikasyon. Isang kasiyahan at katuwaan na makipag-usap at bumuo ng mga pakikipag-ugnayan sa ibang tao.

Ang komunikasyon ay binubuo ng tatlong bahagi: ang nagsasalita, ang tumatanggap at ang mensahe. Ang taong nagsasalita ay nagbibigay ng isang mensahe namatatanggap ng pangalawangtao.

Dalawang Dahilan na ang Isang Mensahe ay Hindi Matagumpay na Naipaparating

Maaaring Hindi Malinaw ang Pagkokomunikasyon ng Nagsasalita

Walang perpektong tagapagsalita. Lahat tayo ay may mga isiping mahirap ipahayag. Kung minsan nga mas mahirap pang ipahayag ang ating mga sarili sa Diyos. Iyon ang dahilan kung bakit tinutulungan tayo ng Banal na Espiritu sa ating mga panalangin, nagpapahayag ng mga bagay na hindi natin nalalaman kung paano ipapahayag (Roma 8:26). Gaano man kagaling ang mga tao sa pagiging komunikador, hindi nila kailanman magagawang ipahayag ang lahat ng bagay sa kanilang isipan. Kung minsan nabibigo ang komunikasyon kapag ang nagsasalita ay nagsisikap na piliin ang kanyang mga salita o kapagang isang manunulat ay nagsisikap na sumulat ng isang dokumento. Nagkakaroon tayo ng suliranin sa komunikasyon sa tuwing ang tagapagsalita at ang tumatanggap ng mensahe ay gumagamit ng magkaibang mga salita. Maaaring masira ang komunikasyon dahil sa sumusulat o sa nagsasalita.

Maaaring Hindi Nauunawaan ng Tumatanggap ang Mensahe

Pangkaraniwan, ang isang tagapakinig ay hindi makapagtuon ng wastong atensiyon sa nagsasalita upang lubos na maunawaan ang sinasabi ng ikalawang tao, maging ito man ay pasalita o nakasulat na komunikasyon. Kahit pa nauunawaan ng isang tao ang lahat ng mga salita, mahirap maunawaan ang buong komunikasyon dahil sa maliliit na pagkakaiba-iba sa mga salita ay nagbabago sa bawat isang tao. Maaaring mabigo ang komunikasyon sa bahagi ngtagapakinig o ng bumabasa.

Kahit pa ang guro ay isang mabuting komunikador at ang mag-aaral ay isang mabuting tagatanggap, ang ilan sa orihinal na mensahe ay mawawala sa pagitan ng guro at ng mag-aaral. Ang ating layunin ay mabawasan ang di-pagkakaunawaan at mapabuti ang komunikasyon.

Ang komunikasyon ay isa sa pinakamahalagang bagay na ginagawa natin sa araw-araw. Nilikha tayo ng Diyos bilang mga nilalang na hindi tumitigil sa paglikha at pagtanggap ng komunikasyon.

Ang mahuhusay na komunikador ay nagpapatuloy sa higit na pagkatuto upang mapabuti ang kanilang kakayahang makipag-usap. Kung hindi tayo magpapatuloy sa pagkatuto at paglago, hindi tayo magiging epektibo at kawili-wiling mga komunikador.

Ano-ano ang Iba't-ibang Anyo ng Komunikasyon?

Komunikasyon na Pasalita

Isa-sa-Isa na Komunikasyon

Ang isang tao na nakikipag-usap sa isa pang tao ang pinakamalapit at karaniwang pinakamatagumpay na anyo ng komunikasyon. Sa klaseng ito ng komunikasyon, madaling malalaman kung nauunawaan ka ng iyong kausap. Mayroon kang agarang puna o tugon na nagbibigay kakayahan sa iyo upang sukatin ang tagumpay ng komunikasyon. Maaari kang gumamit ng iba't-ibang paliwanag upang matagumpay na maisalin ang impormasyon mula sa iyo patungo sa isa pang tao.

Ito ang pinakamaluwag at natural na anyo ng komunikasyon.

Maliliit na Grupo

Ito ang uri ng komunikasyon na nararanasan natin sa mga pamilya, sa trabaho, at sa hindi pormal na mga pagtitipon. Maaaring makabilang sa komunikasyon sa maliliit na grupo ang mga pag-uusap sa pamilya hanggang sa mas pormal na sitwasyon tulad ng klase sa Pang-Linggong Pag-aaral. Para sa maraming tao, ang pagharap sa malalaking grupo ay nakalilikha ng pag-aalala at hindi magandang pakiramdam. Gayunman, ang mga taong ito mismo ang madalas na nagsasalita sa mga pagtitipong pampamilya, hindi pormal na mga pagtitipon ng mga magkakaibigan at iba pang maliliit na grupo nang walang masyadong pag-aalala o takot.

Pagsasalitang Pampubliko

Sa pampublikong pagsasalita, ang tagapagsalita ay humaharap sa malaking grupo ng mga tao. Ang uring ito ng komunikasyon ay halos laging pormal, bagaman maaaring magkaroon ng hindi-pormal na kapaligiran. Ang pagsasalita sa malalaking grupo ng mga tao ang pinakaepektibong paraan ng pagpaparating sa kanila ng pinakamaraming impormasyon sa pinakamaikling haba ng oras. Ginagamit ang uring ito ng pagsasalitang pampubliko ng lahat ng mga gawain sa iglesya, pulitikal na pagtitipon, at iba pang malalaking pagtitipon. Kapag nagsasalita sa kapaligiran na katulad nito, mahirap tiyakin ng tagapagsalita kung nauunawaan nga ng mga tagapakinig ang mensahe. Mas may posibilidad na magkaroon ng pagkakamali sa komunikasyon. Karamihan sa mga tao ay may damdamin na ang pagsasalita sa publiko ang pinakamahirap na anyo ng pasalitang komunikasyon.

Hindi Pormal na Komunikasyon

Karamihan sa atin ay nakikilahok sa mga hindi pormal na mga uring komunikasyonaraw-araw. Karamihan sa mga komunikasyong hindi pormal ay hindi nangangailangan ng paghahanda; tumutugon lamang ang isang tao sa mga sitwasyon sa natural na paraan. Kahit sa mga hindi pormal na mga sitwasyon, may mga tao na mas may kakayahan kaysa sa iba sa pagpapahayag ng kanilang sarili.

Pormal na Komunikasyon

Ang pormal na komunikasyon ay karaniwang para sa mga okasyon na ipinaplano na nang mas maaga. Sa pormal na komunikasyon, kinakailangan ng tagapagsalita na ihanda ang kanyang pagpapahayag nang mas maaga. Ang pormal na komunikasyon ay karaniwang lumilikha ng pag-aalala at takot sa parte ng tagapagsalita, lalo na kapag ang taong ito ay hindi nasanay sa pampublikong pagsasalita. Ang pangangaral, pagbibigay ng lecture at mga katuladna okasyon ay mga pormal na pagpapahayag.

Maaaring maganap ang pormal na komunikasyon sa maliliit na grupo o maging sa sitwasyong isa-sa-isang pakikipag-usap. Kapag ikaw ay naanyayahan upang makaharap ang gobernador, malamang ito ay isang pormal na sitwasyon. Dapat mong seryosong paghandaan ang pagkikitang iyon na tila ba ikaw ay magpapahayag sa isang malaking grupo ng mga tao.

Nakasulat na Komunikasyon

Taglay ng nakasulat na komunikasyon ang marami sa parehong mga katangian ng komunikasyong pasalita, subali't may mga katangiang tanging para sa nakasulat na komunikasyon lamang:

- 1. Ang nakasulat na komunikasyon ay karaniwang mas maikli kaysa komunikasyong pasalita.** Ang nakasulat na komunikasyon ay karaniwang may limitasyon sa haba na hindi kinakailangan sa komunikasyong pasalita. Dahil dito ang isang nakasulat na liham ay karaniwang mas maigsi kaysa sa pag-uusap sa telepono.
- 2. Ang komunikasyong nakasulat ay madalas na mas direktso sa punto kaysa sa pasalitang komunikasyon.** Dahil sa katotohanang nag-uukol ng panahon ang tao upang isulat ang kanyang ipapahayag, karaniwang nangangahulugan ito na ang komunikasyon ay mas direkta at mas tumpak. Dahil ang nakasulat na komunikasyon ay masusing titingnan, ang sumusulat ay kadalasang mas maingat upang maging lubusang tiyak sa punto.
- 3. Ang nakasulat na komunikasyon ay nagiging mas pormal kaysa sa komunikasyong pasalita.** Dahil ang tagatanggap ng mensahe ay wala sa harap ng sumusulat, nagiging mas pormal ang paraan ng komunikasyon ng sumusulat kaysa kung ang taong tatanggap ng mensahe ay naroon mismo malapit sa kanya.

4. Ang nakasulat na komunikasyon ay karaniwang mayroong mas matinding epekto kaysa sa pasalitang komunikasyon. Ang pasalitang komunikasyon ay maaaring hindi kasing epektibo ng nakasulat na komunikasyon. Ang totoo, sa mga legal na sitwasyon, hindi opisyal ang komunikasyon kapag hindi ito nakasulat.

5. Mas nagtatagal ang nakasulat na komunikasyon kaysa sa pasalitang komunikasyon. Kapag ang isang tao ay nagsalita ng malakas, madaling makakalimutan kung ano ang sinabi. Subali't kung mayroong isinulat, ang mensaheng iyon ay patuloy na magbibigay ng impormasyon hangga't naroon pa ang papel na pinagsulatan.

Para sa ilang sitwasyon, ang nakasulat na komunikasyon ay mas epektibo kaysa sa pasalitang komunikasyon. Upang maging isang mabuting komunikador, kinakailangan ng isang tao na paunlarin ang kanyang kakayahang magsulat, gayundin ang kanyang kakayahang magsalita.

Paggamit ng Iba't-ibang Anyo ng Komunikasyon

Dagdag pa sa pagsasalita at pagsusulat, maaari rin tayong makipagkomunikasyon sa pamamagitan ng drama, mga larawan, musika, kilos ng katawan, paghipo, at mga kilos. Karamihan sa mga tagapagturo ay nagkakasundo sa pagsasabi na ang pinakaepektibong paraan ng pagtuturo ay gumagamit ng sama-samang iba't-ibang anyo ng komunikasyon. Kapag ang isang tao ay nakarinig ng isang mensahe at pagkatapos ay patotohanan iyon gamit ang isang larawan o object-lesson, mas higit ang kanyang matututuhan. Sinasabi ng ilang mananaliksik na:

- Naaalala natin ang 10% ng ating binasa.
- Naaalala natin ang 20% ng ating naririnig.
- Naaalala natin ang 30% ng ating nakikita.
- Naaalala natin ang 50% ng ating nakikita at naririnig.
- Naaalala natin ang 90% ng ating ginagawa.

Inilalarawan nito ang katotohanan na ang sama-samang anyo ng komunikasyon ay nagpapataas sa pagkatuto. Kapag dinadagdagan natin ang isang anyo ng komunikasyon ng isa pang paraan, pinalalakas natin ang ating pagiging epektibo.

► Suriin mo ang iyong kakayahang magkipag-usap. Aling anyo ng komunikasyon ang iyong kalakasan: nakasulat o pasalita, maliit o malalaking grupo, pormal o hindi pormal? Sa aling anyo ka naman mahina?

Mga Bagay (Factors) na Nakakaimpluwensiya sa Komunikasyon.

Maraming mga bagay ang nakakaimpluwensiya sa tagumpay ng ating komunikasyon.

Ang Mensahe

Ang likas ng ating mensahe ay magkakaroon ng malaking epekto sa komunikasyon. Halimbawa, malaki ang pagkakaiba ng mensahe para sa patay at ng mensahe para sa isang kaarawan. May malaking pagkakaiba ang presentasyon tungkol sa HIV/AIDS sa Nigeria at ng presentasyon para sa seremonya ng pagtatapos sa kolehiyo. May mga pagkakaiba sa pagitan ng isang sermon, isang pormal na presentasyong pang-akademiko at sa mensahe sa isang politikal na pagtitipon.

Ang haba ng mensahe ay makakaimpluwensiya rin sa mensahe. Bagaman tila kataka-taka, kapag maikli ang mensahe, mas kailangang magtrabaho upang tiyaking nasa loob ng mensahe ang mahahalagang puntos sa nakatakdang limit ng oras. Kapag kailangan mong gumawa ng isang mahalagang presentasyon sa loob lamang ng maikling oras, mas kailangan mong maghandang mabuti para doon.

Minsan may nagtanong kay U. S. President Dwight Eisenhower kung gaano katagal bago siya makapaghanda ng isang talumpati. Sumagot siya, "Kung nais mo ng 15-minutongtalumpati, bigyan mo ako ng dalawang linggo. Kung nais mo ng 30-minutong talumpati, bigyan mo ako ng isang linggo. Kung nais mo ng isang oras na talumpati, bigyan mo ako ng dalawa o tatlong araw. Kung nais mo ng dalawang oras na talumpati, nakahanda na ako ngayon." Ang kanyang punto ay ganito: kung mayroon kang limitadong haba ng oras, kailangan mong magtrabahong mabuti upang siguruhing tama ang iyongsasabihin.

Ang Paghahanda

Karamihan sa mga pampublikong tagapagsalita ay nangangailangan ng mahaba-habang oras sa paghahanda ng isang presentasyon. Karaniwang may direktang kaugnayan sa pagitan ng epekto ng presentasyon at ang haba ng paghahanda na ginugol para dito.

Isa sa pinakamalaking dahilan na ang maraming sermon ay may limitadong epekto ay ang kakulangan sa paghahanda. Maraming tao ang dumidepende sa kanilang natural na kakayahan upang matapos nila ang isang sermon. Dapat maging seryoso ang pananaw natin sa bawat pagkakataon upang magsalita. May mga tagapagsalita na isinusulat ang bawat salitang bibigkasin nila sa harap ng mga tao. Mas matagal na panahon ang ginugugol sa ganitong klase ng paghahanda, subalit ang premyo nito ay nasa pagiging epektibo ng presentasyon.

Ang Kapaligiran

Ang kapaligiran ng isang presentasyon ay nakakaapekto sa paraan ng paghahanda at pagpepresenta ng mensahe. Kung ang isang tao ay magsasalita sa isang krusada ng pag-eebanghelyo sa labas sa isang baranggay, talagang malaki ang pagkakaiba ng paghahanda niya kaysa sa komperensiya ng mga pastor sa isang kuwarto sa isang hotel. Mahalaga na kapag tatanggap ng isang paanyaya upang magsalita, kinakailangang malaman ang mga bagay-bagay patungkol sa pisikal na kapaligiran.

Ang Mga Kaganapan

Dapat mong malaman ang mga kaganapan na nagbunsod para sa paanyaya. Halimbawa, ang sumulat ng kursong ito ay naanyayahan upang magsalita tungkol sa “Pilosopiya ng Kristiyanong Edukasyon” para sa mga tauhan ng isang paaralan. Nalaman niyang muling pinag-iisipan ng school board ang kanilang pilosopiya. Ang mga kaganapan ay nagbago na sa nakaraang 60 taon at napapanahon na upang tiyakin ng paaralan na nauunawaan nila ang kanilang misyon. Nang malaman niya ang kaganapang ito, nakatulong ito ng malaki sa kanyang paghahanda ng kanyang mga presentasyon.

Ang Tagapakinig

Ilang mga bagay tungkol sa tagapakinig ang nakakaimpluwensiya sa komunikasyon:

- **Edad.** Ang pagtuon ng atensyon ng mga bata ay hindi kasintagal ng isang may sapat na gulang. Kakailanganin mong iklian ang iyong pananalita o gumamit ng espesyal na pamamaraan upang panatilihin ang atensyon ng mga bata.
- **Kasarian.** Iba ang interes ng mga babae kaysa sa mga lalaki. Samakatuwid, iba ang iyong paghahanda para sa mga kalalakihan o kababaihang mga tagapakinig. Kapag magkahalo ang iyong tagapakinig, mapipilitan ka ring maghanda sa ibang paraan.
- **Mga Interes.** Kapag magsasalita ka sa isang grupo ng mga abogado, maghahanda ka at magsasalita sa ibang paraan kaysa kung ikaw ay kakausap ng isang grupo ng mga atleta. Dapat laging bigyang halaga ang espesyal na interes ng mga tagapakinig.
- **Edukasyon.** Kung ikaw ay nagbibigay ng akademikong papel sa isang grupo ng tagapanayam sa unibersidad, gagawin mo ang presentasyon nang naiiba kaysa kung ikaw ay nagtuturo ng isang aralin sa Biblia sa iang klase ng mga batang 12 taong gulang lamang.
- **Kalusugan at Kalakasan.** Nagsasalita ang isang asawa ng pastor sa mga senior citizen linggo-linggo. Matatanda at mahihina na ang mga ito at hindi na nagtataglay ng haba ng atensyon na katulad ng mga kabataan pa. Naghahanda siya at nagbibigay ng kanyang mensahe sa ibang pamamaraan kaysa kung siya ay humaharap sa mas nakababatang mga tagapakinig.
- **Tagal ng Panahon.** Ang haba ng oras para ipresenta ang mensahe ay nagtatakda ng haba ng paghahanda para sa komunikasyon. Ang isang nagbebenta na binibigyan lamang ng sampung minuto upang ipahayag ang kanyang nais ay tiyak na magsasalita ng iba kaysa kung mayroon lamang siyang isang minuto para magpresenta.

Dahil ang mga bagay na ito ay nakakaapekto sa paghahanda at pagdadala ng isang mensahe, dapat sikapin ng tao na malaman ang mas maraming impormasyon tungkol sa kanyang tagapakinig bago pa man tanggapin ang isang takdang araw ng pagsasalita.

Mga Hadlang sa Komunikasyon

Takot sa Pagsasalita sa Publiko

Pinakamalaking takot para sa maraming tao ang pagsasalita sa harap ng publiko. May mga sundalo na walang takot isuong ang kanilang buhay sa isang digmaan, subali't labis na natatakot kapag hinilingang magsalita kahit kaunti lamang sa harap ng labinlima o dalawampung katao.

Ang pinakamabisang lunas sa takot sa pagsasalita sa publiko ay karanasan. Mas madalas magsalita ang sinuman sa harap ng mga tao, mas nagiging komportable ang pakiramdam niya sa pagsasalita sa harap ng maraming tao. Nang ang isang kilalang tagapagsalita sa publiko ay pinapurihan sa kanyang kakayahang magsalita sa publiko, ngumiti siya at sinabi, "Madalas po akong magpraktis." Kinakailangan ang karanasan para maging komportable bilang isang tagapagsalita sa publiko.

Kakulangan sa Sapat na Paghahanda

Napag-usapan na natin ang kahalagahan ng paghahanda. Ang kakulangan sa sapat na paghahanda ay isa sa pinakamalaking dahilan ng hindi matagumpay na pagsasalita sa publiko. Ano ang ilan sa mga karaniwang suliranin ng mga tagapagsalita sa kanilang paghahanda?

- **Hindi Mabuting Pagsisimula/pagpapakilala.** Kapag hindi naging mabuti ang pagsisimula ng isang tao, hindi maaasahang maging maganda ang presentasyon niya.
- **Hindi Mabuting Konklusyon.** Ang isang mabuting pagtatapos ay kasing halaga ng isang mabuting pagsisimula. Ito ang huling maririnig ng mga tagapakinig; maaalala nila ang pangwakas.
- **Hindi Mabuting mga Paglalarawan.** Isa sa pinakamahalagang bahaging isang presentasyon sa publiko ay ang paggamit ng mga pagsasalarawan na nakakatulong sa mga tagapakinig na higit na maunawaan ang mensahe.
- **Hindi Mabuting Pagkakasunod-sunod.** Ang mabuting komunikasyon ay nabubuo sa pamamagitan ng organisadong paraan. Ang isang hindi organisadong tagapagsalita ay maaaring magsalita ng maraming mabubuting mga bagay, subali't maaaring hindi maunawaan ng mga tagapakinig ang kanyang pangunahing mensahe.

Ang lahat ng ito ay mga usaping kaugnay sa paghahanda. Maaaring hindi natin maiwasanang magkaroon ng kaba kapag tumayo tayo sa harap ng mga tao. Maaaring hindi

natin makontrol ang kapaligiran kung saan tayo magsasalita. Gayunman, mayroon tayong magagawa tungkol sa isang mabuting pasimula at sa mabuting pagtatapos. Maaari nating kontrolin ang mga paglalarawan o halimbawa sa ating mga presentasyon, at maaari nating kontrolin ang pagkakaayos ng ating mga presentasyon. Ang mga bagay na ito ay mahalagang bahagi ng paghahanda.

Walang maipapalit sa mabuting paghahanda. Hindi gawaing propesyonal ang mabigong maghanda nang sapat para sa isang presentasyong pampubliko.

Kabiguang Maging Sensitibo sa Tagapakinig

Hindi isang paraan lamang ang komunikasyon kapag nagsasalita sa publiko. Ang isang mabuting tagapagsalita sa publiko ay laging may kamalayan sa tugon o reaksiyon ng kanyang mga tagapakinig. Ang pinakamabuting paraan upang gawin ito ay magkaroon ng mabuting pagtingin sa mata ng mga tagapakinig. Makikita ng isang mabuting tagapagsalita sa publiko sa mata ng kanyang tagapakinig kung nagagawa niya o hindi na maiparating ang kanyang mensahe. Kapag naramdaman ng tagapagsalita na tila nawawala na ang interes ang mga tagapakinig, dapat siyang gumawa ng paraan upang ibalik ang kanilang atensiyon. Narito ang ilang bagay na maaaring gawin ng tagapagsalita:

- Tumigil sa pagsasalita at maghintay. Ang ilang sandaling katahimikan ay makakatawag sa atensiyon ng mga tagapakinig.
- Magkuwento. Ang isang kuwento ay nakakatulong upang muling ibalik ang atensiyon. Kung minsan, kailangan mong magkuwento nang mas maaga kaysa sa iyong plano.
- Magbigay ng nakakagulat na katotohanan o statistic.
- Gumamit ng pagpapatawa.
- Magbigay ng praktikal na pagsasabuhay ng iyong paksa.
- Gumamit ng isang bagay o sumulat sa isang board.
- Makipag-usap sa isang tao na nasa mga tagapakinig.
- Kapag ang mga nakikinig ay inaantok, patayuin at papag-unatin sila.
- Kapag ang mga nakikinig ay inaantok, paawitin ang mga tagapakinig.

Ang isang tagapagsalita ay dapat laging napapansin ang mga bagay na nakakaagaw ng atensiyon ng mga tagapakinig. Kung may taong pumasok sa silid-aralan o kung mayroong tila kaguluhan sa labas ng silid-aralan, mas mabuting tumigil muna sa pagsasalita hanggang sa mawala ang nakakaagaw ng pansin. Kapag ang 50% ng mga tagapakinig ay nakatingin sa taong pumasok nang huli, kailangan mongtumigil at maghintay.

Kapag mayroong nakakaagaw ng pansin sa silid-aralan, kung minsan ay nakakatulong ang pagbibiro. Maaari mong sabihin: “Maghihintay ako ng isang minuto upang matingnan ninyo ang taong kapapasok lang dahil siya ay mas nakaaakit kaysa sa akin. Ako ay isang guro at nalalaman ng mga guro na walang dahilan upang magpatuloy sa pagsasalita kapag may nakakaagaw sa inyong pansin. Kapag nasiyahan na kayo sa pagtingin sa inyong kaibigan, tsaka ako magpapatuloy.” Karaniwang natatawa ang mga tao at muling ibinabalik ang atensyon sa iyo.

Pagpapanatili sa Atensiyon ng Inyong mga Tagapakinig

Naglista si Duane Litfin ng 10 bagay na makatutulong upang mapanatili ang atensiyon ng inyong mga tagapakinig.¹

(1) Pagkagulat. Natutuon ang ating atensiyon sa mga bagay na naiiba kaysa sa ating inaasahan.

Nang ang isang dalubhasa sa Batas ni Moises ay magtanong kay Jesus, “Guro, ano po ang kailangan kong gawin upang magkamit ng buhay na walang hanggan?” Tumugon si Jesus gamit ang isang kuwento na may nakakagulat na katapusan. Ang kuwento ng “Ang Mabuting Samaritano” ay gumamit ng itinatakwil na Samaritano bilang bida sa kwento (Lucas 10:25-37). Ang kuwentong ito ang nagpapanatili sa atensiyon ng mga tagapakinig ni Jesus!

(2) Pagkilos o Aktibidad. Kapag ang lahat ng bagay ay tahimik, ang pagkilos ay tatawag sa kanilang atensiyon; gayundin, kapag ang lahat ng bagay ay kumikilos, ang anumang nananatili ang makakatawag ng pansin. Ang mga magkasalungat ang humuhuli sa ating atensiyon.

Upang ipakita ng pagkadismaya niya sa kawalang hustisya ng mga tagapangunang panrelihiyon sa Templo,

“Pumasok si Jesus sa templo, at itinaboy niya ang lahat ng nagtitinda at namimili sa templo, at ibinaligtad niya ang mga mesa ng mga mamamalit ng salapi, at ang mga upuan ng mga nagtitinda ng mga kalapati.” (Mateo 21:12).

Sa palagay mo, nakuha ba ni Jesus ang atensiyon ng mga tao sa Templo?

(3) Pagiging Malapit. Ang mga kasalukuyang pangyayari o mga bagay na malapit sa atin ang tatawag ng ating atensiyon.

Habang nagtuturo si Jesus,

“Nang panahong iyon, mayroong ilan na naroon na nagsabi sa kanya tungkol sa mga taga-Galilea, na ang dugo ng mga iyon ay inihalo ni Pilato sa mga alay nila.”

---

¹ Hinango kay Duane Litfin, *Public Speaking, 2nd Edition* (Grand Rapids: Baker Book House, 1996), 47. See also p. 239.

Tumugon si Jesus sa pamamagitan ng pagtuturo ng isang aralin batay sa “kasalukuyang pangyayari” at sa isa pang katatapos lang na trahedyang naganap sa Siloam (Lucas 13:1-5). Nalalaman niya na ang mga kasalukuyang mga pangyayari ang makakatawag ng pansin ng mga taga pakinig.

(4) Mga Bagay Nakikita. Ang mga bagay na tiyak na nakikita natin ang karaniwang masnakakatawag sa ating atensiyon mas higit kaysa sa mga abstract/hindi maunawaan, pangkalahatan, at ang ordinaryo. Ito ang dahilan kung bakit mahalaga ang mga paglalarawan.

Kapag nagtuturo si Jesus, tinutukoy niya ang mga tiyak na bagay upang ilarawan ang kanyang itinuturo.

- “Ito’y tulad sa butil ng binhi ng mustasa” (Marcos 4:31).
- “Ipakita ninyo sa akin ang isang denario” (Lucas 20:24).
- “Masdan ninyo ang puno ng igos” (Lucas 21:29).

(5) Pagiging Pamilyar. Sa mga pagkakataon na ang mga bagay-bagay ay hindi pamilyar at hindi alam, kung alin ang pamilyar ay siyang madali nating mapapansin.

Upang ituro ang ating tugon sa Salita ng Diyos, tinukoy ni Jesus ang isang pamilyar na tagpo sa mundong ito—isang magsasaka na nagsasabog ng binhi sa isang bukid. “Isang manghahasik ang humayo upang maghasik.” (Mateo 13:3).

(6) Salungatan. Sa kalagayan ng pagkakasundo at kapayapaan, ang pagsasalungatan sa pagitan ng dalawa o higit pang mga bagay ay siyang nakakaagaw ng ating pansin.

Paulit-ulit, binigyang-diin ni Jesus ang salungatan sa pagitan ng kanyang katuruan at ng katuruan ng mga Pariseo at iba pang mga tagapangunang pangrelihiyon. Ito ang nakatawag ng atensiyon ng mga pulutong. “Nang marinig ito ng napakaraming tao, namangha sila sa kanyang aral.” (Mateo 22:33).

(7) Kapanabikan. Kapag nasa sa atin ang buong larawan maliban sa ilang nawawalang mahahalagang piraso, tayo’y naaakit sa mga nawawalang piraso upang makita natin kung paano nagkakaugnay-ugnay ang mga ito sa kabuuan ng larawan.

Nang punahin ng mga tagapanguna sa relihiyon si Jesus nang siya’y kumain kasalo ng mga makasalanan, nagkuwento siya. Ikinuwento niya ang isang anak na naglayas nguni’t nagpasiyang bumalik sa sariling tahanan (Lucas 15:11-32). Ang mga nakikinig ay maaaring naghihintay na malaman: Ano ang mangyayari sa anak na ito? Tatanggihan kaya siya ng kanyang ama? Paaalisin kaya siya ng komunidad dahil binigyan niya sila ng kahihyan? Ano kaya ang mangyayari sa rebeldeng anak na ito? Alam ni Jesus kung paano lilikha ng kapanapanabik na sitwasyon.

(8) Tindi. Kapag may isang bagay na namumukod-tangi bilang mas matindi kaysa sa mga bagay na nakapalibot dito, karaniwang dito natutuon ang ating atensiyon.

Paulit-ulit, ang mga taong nakarinig sa pagtuturo ni Jesus ay kumikilala sa kapangyarihan at awtoridad ng kanyang mga pagtuturo. Ang intensity ng kanyang pagtuturo ay nakamangha sa kanyang mga tagapakinig. "Namangha sila sa kanyang aral, sapagkat sila'y tinuturuan niyang tulad sa isang may awtoridad, at hindi gaya ng mga eskriba." (Marcos 1:22).

(9) Katatawanan. Ang nasa gitna ng halos lahat ng katatawanan ay ang isang bagay na wala sa wastong lugar o hindi ayon sa tamang kalagayan nito. Halos sa lahat ng pagkakataon, ang katatawanan ay nakakatawag ng ating atensyon.

Marahil tumawa ang mga tagapakinig ni Jesus nang sabihin Niyang "Bakit mo nakikita ang puwing na nasa mata ng iyong kapatid, ngunit hindi mo pinapansin ang troso na nasa inyong sariling mata?" (Mateo 7:3).

(10) Kaugnayan sa pang-araw-araw ng buhay. Ang mga bagay na kaugnay sa ating pangunahing pangangailangan sa buhay at pang-araw-araw na karanasan at emosyon ang karaniwang tumatawag sa ating interes.

Nang nangangaral si Jesus sa mga ordinaryong tao na kaunti lamang ang pera o mga ipon, nagsalita siya tungkol sa mga bagay na kinakailangan nila sa pang-araw-araw na buhay.

"Kaya nga sinasabi ko sa inyo, huwag kayong mabalisa sa inyong buhay, kung ano ang inyong kakainin, o kung ano ang inyong iinum; kahit sa inyong katawan, kung ano ang inyong isusuot. Hindi ba higit ang buhay kaysa pagkain, at ang katawan kaysa damit? At bakit kayo nababalisa tungkol sa pananamit? Pansinin ninyo ang mga liryong sa parang, kung paano silang lumalaki; hindi sila gumagawa o humahabi man... Kaya huwag kayong mabalisa, na magsasabing, 'Ano ang aming kakainin?' o, 'Ano ang aming iinum?' o, 'Ano ang aming isusuot?'...Ngunit hanapin muna ninyo ang kanyang kaharian at ang kanyang katuwiran, at ang lahat ng mga bagay na ito ay pawang idaragdag sa inyo." (Mateo 6:25, 28, 31, 33).

Nangusap si Jesus tungkol sa mga pangunahing pangangailangan sa buhay.

Kabiguang Makabuo ng Sentrong Tema

Ang kabiguang gumawa ng isang malinaw na sentrong tema ang isa sa dalawang pinakamahalagang suliranin sa maraming sermon at iba pang pampublikong mga pagsasalita o talumpati. Pakinggan ninyo ang isang pag-uusap isang Linggo nang hapon:

Mark: "Nasiyahan ka ba sa pananambahan kaninang umaga?"

Jasmine: "Oo, mabuti iyon."

Mark: "Maganda ba ang sermon?"

Jasmine: "Napakaganda!"

Mark: "Tungkol saan ang sermon?"

Jasmine: "Ah, nagsalita siya tungkol sa kasalanan, at tungkol sa langit at tungkol sa isang sira-sirang kotse na nakita niya kahapon. Marami siyang sinabing mabubuting mga bagay."

Maraming sinabing mabubuting bagay ang pastor, subali't walang nagkakaisang mensahe sa kanyang sermon. Nakasisira ito sa kakayahan ng pastor na magkomunikasyon ng isang makapangyarihang mensahe. Sa pag-uwi ng kanyang mga tagapakinig, wala silang maaalalang sentrong tema mula sa sermon. Kapag ang isang tao ay lumakad palayo mula sa isang sermon o iba pang pampublikong talumpati o pagsasalita, dapat niyang mabigyan ng buod sa iilang salita ang mga sinabi ng tagapagsalita. Kung hindi iyon magagawa ng isang karaniwang tao sa mga tagapakinig, hindi talagang naging matagumpay ang tagapagsalita sa pagpapaabot ng kanyang mensahe.

Pagkatapos makabuo ang isang tao ng tema para sa kanyang presentasyon, kailangan niyang gumawa ng isang balangkas at mga paglalarawan at mga pagsasabuhay na nagtutuon ng atensiyon sa sentrong tema. Ang tema ng isang tagapangaral o mga layunin ng isang tagapagturo ang magbibigay ng tudlain para sa buong sermon o aralin.

Mahalaga na magsimula sa mga bagay na alam patungo sa mga bagay na hindi alam. Ang mga pampublikong tagapagsalita ay dapat magsimula sa pagsasalita tungkol sa mga bagay na alam at komportable ang mga tagapakinig bago siya magpatuloy sa mga bagay na hindi nila alam. Ang mabubuting mga talumpati ay nagsisimula sa mga bagay na pamilyar sa mga tagapakinig at unti-unting lilipat sa mga bagong paksa. Pinananatili nila ang mga tagapakinig sa pagkilos patungo sa pangunahing tema ng kanyang talumpati.

Kabiguang Magbigay na Mahusay na Paglalarawan

Ang ikalawang dahilan ng di mabubuting sermon ay ang kabiguang gumamit ng mabubuting mga paglalarawan. Hindi lahat ng tao ay magiging mabuting tagapagkuwento. Gayunman, hindi ka makakita at makapagprisinta ng mga kawili-wiling mga kuwento at paglalarawan, hindi ka magiging epektibong tagapagsalita pampubliko.

Ang isang tagapagsalita pampubliko ay dapat laging naghahanap ng mga mabubuting paglalarawan at matuto ng mabuting paraan ng pag-aayos sa mga ito at itago ang mga ito para magamit sa hinaharap. Mas mahirap na gawainang paghanap at pag-aangkop ng mga paglalarawan o paglalarawan kaysa sa anu pamang bagay. Sa Leksiyon 4, pag-aaralan natin kung paano bubuo ng mabubuting mga paglalarawan sa sermon.

Konklusyon

Ang komunikasyon ay kapwa isang sining at isang agham. Ito ay isang agham sa dahilang ito ay maaaring suriin at sumusunod sa tiyak at mahuhulaang mga batas at tuntunin. Ito ay isang sining na maaaring linangin sa paraang maaari nitong maakit ang napakagandang bahagi ng kalikasan ng tao.

Ang komunikasyon ay kapwa isang kaloob at isang tagumpay. Karamihan sa mga tagapagsalutang pampubliko ay nagtataglay ng natural na kakayahan. Gayunman, ang natural na kakayahang iyon ay maaaring linangin at paghusayin. Ibinigay ng Diyos sa atin ang kaloob ng komunikasyon; dapat nating gamitin at linangin ang kaloob na ito sa pinakamabuting antas ng ating kakayahan.

Mga Takdang Aralin sa Aralin 2

(1) Sa simula ng susunod na aralin, kukuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Kapanayamin ang ibang miyembro ng inyong klase tungkol sa kanyang kabataan. Magtanong upang makakuha ng mga impormasyon para sa isang kawili-wiling pananalita. Pagkatapos magbigay ng tatlung-minutong pananalita sa klase kung saan ipinakikilala mo ang iyong kamag-aral.

(3). Ang araling ito ay nagbibigay ng 10 bagay na tumutulong upang panatilihin ang atensiyon ng ating mga tagapakinig. Humanap ng isang nakasulat o nakarekord na sermon upang pag-aralan. Basahin o pakinggan ang sermon at tingnan kung ilan sa mga katangiang ito ang makikita sa sermon. Ang bawat miyembro ng klase ay dapat bumasa ng ibang sermon. Sa susunod na pagkikita sa klase, paghambingin ang mga paraan kung paano pinanatili ng mga sermon ang atensiyon ng mga tagapakinig.

Mga Tanong sa Pagsusulit sa Aralin 2

(1) Ano-ano ang tatlong bahagi ng komunikasyon?

(2) Tukuyin ang dalawang dahilan kung bakit ang isang mensahe ay hindi matagumpay na naipaparating.

(3) Ano ang pinakamalapit at karaniwang pinakamatagumpay na anyo ng komunikasyon?

(4) Ano ang pinakamahirap na anyo ng pasalitang komunikasyon para sa pinakamaraming tao?

(5) Ilista ang tatlo sa limang katangian ng nakasulat na komunikasyon na tinalakay sa araling ito, at ipaliwanag kung paano ito naiiba sa pasalitang komunikasyon.

(6) Ilista ang tatlo sa limang salik/factor na nakakaimpluwensiya sa tagumpay ng ating komunikasyon.

(7) Ilista ang tatlo sa limang hadlang sa komunikasyon.

(8) Ilista ang tatlong bagay sa sampung iminungkahi upang mapanatili ang atensiyon ng mga tagapakinig.

Aralin 3

Pasimula sa Pangangaral

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Mabigyang kahulugan ang 'pangangaral' at ang mga pangunahing salitang Biblikal na tumutukoy sa pangangaral.
- (2) Pahalagahan ang kapangyarihan ng ipinangaral na ebanghelyo upang makapagbago ng mga buhay.
- (3) Maunawaan ang pagkakaiba ng pang-Ebanghelyo at pangpastor na pangangaral.
- (4) Kilalanin ang mga katangian ng mga pangunahing klase ng sermon.
- (5) Maghanda ng mga balangkas ng sermon para sa bawat isa sa mga pangunahing klase ng sermon.

Pasimula

Sinasabi ng Biblia na pinili ng Diyos na iligtas ang mundo sa pamamagitan ng kahangalan ng pangangaral (1 Corinto 1:21). Ang pangangaral ang paraang pinili ng Diyos upang ipahayag ang kanyang katotohanan kapwa sa hindi mananampalataya at sa mananampalataya. Pangunahing naipalaganap ang Kristiyanismo sa pamamagitan ng pangangaral.

Ang pangangaral ay nagingbahagi ng Kristiyanismo mula pa sa simula. Si Juan Bautista ay dumating na nangangaral sa ilang ng Judea (Mateo 3:1). Pagkatapos ng pagtukso kay Jesus, mababasa natin, "Mula noon si Jesus ay nagpasimulang mangaral" (Mateo 4:17). Sa araw ng Pentekostes, tumayo si Pedro at nangaral (Mga Gawa 2:14). Ang salitang pangangaral ay iniugnay kay Pablo ng siyam na beses sa aklat ng Mga Gawa. Ang pangangaral ay patuloy na isa sa mga pinakamahalagang tungkulin ng mga tagapangunang Kristiyano.

Paglalarawan ng Pangangaral

Mga Kahulugan ng Pangangaral

Ang pangangaral ang pasalitang komunikasyon ng mga katotohanan ng Kristiyanismo sa isang pampublikong talakayan na may layuning makalikha ng pagbabago sa mga tagapakinig.

Sinabi ni John Stott, "Ang pangangaral ay ang pagbubukas ng tekstong kinasihan nang may katapatan at sensitibilidad na ang tinig ng Diyos ay naririnig at sinusunod siya ng bayan ng Dios."²

Kapag tayo'y nangangaral, dapat nating hayaan ang Diyos na magsalita sa pamamagitan natin (1 Pedro 4:11). Dapat maiparating ang kanyang mensahe sa mga tagapakinig. Dahil dito, ang Salita ng Dios, hindi ang ating mga kuro-kuro o palagay ang dapat maging teksto para sa ating pangangaral.

Mga Pangunahing Salita na Kaugnay sa Pangangaral

Sa Bagong Tipan, may dalawang pamilya ng mga salitang Griyego na tumutukoy sa pangangaral. Ang unang pamilya ng mga salita ay tumutukoy sa pagpapahayag ng anumang klase ng mensahe, mabuti man o masama, paghatol o pag-asa. Ngunit ang ikalawang pamilya ng mga salita ay nakatuon sa pangangaral ng isang mensaheng positibo, nanaghahayag ng mabuting balita.

Ang mga salita mula sa dalawang pamilyang ito ng mga salitang Griego ay ilang beses ng ginamit na magkasama. Halimbawa, sinasabi ng Mateo 4:23 nasi Jesus ..." nilibot ang buong Galilea, na nagtuturo sa mga sinagoga nila, at **ipinangangaral** (G2784)³ ang **ebanghelyo** (G2098) ng kaharian, at nagpapagaling ng lahat ng sakit at ng lahat ng karamdaman na nasa mga tao."

Ang Unang Pamilya ng mga Salitang Tumutukoy sa Pangangaral

- 1. (Pandiwa) Opisyal na nagpapahayag ng katotohanan** (G2784). "Upang iparating bilang isang mensahero o magpahayag tulad ng isang mensahero."⁴ Ang salitang ito ay ginamit upang ilarawan ang ministeryo ni Juan Bautista (Mateo 3:1), ni Jesus (Mateo 4:17), ng mga disipulo (Mato 10:7), ni Felipe (Mga Gawa 8:5), at ni Pablo (Mga Gawa 9:20).

Ginamit ni Pedro ang salitang ito upang ilarawan ng kanyang sermon kay Cornelio; inutusan ni Jesus ang kanyang mga disipulo upang mangaral sa mga tao at patotohanan na siya ang itinakda ng Diyos upang siyang hahatol sa mga nabubuhay at sa mga patay (Mga Gawa 10:42).

- 2. (Ngalan) Ang mensaheng ipinahayag** (G2782) "ng isang mensahero o pampublikong tagapagbalita, isang proklamasyon ng isang mensahero."⁵ Ang salitang ito ay ginamit nang 8 beses sa Griegong Bagong Tipan. Ito rin ay ginamit upang tumukoy sa mga pangunahing katuruan ng mga unang Kristiyanismo:

---

² John Stott, "The Privilege of Preaching," magagamit online sa <https://johnstott.org/work/the-privilege-of-preaching/>.

³ Ang mga numero ng Strong's Concordance para sa bawat Griyegong salita ay nakalista.

⁴ Joseph Henry Thayer, *Greek-English Lexicon of the New Testament* (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1967), 346

⁵ Thayer, *Lexicon*, 346

- Tinupad ni Jesus ang Kasulatan ng Lumang Tipan na nangako sa pagdating ng isang Mesiyas.
- Si Jesus ay pumunta sa iba't-ibang lugar na gumagawa ng mabuti at nagsasagawa ng mga himala.
- Si Jesus ay ipinako sa krus, namatay, muling nabuhay at umakyat sa langit.
- Isang araw, si Jesus ay babalik sa lupa.
- Magsisi, sumampalataya, at magpabautismo, at tatanggap ka ng kapatawaran sa iyong mga kasalanan at ng kapuspusan ng Banal na Espiritu.

Ang mga doktrinang ito ang nasa sentro ng mensahe ng mga apostol. Ito ang ipinangaral ng unang iglesya.

3. (Ngalan) Ang taong naghahatid ng mensahe (G2783). Ang salita ay ginamit upang ilarawan ang isang sumisigaw sa bayan o sa isang pampublikong mensahero. Siya ang nagdadala ng mga opisyal na mensahe mula sa mga royal o opisyal ng pamahalaan. Katulad siya ng tagapagsalita ng pangulo sa ating panahon.

Ang salitang ito ay natagpuan ng tatlong beses lamang sa Bagong Tipan. Sa 1 Timoteo 2:7 at 2 Timoteo 1:11, ginamit ni Pablo ang salitang ito nang sabihin niya na siya ay hinirang bilang isang mangangaral. Sa 2 Pedro 2:5, inilarawan ng salitang ito si Noe bilang isang tagapangaral ng pagiging matuwid.

Ang Ikalawang Pamilya ng mga Salitang Tumutukoy sa Pangangaral

Mayroong ikalawang pamilya ng salitang Griego na ginamit sa Bagong Tipan na tumutukoy sa pangangaral. Ang lahat ng mga salitang ito ay nauugnay sa isang salita (G2097) na nangangahulugan ng **magdala ng mabuting balita o magpahayag ng mabubuting mga bagay**.

Ang unang pagkakataon na ang salitang iyon ay ginamit sa Bagong Tipan ay isang mabuting halimbawa ng salita: "Ang mga bulag ay nakakakita, ang mga pilay ay nakakalakad, ang mga ketongin ay nalilinis, ang mga bingi ay nakakarinig, at ang mga patay ay muling binubuhay at ipinangangaral sa mga dukha ang magandang balita (Mateo 11:5). Ang mga bulag, pilay, ketongin, bingi at ang mga dukha ang siyang nangangailangan ng mabuting balita.

Ang pamilya ng mga salita:

1. (Ngalan) Ang mabuting balita na ipinahayag (G2098). Hindi ito basta isang mensahe lamang na ipinangaral, kundi ang positibong mensahe ni Cristo Jesus na nag-aalok ng kapatawaran ng kasalanan at ng isang makabuluhang buhay. Nagsisimula sa ganitong paraan ang Ebanghelyo ni Marcos: "Ang pasimula ng **ebanghelyo** ni Jesu-Cristo, ang Anak ng Diyos." (Marcos 1:1). Nais ni Marcos na

malaman ng kanyang mga mambabasa na ang pagdating ni Jesus ay isang napakabuting bagay.

- 2. (Ngalan) Ang taong nagpapahayag ng mabuting balita** (G2099). Ang salitang ito ay isinalin na "ang ebanghelista/mangangaral". Si Felipe ay inilarawan bilang isang tagapagbalita (Mga Gawa 21:8) at si Timoteo ay hinikayat na gawin ang gawain ng isang ebanghelista (2Timoteo 4:5).

Isang Pamilya ng Mga Salita na Tumutukoy sa Pagtuturo

May isa pang pamilya ng mga salita na kailangan ng paliwanag, mga salitang nakaugnay sa pagtuturo. Ang pinakakaraniwang salita para sa pagtuturo (G1321) ay nangangahulugan na "pagkakaroon ng pagpapahayag sa iba sa layuning bigyan sila ng panuntunan."⁶ Ang salitang ito ay ginamit ng maraming beses sa Bagong Tipan, sa iba't-ibang anyo. Madalas na inilalarawan si Jesus bilang isang tagaapagturo (Mateo 8:19, at hindi kukulangin sa 40 ibang beses). Isa sa mga posisyon sa unang iglesya ay ang posisyon ng tagapagturo (Mga Gawa 13:1, 1 Corinto 12:28).

Ang kakayahang magturo ang isa sa mga kuwalipikasyon ng tagapanguna sa glesya (1 Timoteo 3:2). Ang tagapagturo ay may tungkuling isalin ang karunungan at kaalaman mula sa kanya patungo sa isa pang tao. Dahil ang unang iglesya ay isang bagong kilusan, nangangailangan ito ng mabubuting tagapagturo na makapagsasalin sa iba tungkol sa mga bagong katuruan. Ang isa sa pinakamahalagang bagay na ginawa ni Jesus sa panahon ng kanyang huling tatlong taon sa lupa ay ang ihanda ang kanyang mga disipulo upang ituro ang mabuting balita.

Ano ang pagkakaiba ng pangangaral at pagtuturo? Bagaman ito'y tila labis na pinasimple, ang isa sa pinakamabuting pagkakaiba sa pagitan ng dalawa ay ito: **Ang pagtuturo ay nakatuon pangunahin sa isipan** samantalang **ang pangangaral ay nakatuon pangunahin sa kalooban**.

Ang layunin ng pagtuturo ay magkomunikasyon ng impormasyon. Ang layunin ng pangangaral ay palakasin ang loob ng tagapakinig upang gumawa ng isang pagpapasya. Ang mga ebanghelistikong pangangaral ay nagtatangkang hikayatin ang isang tao upang magpasya na tanggapin si Kristo. Ang pastoral na pangangaral ay nagtatangka na hikayatin ang isang tao na magpasya tungkol sa paksa na nilalaman sa sermon. Halimbawa, may isang pastor na nagsermon na may pamagat na "Sa Sinumang Marami ang Ipinagkaloob, Marami Rin ang Inaasahan." Sinabi niya sa mga tao na kilalanin nila na binigyan sila ng Diyos ng mga napakalaking pag-aariat dapat nila itong gamitin para sa kaluwalhatian ng Diyos. Ito ang pangangaral na pampastoral.

Ang mga tao sa kongregasyon ay maaaring isipin na ang isang mangangaral ay katulad ng isang tagapagturo kapag ang kanyang istilo ay hindi kasing-dynamic nang inaasahan nila

---

⁶ Thayer, *Lexicon*, 144

mula sa isang mangangaral. Gayunman, ang istilo ng pagsasalita ay hindi mabuting batayan upang paghambingin ang pangangaral at ang pagtuturo.

Ang bawat mabuting sermon ay dapat maglaman ng panuntunan at karamihan sa mga katuruan ay mayroong praktikal na aplikasyon na humihingi ng tugon. Hindi malaki ang pagkakaiba ng pangangaral at ng pagtuturo.

Mga Kategoriya ng Pangangaral

Mayroong dalawang pangkalahatang kategoriya ng pangangaral.

Pangangaral na Pang-ebanghelismo

Ang layunin ng isang sermong pang-ebanghelismo ay upang hikayatin ang tagapakinig na magpasya na tanggapin si Cristo Jesus bilang Tagapagligtas. Ang pangangaral na pang-ebanghelismo ay karaniwang nakatuonsa mga di-mananampalataya. Nakakalungkot lamang, maraming mga pastor ang nangangaral ng mga sermon pang-ebanghelismo sa kanilang mga miyembro lamang. Bagaman maaaring angkop na mangaral paminsan-minsan ng sermon pang-ebanghelismo sa iglesya, bihirang makikita ng isang pastor na nangangaral ng sermon pang-ebanghelismo lamang na ang kanilang mga miyembro ay lumalago nang higit pa sa espirituwal na pagiging bata. Sinasabi ng sumulat ng Hebreo, "Kaya't iwan na natin ang mga unang simulain ng aral ni Cristo, at tayo'y magpatuloy sa kasakdalan, na huwag nating muling ilagay ang saligan ng pagsisisi...." (Hebreo 6:1).

Karamihan sa mga sermon sa Aklat ng mga Gawa ay ebanghelismo ang anyo. Kabilang dito ang mga sermon kapwa sa mga Hudyo at Hentil na hindi mananampalataya. Ang una sa mga ito ay ang sermon ni Pedro pagkatapos na pagkatapos ng Pentekostes (Mga Gawa 2:14-39). Ang isang halimbawa ng tipikal na sermon sa mga tagapakinig na Hudyo ay ibinigay sa sinagoga sa Pisidia, Antioch (Mga Gawa 13:16-41). Ang isang halimbawa na ibinigay sa mga Gentil na tagapakinig ay ang sermon ni Pablo sa mga pilosopo sa Athena (Mga Gawa 17:22-31).

► Ang bawat miyembro ng klase ay dapat pumili ng isa samga sermon mula sa Mga Gawa upang pag-aralan. Basahin ang sermon at gumawa ng listahan ng mga bagay na ipinangaral sa sermon. Ilan sa mga pangunahing katuruan ng Kristiyanismo na nakalista sa itaas ang nilalaman ng sermon? Talakayin at paghambingin ang mga sermon sa inyong klase.

Halimbawa ng Isang Ebanghelikong Sermon

Pamagat: Lumapit Kayo sa Akin

Text: Mateo 11:28-30

I. BAKIT TAYO ANG DAPAT LUMAPIT KAY HESUS?

A. Dahil sa Kung Sino si Hesus

Makatuwiran lang na itanong, "Sino si Hesus?" Ang sagot ay maaaring hatiin sa dalawang bahagi.

1. Si Hesus ay tao.
2. Si Hesus ay Diyos.

B. Dahil sa Kung Ano ang Katulad ni Hesus

1. Si Hesus ay "mahinahon at mababang-loob." Siya ay mapagpakumbaba. Ito ay nagmumungkahi na:

- a. Hindi siya taong marahas, kundi mabuti at mahinahong tao.
- b. Hindi siya taong mayaman kundi isang karaniwang tao.

2. Si Hesus ay isang makapangyarihang tao.

C. Dahil Sa Ipinangako ni Hesus

1. Ipinangako ni Hesus na bibigyan ka ng kapahingahan sa iyong kaluluwa.
2. Ipinangako ni Hesus na ang kanyang pamatok ay magiging magaan at ang kanyang pasanin ay magaan.

II. PAANO TAYO LALAPIT KAY HESUS?

A. Lalapit Tayo Nang May Pagsisisi

1. Ang pagsisisi ay may kalakip na maka-Diyos na kalungkutan para sa kasalanan.

Ito ang klase ng kalungkutan ni David nang siya'y magkasala kasama ni Batseba.

2. Ang pagsisisi ay may kalakip na pagpapahayag ng kasalanan.
3. Ang pagsisisi ay may kalakip na pagtalikod sa kasalanan.

B. Lalapit Tayo Nang May Pananampalataya

1. Ang pananampalataya ay paniniwala sa Diyos.

Dapat tayong maniwala na siya nga ay Diyos at ngbibigay gantimpala sa kanila na matiyagang humahanap sa Kanya. (Heb. 11:6).

2. Ang Pananampalataya ay pagtatalaga ng sarili sa Diyos.

C. Lalapit Tayo nang May Pagpapahayag ng Kasalanan

1. Ang pagpapahayag ay ang pag-amin sa ating makasalanang kalagayan.

2. Ang pagpapahayag ng kasalanan ay lubusang pagbubukas sa harap ng Dios

Pangangaral na Pastoral

Ang layunin ng pampastoral na pangangaral ay ang itatag at palakasin ang mga mananampalataya. Ito ang pangunahing tungkulin ng isang pastor. Ang pangangaral na pastoral ang pinakakaraniwang anyo ng pangangaral sa mga kongregasyong Kristiyano.

Matapos magsimula ang pag-uusig sa Jerusalem, lumaganap ang iglesya pahilaga patungo sa Antioch sa Syria. Maraming Hentil ang naging mananampalataya. Narinig ito ng iglesya sa Jerusalem. Ang sumusunod ang tala ng kanilang tugon.

Nakarating ang balita tungkol sa kanila sa mga pandinig ng iglesya na nasa Jerusalem at kanilang sinugo si Bernabe sa Antioquia. Nang siya'y dumating at nakita ang biyaya ng Diyos, ay nagalak siya at kanyang hinimok ang bawat isa upang manatili sa Panginoon na may katapatan ng puso; sapagkat siya'y mabuting lalaki at puspos ng Espiritu Santo at ng pananampalataya. At napakaraming tao ang idinagdag sa Panginoon. (Mga Gawa 11:22-24).

Ang ministeryo ni Bernabe sa Syria ay ministeryo sa mga mananampalataya. Ipinapakita ng talatang ito ang kapangyarihan ng pastoral na pangangaral. Bagaman nangaral si Bernabe sa mga mananampalataya, "maraming tao ang idinagdag ng Panginoon." Ang mabuting pastoral napangangaral ay nagpapatibay sa mga mananampalataya at binibigyan sila ng kakayahang gawin ang gawain ng Diyos, kabilang ang pag-eebanghelismo.

Maraming mga halimbawa ng pangangaral sa mga di-mananampalataya sa Mga Gawa. Gayunman, may isa lamang halimbawa sa Mga Gawa ng sermon na ipinangaral sa mga mananampalataya (Mga Gawa 20:18-35). Ito ay ipinangaral nang anyayahan ni Pablo ang mga matatanda ng iglesya ng Efeso sa tabing-dagat upang magpaalam sa kanila. Kristiyano silang lahat at nagsalita si Pablo sa kanila bilang mga Kristiyano. Kung paanong ang sermong ito sa mga tagapangunang taga-Efeso ay naiiba sa tipikal na ebanghelikong sermon ni Pablo, ang ating pangangaral sa mga mananampalataya ay karaniwang maiiba rin sa pangangaral sa mga hindi mananampalataya.

Mga Klase ng Sermon

Maraming iba't-ibang klase ng sermon tulad din ng iba't-ibang personalidad ng mga tagapangaral. Gayunman, ang mga sermon ay nahahati sa ilang pangkalahatang kategorya.

Ang alinman sa mga pamamaraang tatalakayin sa ibaba ay maaaring gamitin kapwa sa maka-ebanghelista o sa pastoral na pangangaral.

Topikal na Pangangaral

Kahulugan ng Topikal na Pangangaral

Ang topical sermon ay umiikot sa isang paksa o tema. Ang layunin ng sermon ay gumawa ng isang pangunahing punto. Ang balangkas ng sermon ay binubuo sa isang lohikal na paraan sa halip na buuin iyon mula sa isang partikular na teksto. Sinusuportahan ng tagapangaral ang mga punto sa sermon gamit ang mga teksto na nakaugnay sa paksa mula sa ibang bahagi ng Biblia.

Kapakinabangan ng Topikal na Pangangaral

Sa pagbibigay ng suportang Biblikal para sa isang topical sermon, maaaring gamitin ng sinuman ang pinakamahuhusay na talata sa partikular na paksang iyon sa halip na buuin ang punto mula sa isa lamang teksto sa Kasulatan. Sa isang topikal na pangangaral maaaring buuin ang tema sa paraang kapag ang tao ay umalis sa pagtitipon alam niya nang malinaw kung ano ang pinag-usapan. Sa maraming dahilan, ang isang topikal na pangangaral ang pinakamadaling maunawaang klase ng sermon. Ang mga topikal na pangangaral ay mas madali at mas mabilis na naihahanda kaysa karamihan sa ibang klase ng mga sermon.

Dalawang Panganib Na Kaugnay ng Topikal na Pangangaral

- 1. Maling paggamit ng Kasulatan.** Mapanganib kung gagawa ng isang sermon at pagkatapos ay hahanap ng mga talatang susuporta sa mga puntos. Mali na gumamit ng isang talata upang suportahan ang isang punto, kapag ang talatang iyon ay hindi naman tunay na nakaugnay sa punto o hindi nangangahulugan nang ayon sa inaangkin mong kahulugan nito.
- 2. Nagiging hindi balanse sa pangangaral.** Kapag nangangaral ng topical sermon, malamang na ipangaral ng mangangaral tungkol sa mga bagay na malakas ang kanilangpakiramdam. Karaniwang nangangahuluganito na napapabayaang nila ang ibang mahahalagang katuruan nula sa Kasulatan. Sa kabilang dako, kapag ang tao ay gumagamit ng expository preaching (na tatalakayin natin sa ibang pagkakataon), ang teksto sa Biblia mismo ang tumutulong upang tukuyin ang mga paksa at tema.

Halimbawa ng Isang Topical na Sermon

Pamagat: Maraming Patunay: Isang Sermon Tungkol sa Muling Pagkabuhay

Teksto: Mga Gawa 1:1-3

I. Ang ebidensiya ng libingan na walang laman (Mateo 28:1-7; Juan 20:1-9)

II. Ang ebidensiya ng mga pagpapakita pagkatapos ng muling pagkabuhay (Mateo 28:16-20; Lucas 24:13-35; Juan 20:11-29; 1 Corinto 15:3-8)

III. Ang ebidensiya ng mga nabagong buhay (Mga Gawa 4:1-13)

*Ang sermong ito ay mula sa *How Sweet the Sound*, isang koleksiyon ng mga sermon ni Rev. G. R. French. Ginamit nang may pahintulot ng Gospel Publishing Mission.

Tekstual na Pangangaral

Mga Katangian ng Textual na Pangangaral

Ang isang textual sermon ay batay sa isang teksto o talata mula sa Biblia. Halimbawa, maaaring mangaral ang sinuman sa isang teksto, "Ang kabayaran ng kasalanan ay kamatayan" (Roma 6:23). Sa isang textual na sermon sa talatang ito, maaaring magsalita tungkol sa "kabayaran", "kasalanan," at "kamatayan". Ang tema at pangunahing mga puntos ng sermon ay karaniwang nanggagaling sa teksto. Ang mga katangian, kalakasan, at kahinaan ng isang textual sermon ay may malaking pagkakatulad sa isang topical sermon, dahil ang tagapangaral ay maaaring magbigay ng maraming ideya na hindi mula sa teksto mismo.

Ang mga Afrikano at African-American ay nangangaral ng mga textual sermon nang higit sa ibang anyo at nagagawa nila ito nang napakapektibo. Isa sa mga tradisyunal na anyo ng pagkatuto sa Africa ay ang kawikaan, isang maikli at natatandaang pangungusap na nagtuturo ng mga puntos ng karunungan. Ang tekstong Bibliikal ay isa ring maikli at natatandaang pangungusap na nagtuturo ng mga puntos ng karunungan. Ginagamit ng tekstual na pangangaral ang tradisyunal na anyo ng pagtuturo; ito ang nagpapaganda sa tekstual na pangangaral.

Isang Halimbawa ng Tekstual na Sermon

Pamagat: "Sa bawat binigyan ng marami ay marami ang hihingin sa kanya."

Teksto: Lucas 12:48

1. Ang atingtinatangkilik ("Ngunit sa bawat binigyan ng maram")
2. Ang atingresponsibilidad ("ay marami ang hihingin sa kanya")

Isang Halimbawa ng Tekstual na Sermon

Pamagat: Pamumuhay Bilang Bayan ng Diyos

Text: Roma 12:1b-2

1. Huwag kayong umayon sa paraan ng mundo.
2. Magbago na.
3. Ang kalooban ng Diyos.
4. Ihandog ninyo ang inyong sarili sa Diyos.

Mga Biograpikong Pangangaral

Mga Katangian ng Biograpikong Pangangaral

Ang isang biograpikong pangangaral ay batay sa isang tauhan sa Biblia. Ang pangangaral ay nagbibigay diin sa mabubuti o masasamang katangian nitoat magbibigay ng paglalapat sa buhay batay sa mga katangiang iyon.⁷

Dahil ang mga tao ay mas kawili-wili kaysa sa mga prinsipyo, ang biograpikong pangangaral ay mas tinatanggap kaysa sa ibang anyo ng mga sermon. Mayroong daan-daang tauhan sa Biblia na maaaring pagbatayan ng pangangaral ng mga biograpikong pangangaral. Halos ang lahat sa kanila ay naglalarawan ng positibo o negatibong mga katangian.

Ito ay napakapektibong anyo ng pangangaral sa mga kulturang sanay sa mga kuwento. Ito ay isang napakanatural na anyo ng pangangaral at pagtuturo ng Biblia.

Mga Dahilan ng mga Biograpikong Pangangaral

Karamihan sa mga tauhan sa Bibliapara sa mga biograpikong pangangaral ay mga pamilyar sa tagapakinig. Mas madali nating naitutulad ang ating sarili sa mga tao sa Biblia kaysa sa mga pangkalahatang katuruan sa Biblia. Mas madaling makita ang mga prinsipyo sa buhay ng mga tao kaysa sa mga pangkalahatang mga katuruan. Interesado ang mga tao sa ibang

---

⁷ Alfred P. Gibbs, *The Preacher and His Preaching*, (6th Edition). (Kansas City: Walterick Publishers, n.d.), 283

tao; kaya't ang mga biograpikong pangangaral ay nagiging mas interesting kaysa sa ibang klase ng sermon.

Pamamaraan ng Paghahanda ng mga Biograpikong Pangangaral

1. Mabilis na basahin ang Kasulatang tumatalakay tungkol sa tauhan, at itala ang kanilang mga katangian at mga kahinaan.
2. Pumili ng tatlo hanggang walong katangian na madaling ipaliwanag.
3. Iayos ito sa isang balangkas na magkakapareho at hindi nagbabago.
4. Magpatuloy sa pagkuha ng mga tala sa iyong muling pagbasa at pag-aaral sa talata.
5. Pagkatapos mong piliin ang mga pangunahing puntos, humanap ng dalawa o tatlong ibang Kasulatan na naglalarawan ng mga parehong prinsipyo.
6. Magbigay ng mga tiyak na aplikasyon ng mga prinsipyong inilarawan sa tauhan na iyong pinag-aaralan. Tiyakin na ang mga aplikasyon ay nakabatay sa teksto. Ipaliwanag kung paanong ang iyong mga tagapakinig ay makasusunod sa isang mabuting halimbawang biblikal o iwasan ang pagsunod sa isang masamang halimbawa.

Mga Dapat Iwasan sa mga Biograpikong Pangangaral

(1) Huwag gawing isang alegorya ang sermon.

Ang alegorya ay gumagamit sa mga detalye ng kuwento bilang simbolo para sa ibang mga bagay. Ang aral ay nagmumula sa imahinasyon ng tagapagsalita sa halip na mula sa kasulatan mismo. Ang mga biograpikong pangangaral ay dapat makapaglabas ng mga aplikasyon mula sa Kasulatan mismo sa halip na sa mga alegorikong pagbibigay kahulugan.

Sa kuwento nina David at Goliat, hindi natin dapat ipakilalasi Goliat bilang si Satanas, si David bilang si Jesus, at ang bato bilang ang Salita ng Diyos. Sa halip, dapat nating subuking hanapin ang positibong katangian ng mga tauhan sa kuwento. Ang kuwento nina David at Goliat ay magtuturo ng mga aralin tulad ng katapangan, pananalig sa Diyos, pagtatalaga ng sarili sa isang layunin, at ang prinsipyo na ang Diyos ay gumagamit ng mahihinang mga bagay upang tuparin ang mga dakilang gawain.

(2) Huwag kang gumawa ng mga puntos na hindi lantad sa kuwento.

Ang mga punto na hinango sa isang kuwento ay dapat maging natural. Kapag narinig ito ng mga tagapakinig, dapat madali nilang maiintindihan ang punto. Kapag mas natural na lumalabas ang mga punto mula sa kuwento, mas madali para sa tagapakinig namaunawaan at maisabuhay ang sermon.

Halimbawa ng Biographical Sermon

Titulo: "Ano Ang Pangalan Mo?"

Teksto: Genesis 32

Sa maraming kultura, ang pangalan ng isang tao ay nagpapakita ng pangarap at pangarap ng mga magulang para sa kanilang anak. Ngunit ang pangalang Jacob ay hindi isang pangalan ng pag-asa. Nangangahulugan ito ng "nakahawak-sa-sakong" o "manlilinlang". Sa gabi bago makipagkita si Jacob sa kanyang nakatatandang kapatid na si Esau, nakipagbuno si Jacob sa Dios. At binago ng Diyos si Jacob. Ang "manlilinlang" ay naging "Israel", "Ang Nakipagbuno sa Dios". Sa kuwentong ito, nakita natin ang proseso na ginamit ng Diyos upang baguhin ang pangalan, katauhan at direksiyon sa buhay ni Jacob.

(1) Binigyan ng Diyos si Jacob ng rebelasyon sa kalikasan ni Jacob (Genesis 32:27).

Ang tanong na "Ano ang iyong pangalan?" ang pumilit kay Jacob upang ipahayag na "Ako ay isang manlilinlang."

(2) Binigyan ng Diyos si Jacob ng rebelasyon kung sino mismo ang Diyos (Genesis 32:30).

Nang ipahayag ni Jacob kung sino siya, inihayag ng Diyos ang kanyang sarili at kanyang biyaya sa isang bagong paraan.

(3) Binigyan ng Diyos si Jacob ng isang bagong hinaharap (Genesis 32:28)

Si Jacob na manlilinlang ay naging si Israel, ang ama ng isang bansa.

*Ang sermong ito ay mula sa *How Sweet the Sound*, isang koleksiyong mga sermon ni Rev. G. R. French. Ginamit nang may pahintulot ng Gospel Publishing Mission.

Halimbawa ng Serye ng Biograpihong Sermon

Isang serye ng mga sermon para sa linggo ng pagbibigay diin sa espirituwal:

(1) Si Isaias, isang Lalaking Ginamit ng Diyos

(2) Si Jonas, Isang Lalaking Bahagyang Ginamit ng Diyos

(3) Si Gehazi, Isang Lalaking Maaari Sanang Ginamit ng Diyos

(4) Si David, Isang Lalaking Ginamit ng Diyos sa Maraming Henerasyon

Mga Expositoryong Pangangaral

Paglalarawan sa Expositoryong Pangangaral

Ang expositoryong pangangaral ay ipinakita sa isang pangyayari sa Nehemias. Pitong buwan matapos muling itayo ang mga pader ng lungsod, nagtipon-tipon ang mga tao para sa isang espesyal na pagdiriwang. Isa sa pinakamahahalagang bahagi ng pagdiriwang ay ang pagbasa ng Batas ni Moses. Inilarawan ni Nehemias ang pangyayari nang ganito:

“...ang mga Levita ay tumulong sa taong-bayan upang maunawaan ang kautusan, samantalang ang taong-bayan ay nanatili sa kanilang kinatatayuan. aya't sila'y bumasa mula sa aklat, sa kautusan ng Diyos, na may pakahulugan. Kanilang ibinigay ang diwa, kaya't naunawaan ng mga tao ang binasa.” (Nehemias 8:7-8).

Ibinigay ng mga Levita ang kahulugan, upang maunawaan ng mga tao ang binasa. Ang layunin ng expositoryong pangangaral ay gawing malinaw ang Kasulatan, upang maunawaan ng mgatao kung ano ang binabasa.

Ang expositoryong pangangaral ay ang pagpapaliwanag ng kahulugan ng isang talata sa Kasulatan at ang paggawa ng mga angkop na aplikasyon. Ipinapaliwanag nito ang pinakamahahalagang tema sa mga talata ayon sa pagkakasunod-sunod ng mga ito sa teksto. Hindi ito lumalaktaw sa alinman mula sa teksto o kaya'y nagdadagdag ng anuman dito. Ang expositoryong pangangaral marahil ang pinakakaraniwang klase ng pangangaral sa mga unang iglesya. Kailanman ang mga iglesya o mga tagapanguna sa iglesya ay nakakatanggap ng liham mula sa mga apostol, maaaring binasa nila ito sa publiko at pagkatapos ay maikling ipinapaliwanag ang kahulugan ng iba't-ibang bahagi ng liham.

Ang expositoryong pangangaral ang pinakanatural at simpleng anyo ng pangangaral.

Mga Uri ng Expositoryong Pangangaral

Maraming iba't-ibang type ng expositoryong pangangaral. Hahatiin natin ang expositoryong pangangaral sa tatlong kategorya.

(1) Maikling Exposition

Sa maikling exposition, ang tagapangaral ay nagbibigay ng maikling komento tungkol sa bawat talata sa isang buong kabanata o isang mahabang bahagi ng Kasulatan. Ito ay ang pagbasa ng talata at pagkatapos ay ang pagbibigay ng mga komento tungkol dito. Sa pamamaraang ito, ang mga mahahalagang puntos lamang ang pinipili ng tagapangaral at tinatalalakay ang mga ito.

Sa mga unang henerasyon, epektibong ginamit ng African-American ang anyong ito ng pangangaral. Sa panahon iyon, maraming tagapangaral ang hindi marunong bumasa o sumulat, kaya't ang ginagawa nila, may isang tumatayong tagabasa sa kanilang tabi habang sila'y nangangaral. Ipinababasa ng tagapangaral sa tagabasa ang isang talata o isang bahagi sa isang talata. Pagkatapos ipapaliwanag ito ng tagapangaral at magbibigay siya ng

mga aplikasyon mula sa talata. Pagkatapos, sasabihin niya, "Basa, " at ang tagabasa ay magpapatuloy sa susunod na talata. Ang tagapangaral at ang tagabasa ay magpapatuloy sa ganitong nagsasalitan na paraan ng pangangaral sa kabuuan ng sermon. Naging napakapopular ng ganitong anyo ng pangangaral kaya kahit ang mga kasunod na mga tagapangaral ay nakakabasa na, nagpatuloy pa rin sila sa ganitong pamamaraan ng pangangaral.

Paminsan-minsan magagamit ang maigsing ekspositoryong pamamaraan ng pangangaral nang napakaepektibo, partikular sa mga talata tulad ng Awit 73. Sa talatang ito, binabanggit ni Asap ang kanyang mga pag-aalinlangan. Tinatanong niya ang pagiging makatarungan ng Diyos na nagpapahintulot na umunlad ang masasama habang ang matuwid ay nagdurusa. Nagsimula si Asap sa mga alinlangan, subalit sa kalahatian ng kabanata, nagsimula siyang makita ang mga bagay ayon sa pananaw ng Diyos. Nagtatapos ang kabanata sa isang dakilang deklarasyon ng pananampalataya:

"Nguni't para sa akin, ang pagiging malapit ng Diyos ay aking kabutihan; ginawa kong aking kanlungan ang Panginoong Dios, upang aking maisaysay ang lahat ng iyong mga gawa. " (Mga Awit 73:28).

Hindi nangangailangan ang sinuman ng isang fancy na balangkas sa pangangaral mula sa kabanatang ito. Ang "basahin at magkomento" na pamamaraan ay nakakatulong ding mabuti.

Ang maigsing pamamaraang eksposisyon ay mabuting nagagamitsa pagpapaliwanag ng mga tungkulin ng mahina at ng malakas sa Roma 14.

(2) Lubusang Pagpapaliwanag (*Thorough Exposition*)

Sa lubusang pagpapaliwanag, ipinapaliwanag ng mangangaral ang halos bawat isang salita, doktrina, o kaisipan sa isang teksto. Dahil ang Biblia ay isang komprehensibong aklat, ang bawat kabanata ay puno ng maraming katotohanan. Napakadetalyado ang paggamit ng ganitong klase ng exposition. Kinakailangan ng mabuting kakayahan sa pagpapaliwanag ng Kasulatan at kagamitan upang talakayin ang isang talata sa ganito ka kumpletong pamamaraan.

Isipin ninyo ang pangungusap ni Pablo sa 2 Corinto 3:18.

"At tayong lahat, na walang talukbong ang mukha, na nakikita ang kaluwalhatian ng Panginoon gaya ng sa isang salamin, ay nababago sa gayunding larawan, mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian, sapagkat ito ay mula sa Panginoon na siyang Espiritu."

Sa talatang ito, maraming katotohanan ang ating matutuklasan sa pamamagitan ng maingat na pagsasaliksik. Ang pagkaalam sa kasaysayan at teolohiya ng "kaluwalhatian" mula sa Lumang Tipan, partikular ang insidente kung saan kinailangan ni Moses na takpan ang kanyang mukha matapos makipagkita sa Diyos sa Bundok ng Sinai ay makakatulong

upang maunawaan natin ang sinasabi ni Pablo. Ang pag-aaral ng mga salita ng mga susing salita tulad ng “kaluwalhatian”, “binabago”, at “kalarawan” ay magbibigay ng masaganang mga katotohanan. Kung maayos na gagawin ang pagpapaliwanag at pagsasalin ng Kasulatan, mas higit pang maraming nilalaman ang talatang ito kaysa sa maipapangaral ngtao sa isang sermon.

(3) Pagpapaliwanag Ayon sa Tema (*Thematic Exposition*)

Sa pagpapaliwanag ayon sa tema, namimili ang tagapangaral ng isang maikling bahagi ng Kasulatan tulad ng isang talata at gagamitin ang mga pangunahing tema sa seksiyong iyon. Tinatalakay nito ang mas maraming detalye kaysa sa karaniwang pagpapaliwanag, subalit hindi nito tinatalakay ang bawat salita o kaisipan sa Kasulatan. Sa uring ito ng pagpapaliwanag, ang sermon ay binubuo sa paligid ng pinakamahalagang tema sa seksiyon. Ang mga detalyeng sumusuporta sa tema ay ginagamit. Ang mga detalyeng hindi nakakadagdag sa temang iyon ay hindi na o bahagya lamang binabanggit.

Sa isang sermon sa tatlo o apat na talata, mahirap talakayin ang bawat posibleng kaisipan, subali't maaari mong ipaliwanag at bigyang aplikasyon ang mga pangunahing kaisipan. May mga tao na naniniwala na ang pagpapaliwanag ayon sa tema ang pinakanatural na anyo ng pangangaral. Napananatili nito kung saan nakatuon ang sermon, gayundin natatalakay ang pinakamahahalagang katotohanan sa teksto ayon sa pagkakasunod-sunod na orihinal na ibinigay ang mga ito.

Halimbawa ng Isang Expository Sermon

Pamagat: Si Epafrodito, isang Pangkaraniwang Kristiyano

Text: Filipos 2:25-30

Si Epafrodito ay isang karaniwang mananampalataya na isinugo mula sa iglesya sa Filipos upang tulungan si Pablo habang ito'y nakabilanggo sa tahanan sa Roma. Pagkalipas noon, pinabalik siya ni Pablo sa Filipos na dala ang liham para sa mga taga-Filipos. Sa liham na iyon iniukol niya ang isang talata upang ilarawan ang gawain ni Epafrodito.

- Kalakip ng buhay Kristiyano ang pagiging kapatid: "aking kapatid."
- Kalakip ng buhay Kristiyano ang Gawain: "kamanggagawa."
- Kalakip ng buhay Kristiyano ang pakikipaglaban: "kasamang kawal."
- Kalakip ng buhay Kristiyano ang paglilingkod sa iba: "inyong mensahero."
- Kalakip ng buhay Kristiyano ang mga hindi inaasahang mga pangyayari: "siya ay nagkasakit."
- Kalakip ng buhay Kristiyano ang karangalan at respeto: "igalang ninyo ang ganitong mga tao."
- Kalakip ng buhay Kristiyano ang pagsasakripisyo: "halos siya'y mamatay. . . inilagay sa panganib ang kanyang buhay"

Halimbawa ng Isang Expository Sermon

Pamagat: Kapag Hindi Sumasagot ang Diyos sa Panalangin

Teksto: 2 Corinto 1:3-10

Ito ay isang usapin na laging nahihirapan ang mga tao. Nais nilang malaman kung bakit hindi laging sinasagot ng Diyos ang kanilang mga panalangin. Ayon sa talatang ito, hindi laging sinasagot ng Diyos ang ating mga panalangin sa tatlong iba't-ibang kadahilanan:

1. Upang Ihanda Tayo sa Paglilingkod.

2 Corinto 1:4, "na umaaliw sa atin sa lahat ng ating kapighatian, upang maaliw natin ang nasa anumang kapighatian, sa pamamagitan ng kaaliwan na inialiw sa atin ng Diyos."

2. Upang Ipakita Ang Kanyang Biyaya.

2 Corinto 1:5-6, pansinin ang mga salita "para sa inyong kaaliwan."

3. Upang Ipahayag ang Kapangyarihan ng Diyos.

2 Corinto 1:9, "pang kami ay huwag magtiwala sa aming sarili, kundi sa Diyos na bumubuhay sa mga patay."

De-Seryeng Expositoryong Pangangaral

Ang isang mangangaral ay maaaring magbigay ng isang serye ng mga sermon mula sa isang aklat o isang bahagi ng Kasulatan, isang talata o isang parapo/talata sa bawat pagkakataon. Halimbawa, ang unang sermon sa isang serye sa Ebanghelyo ni Marcos ay magsisimula sa Kabanata 1:1 at marahil tatalakay sa pagpapakilala sa aklat. Ang susunod na sermon ay maaaring magmula sa 1:2-5 at ang susunod ay magmumula sa 1: 6-11. Gagawa ang tagapangaral ng serye ng mga sermon mula sa aklat isang talata sa bawat pagkakataon.

Ito ang klase ng pangangaral na pampastor na ginawa ng sumulat ng kursong ito sa halos kabuuan ng kanyang ministeryo bilang pastor. Halimbawa, nang siya'y naglilingkod bilang nakatataas na pastor ng isang iglesia, nangaral siya gamit ang mga sumusunod na mga aklat.

- 15 na pangangaral sa Santiago
- 25 na pangangaral sa 1 at 2 Tesalonica
- 62 na pangangaral sa Mga Taga-Galacia
- 32 na pangangaral sa Filipos
- 102 na pangangaral sa Ebanghelyo ni Marcos

Mga Dahilan sa Paggamit ng Pagpapaliwanag/Exposition

(1) Tumutulong ang expositoryong pangangaral sa iyo upang ituro ang katotohanan ng Biblia.

Kinukuha ng expositoryong pangangaral ang mga pangunahing puntos nito mula sa teksto mismo sa pinakanatural na paraan. Sa ganitong paraan nasasabi ng talata kung ano ang natural nitong sasabihin. Sinabi ni Jesus, "inyong malalaman ang katotohanan, at ang katotohanan ang magpapalaya sa inyo" (Juan 8:32). Isa sa pinakamabuting paraan upang ipakita ang katotohanan ng Biblia ay ang pag-aaral dito isa-isang talata lamang at ipapaliwanag ang kahulugan nito.

(2) Tumutulong ang expositoryong pangangaral sa iyo upang bigyang diin kung ano ang binibigyang diin ng Kasulatan.

Kung habang nangangaral si Paul sa Roma at binanggit niya ang isang doktrina nang isang beses lamang, gayundin isang beses mo lang din iyong ipapangaral. Subali't kung binanggit niya ang isang doktrina nang 10 beses, sa gayun, mayroon ka ring pagkakataon upang iyon ay banggitin nang 10 beses. Kapag nangangaral ka sa Ebanghelyo ni Marcos, sa tuwing pagkakataon na banggitin ni Jesus ang pananalangin, makakapangaral ka tungkol sa panalangin. Sa tuwing pagkakataon na hinikayat ni Jesus ang mga tao upang magsisi, maaari mo ring hikayatin ang mga tao upang magsisi.

(3) Tumutulong ang expositoryong pangangaral upang ikaw ay magkaroon ng sariwang kaisipan at maging higit na malikhain.

Madali para sa isang tagapangaral na makalikha ng isang gawaing nakasanayan at ipangaral ang parehong temasa lahat ng pagkakataon. Gayunman, kapag ang isang mangangaral ay gumagamit ng sunod-sunod na seksiyon sa Biblia, mapipilitan siyang lumikha ng bagong materyal/kasangkapan. Ang proseso ng pagbuo ng bagong kasangkapan ang magpapanatili at magpapatuloy ng pagkatuto at paglago. Sa gayun makatatayo siya sa harap ng pulpito nang may sariwang kaisipan at kasiglahan.

(4) Tumutulong ang pangangaral na expository upang makapagbigay ka sa mga tao ng iba't-ibang espirituwal na pagkain.

Kung hahayaan ng mga mangangaral ang kanilang sariling personal na interes upang idikta kung ano ang kanilang ipapangaral, malamang sa paulit-ulit lamang nilang ipapangaral ang parehong tema. Subali't kung ang gagawin nila ay de-seryeng pagpapaliwanag sa mga seksiyon sa Biblia, tatalakay sila ng maraming iba't-ibang paksa, at ito'y magbibigay sa kanilang tagapakinig ng mas balanseng espirituwal na pagkain. Ito ay pipilit sa mga tagapangaral na mangaral tungkol sa mga temang hindi nila ordinaryong ipinapangaral o komportable sa kanilang pakiramdam. Ito ay magpapanatili sa kanilang patuloy na pagkatuto at tutulong sa kanila sa kanilang sariling paglagong espirituwal.

(5) Tumutulong ang expositoryong pangangaral upang maalís ang suliranin ng pag-iisip kung ano ang ipapangaral.

Pangkaraniwan na sa bawat pastor ang umaabot sa Sabado nang gabi na nag-iisip pa rin kung ano ang kanyang ipapangaral sa susunod na araw. Kapag ang pastor ay nangangaral mula sa isang seksiyon ng Biblia, hindi lamang sa alam na nila kung ano ang kanilang ipapangaral sa darating na Linggo kundi para sa marami pang Linggong darating. Ito ang isang kalamangan para sa mga musikero at iba pang nakikibahagi sa gawain ng iglesya, dahil maaari nilang iangkop ang kanilang mga bahagi sa gawain ayon sa kung ano ang ipapangaral ng pastor sa araw na iyon.

(6) Tumutulong ang expositoryong pangangaral upang harapin ang mahihirap na mga paksa sa natural na paraan.

Kapag nalalaman ng pastor na mayroong suliranin sa kanilang iglesya, sila ay natutuksong mangaral patungkol sa mga tiyak na indibidwal sa kongregasyon. Sa ganitong paraan nawawala ang respeto ng kongregasyon sa tagapangaral. Marami nang tao ang umalissa iglesya dahil ang pakiramdam nila ay ibinukod sila ng tagapangaral upang pangaralan tungkol sa kanilang kasalanan. Gayunman, kapag nangangaral ang isang mangangaral tungkol sa tema ayon sa pagkakasunod-sunod sa Kasulatan, hindi siya maaaring akusahan ng "pangangaral kay. . ." o sa isang partikular na tao. Tumutulong ang pangangaral na expository upang talakayin ang mahihirap o sensitibong mga paksa sa isang natural at hindi nakakasakit na paraan.

Namangha ang isang pastor nang makita kung paano kumikilos sa kanyang kapangyarihan ang Diyos para sa kanya upang maipangaral ang ilang tiyak na paksa sa tamang pagkakataon, kahit na ang tema ay simpleng tama lamang na siyang kasunod habang siya ay nangangaral sa isang partikular na aklat. Alam ng Diyos kung sino-sino ang darating sa ating mga gawain, at nalalaman rin niya kung kailan niya ipapangaral ang isang sermon. Madalas pinagsasama-sama niya ang mga ito sa paraang maaari lamang maunawaan bilang isang gawa ng Diyos.

(7) Nakakatulong ang expositoryong pangangaral upang makapangaral nang may mas higit na awtoridad.

Kapag tayo'y palagiang nangangaral mula sa Biblia, nagbibigay ito ng isang antas ng awtoridad na hindi natin nakukuha kapag tayo'y nangangaral ng pangangaral ayon sa paksa. Kapag ang lahat ng mga puntos ng sermon ay nagmumula sa teksto sa paraang madali itong nakikita ng tagapakinig, nakakatulongito upang kumbinsihin ang nakikinig na ang sermong ito ay mula sa Diyos at hindi mula lamang sa tao. Madaling sabihin na, "*At sinasabi ng Panginoon*" kapag gumagamit ka ng pangangaral na expository.

(8) Lubos na nagagamit ng expositoryong pangangaral ang iyong oras at mga mapagkukunan.

Kapag ikaw ay lubos na nangangaral sa isang libro, ang lahat ng impormasyon ng pinagmulan ay maaaring gamitin sa kabuuan ng aklat. Maaari kang gumamit ng mga komentaryo para sa mas malaking kapakinabangan. Kapag ikaw ay nangangaral mula sa isang malaking libro halimbawa ay isa sa mga ebanghelyo, ang kakayahang magamit ang parehong mapagkukunan kahit sunod-sunod na linggo ay makakatipid sa oras at mapagkukunan.

Isang Kalendaryo ng Pangangaral

Ang bawat mangangaral ay may pamamaraan kung saan siya ay pinakakomportable. Gayundin, Natutuklasan ng bawat mangangaral na may mga paksa na mas madaling ipangaral kaysa sa iba. Ang paghahanda ng isang kalendaryo para sa buong taon ay isang paraan upang maiwasan na makasanayan ang paulit-ulitna pangangaral sa iilan lamang na mgapaksa habang winawalang-halaga ang ibang mas mahahalagang mga paksa.

Narito ang isang halimbawa ng kalendaryo na makagagabay sa pastor na mangaral sa mahahalagang paksa para sa buhay Kristiyano. Sa pangangaral mula sa iba't-ibang bahagi ng Biblia, ipinaaalala sa mga mananampalatayana "**Ang lahat ng mga Kasulatan** ay kinasihan ng Diyos at mapapakinabangan sa pagtuturo, sa pagsaway, pagtutuwid, at sa pagsasanay sa katuwiran..." (2 Timoteo 3:16).

Isang Halimbawa ng Kalendaryo ng Pangangaral

Enero

Magtuon sa Ebanghelyo para sa mga hindi mananampalataya.

Tawagin ang mga mananampalataya sa pag-eebanghelyo at pagmimisyon.

Ang kurso ng Shepherds Global Classroom sapag-eebanghelyo at pagdidisipulo ay makakatulong sa iyo sa paghahanda ng mga sermong ito. Pakitingnan ang sumusunod na kurso: *Biblikal na Pag-eebanghelyo at Pagdidisipulo*

Pebrero

Mangaral mula sa Mga Awit.

Magtuon sa mga katangian (attributes) ng Dios.

Tawagin ang mga mananampalataya sa pananalanginat pagsamba.

Ang dalawang kurso ng Shepherds Global Classroom sa Paniniwalang Kristiyano at pagsambang Kristiyano ay makakatulong sa iyosa paghahanda ng mga sermong ito. Pakitingnan ang mga sumusunod na kurso: *Mga Paniniwalang Kristiyano at Pambungad sa Pagsambang Kristiyano*.

Marso – Abril

Mangaral mula sa isa sa mga Ebanghelyo.

Magtuon sa buhay at pagtuturo ni Jesus.

Tawagin ang mga mananampalataya sa pananalangin, pag-aayuno at pagsisisi.

Magtapos sa pagkapako sa krus at muling pagkabuhay sa araw ng Muling Pagkabuhay.

Ang dalawang kurso sa Paghubog ng Buhay Espiritual at Ang Buhay at Ministeryo ni Jesus mula sa Shepherds Global Classroom ay makakatulong sa iyo sa paghahanda ng mga sermon na ito. Pakitingnan ang mga sumusunod na kurso: *Paghubog ng Espirituwal na Buhay at Ang Buhay at Ministeryo ni Hesus*.

Mayo at Hunyo

Mangaral mula sa Mga Gawa o sa isang liham sa mga pastor (Timoteo o kay Tito).

Magtuon sa Pentekostes at sa Banal na Espiritu.

Tawagin ang mga mananampalataya sa aktibong pakikilahok sa lokal na iglesia.

Ang kurso ng Shepherds global Classroom tungkol sa iglesya ay makakatulong sa iyo sa paghahanda ng mga sermon na ito. Pakitingnan ang sumusunod na kurso: *Doktrina at mga Gawain ng Iglesya*.

Hulyo – Agosto

Mangaral mula sa isang aklat ng Pentateuch (Genesis – Deuteronomio).

Tawagin ang mga mananampalataya upang makita ang pangako ni Jesus sa Lumang Tipan.

Ang dalawang kurso mula sa Shepherds Global Classroom tungkol sa Pagbibigay Kahulugan sa Kasulatan at sa Lumang Tipan ay makakatulong sa iyo sa paghahanda ng mga sermong ito. Pakitingnan ang mga sumusunod na kurso: *Mga Prinsipyong Pagbibigay Kahulugan sa Biblia at Timepagsasaliksik sa Lumang Tipan*.

Septiembre – Nobyembre

Mangaral mula sa isang liham ni Pablo, ni Juan, ni Pedro o ni Santiago.

Tawagin ang mgamananampalataya sa mas malalim na paglakad kasama ng Dios.

Ang dalawang kurso mula sa Shepherds Global Classroom tungkol sa Praktikal na Pamumuhay Kristiyano at Ang Banal na Buhay ay makakatulong sa iyo sa paghahanda ng mga sermong ito. Pakitingnan ang mga sumusunod na kurso: *Praktikal na Pamumuhay Kristiyano at Doktrina at Pagsasabuhay ng Isang Buhay na Banal*.

Disyembre

Ang Advent (ang 4 na linggo bago magPasko) ay isang panahon upang maghanda kapwa para sa unang pagdating (bilang isang sanggol) at para sa kanyang pagbalik sa hinaharap.

Mangaral tungkol sa mga propesiya sa Lumang Tipan tungkol sa unang pagdating ni Jesus (sa Isaias o sa Mikas).

Tawagin ang mga mananampalataya upang maghanda para sa ikalawang pagdating ni Jesus (Tesalonica o Pahayag).

Tapusin ang taon sa pagdiriwang ng kapanganakan at pagkakatawang-tao ni Jesukristo.

Ang kurso mula sa Shepherds Global Classroom tungkol sa Eschatology ay makakatulong sa iyo sa paghahanda ng mga sermong ito. Pakitingnan ang sumusunod na kurso: *Eschatology*.

Konklusyon

Magagawa at ginagamit ng Diyos ang lahat ng pamamaraan ng pangangaral. Kapag ang isang tao ay nangangaral, dapat mong piliin ang paraan ng pangangaral na pinakaangkop sa pagkakataon, sa mga tagapakinig, ang mensahe, at ang iyong sariling personal na istilo. Dapat mong subukin ang iba't-ibang istilo ng pangangaral upang makita ang istilo na pinakaangkop sa iyong personalidad at tagapakinig. Alalahanin na ang pinakamahalagang gawain ng isang mangangaral ay ang makatotohanang mai-communicate ang Salita ng Diyos at mahikayat ang mga tagapakinig na sundin ang Dios.

Mga Takdang Aralin sa Aralin 3

(1) Sa simula ng susunod na aralin, kukuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Upang mas maunawaan ang pagkakaiba sa pagitan ng bawat istilo, maghanda ng isang balangkas na nakasulat para sa bawat isang klase ng sermon.

- Topikal na pangangaral
- Tekstual na pangangaral
- Biograpikong pangangaral
- Isang expositoryong pangangaral

(3) Pumili ng isa sa mga sermon na inihanda mo sa Takdang-Aralin 2. Iprisinta ito bilang isang 8-10 minutong sermon sa harap ng klase. Ang bawat miyembro ng klase ay magsasagot ng isang assessment form na nasa likod ng gabay sa kursong ito. Sa pag-aaral sa assessment ng iyong mga kamag-aral, maaari mong i-evaluate ang iyong kakayahang epektibong mag-communicate.

Mga Tanong sa Pagsusulit sa Aralin 3

(1) Paano nagkakaiba ang pagtuturo at ang pangangaral?

(2) Ano ang layunin ng isang ebanghelikong pangangaral?

(3) Ano ang layunin ng pastoralng pangangaral?

(4) Bumanggit ng dalawang panganib kaugnay ng sermon na ayon sa paksa.

(5) Saan nakabatay ang textual na sermon?

(6) Ano ang biograpikong sermon?

(7) Ano ang layunin ng expositoryong pangangaral?

Aralin 4

Ang Mga Mekanika ng Pangangaral

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Matutuhan at maisagawa ang mga hakbang sa paghahanda ng sermon.
- (2) Matutuhan at maisagawa ang proseso ng paggawa ng balangkas ng isang sermon.
- (3) Matutuhan at maisagawa ang proseso ng paghanap ng angkop na mga paglalarawan para sa isang sermon.
- (4) Matutuhang magtago ng talaan ng mabubuting mga sermon.

Pasimula

Sa Aralin 1, nakita natin na ang Diyos ay isang komunikador, at ginagamit ng Diyos ang komunikasyon ng tao upang tuparin ang kanyang mga layunin. Sa Aralin 3, nakita natin na pinili ng Diyos ang kahangalan ng ating ipinangaral upang iligtas ang mga sumasampalataya (1 Corinto 1:21). Sa Aklat ng mga Gawa, nakita natin na ang Diyos ay kumilos sa pamamagitan ng pangangaral ng mga lalaking tulad nina Pedro, Esteban, at Pablo upang abutin ng Ebanghelyo ang mundo.

Mahalaga ang pangangaral. Tayo na mga tinawag upang mangaral ay may tungkuling mangaral nang epektibo hanggang sa abot ng ating makakaya. Bagaman ang kapangyarihan sa pangangaral ay ultimong nagmumula sa paghirang ng Banal na Espiritu, dapat tayong maghanda sa pinakamabuting maaabot ng ating kakayahan. Ang tagapangaral ay dapat magsikap upang maging “manggagawang walang anumang dapat ikahiya, na gumagamit nang wasto sa salita ng katotohanan” (2 Timoteo 2:15).

Ang pangangaral ay isang kakayahang maaaring paunlarin. Tulad ng iba pang kakayahan, gumagamit ang pangangaral ng mga tiyak na kasangkapan at mga pamamaraan. Sa mga susunod na pahina, pag-aaralan natin ang mga proseso sa paghahanda, pagpiprisinta at pagtatago ng mga sermon. Ang ating pagsisikap ay hindi pumapalit sa kapangyarihan ng Banal na Espiritu. Gayunman, inihahanda tayo nito upang magamit niya.

Mga Unang Ginagawa Sa Paghahanda ng Sermon

Sumulat ng mga Tala

Kapag nalalaman mo na mangangaral ka sa isang tiyak na talata o paksa, magsimula kang sumulat ng anumang ideya na naiisip mo tungkol sa talata o temang iyon. Maaari kang sumulat ng mga tanong, mga kaugnay na bahagi sa Biblia, obserbasyon, mga sipi, mga

pagsasabuhay, mga paglalarawan, mga kuwento, o anumang kaisipang dumarating sa iyong isip. Isulat mo ang mga ideyang ito habang iniisip mo ang mga ito, nang hindi sinisikap na isaayos ang mga ito. Isasaayos mo ang iyong mga ideya sa ibang panahon, subali't sa oras na ito dapat mong kunin ang mga ideya nang nakasulat sa pinakamabilis at pinakahustong detalye ayon sa kakayahan.

Isulat ang Tema

Ang tema ay isang-pangungusap na buod ng nais mong sabihin sa sermon. Tumutulong ang tema upang magtuon ka sa kung ano ang nais mong matupad sa sermon. Kung wala kang tiyak na layunin, hindi gaanong marami ang iyong matutupad.

Sumulat ng ilang posibleng tema. Magpatuloy ka sa pagsusulat hanggang makita mo ang pinakaangkop sa iyong sermon.

► Pagsasanay ng Kakayahan. Basahin ang sumusunod na mga teksto sa kasulatan: Galacia 5:16-26, Fiipos 2:1-11, at Pahayag 3:14-22. Para sa bawat teksto, sumulat ng isang pangungusap na tema na angkop para sa isang sermon sa teksto.

Sa oras na nakapagpasya sa tema, ang lahat ng ibang bagay sa sermon ay dapat nakaugnay sa temang iyon. Ang bawat punto at pangalawang punto, ang bawat paglalarawan, at bawat punto ng pagsasabuhay ay dapat nakaugnay sa ilang paraan sa tema. Habang naghahanda ka ng sermon, maaaring kailanganin mong baguhin ang tema upang mas maipahayag ang binibigyang-diin ng iyong materyal.

Ang tema ay maaaring banggitin nang paulit-ulit sa kabuuan ng sermon. Sa dulo ng bawat pangunahing punto at kung minsan kahit sa gitna ng mga puntos, uulitin mo ang tema. Kung maayos mong nabuo ang sermon, ang tema ay mauugnay sa bawat seksiyon ng sermon.

Gamitin ang Tema

Magsimulang sumulat ng mga punto sa balangkas. Ang mga punto sa balangkas ay dapat tumulong sa pagpapaliwanag ng tema. Ang bawat mabuting balangkas ay mayroong dalawa hanggang limang puntos, kayat magpatuloy ka sa pagsusulat ng mga puntos na maaaring maging puntos sa iyong balangkas.

Marahil sa ngayon ay makasulat ka na ng ilang pahina ng impormasyon. Ang mga impormasyong ito ay maaari o hindi man na makasama sa huling anyo ng sermon, ngunit ang mga notes ay pupukaw sa iyong pagkamalikhain habang inihahanda mo ang sermon.

Sumulat ng Simpleng Balangkas para sa Sermon

Ang balangkas ay dapat batay sa tema.

Ang bawat punto at pumapangalawang punto ng balangkas ay dapat batay sa temang pinili mo para sa sermon. Nakakatulong ito upang i-focus ang isip ng kongregasyon sa pangunahing mensahe na nais mong iparating.

Basahin ang Awit 146 at pagkatapos ay pag-aralan ang balangkas na ito para sa sermon na may pamagat na, "Purihin ang Panginoon." Ang tema ng expositoryong pangangaral na ito ay pagpupuri para sa Panginoon.

Pansinin na ang lahat ng apat na pangunahing puntos ay nakaugnay sa tema ng pagpupuri sa Panginoon. Kung ikaw ay nangangaral patungkol sa pagpupuri sa Panginoon, hindi magiging angkop na maglagay doon ng isang punto patungkol sa kahalagahan ng bawtismo. Ang bawat punto sa balangkas ay dapat nakabatay sa tema ng sermon.

Halimbawa ng Isang Balangkas Para sa Expository Sermon

Pamagat:Purihin ang Panginoon

Text: Awit 146

A. Pinupuri Natin ang Diyos dahil sa Kung Sino Siya (146:1-5).

1. Siya si Yahweh (146:2a).
2. Siya ay Elohim (146:2b).
3. Siya ang Diyos ni Jacob (146:5).

B. Pinupuri Natin ang Diyos dahil sa Kanyang Ginawa (146:6a).

1. Nilikha ng Diyos ang kalangitan.
2. Nilikha ng Diyos ang daigdig.
3. Nilikha ng Diyos ang dagat.
4. Nilikha ng Diyos ang lahat ng iba pang bagay.

C. Pinupuri Natin ang Diyos dahil sa Kanyang Ginagawa (146:6b-9).

1. Iniingatan niya ang katotohanan (146:6b).
2. Iginagawad niya ang kahatulan para sa mga inaapi (146:7a).
3. Nagbibigay siya ng pagkain sa mga nagugutom (146:7b).
4. Pinalalaya niya ang mga bilanggo (146:7c).
5. Nagbibigay siya ng pisikal na kagalingan (146:8a).
6. Pinalalakas niya ang kalooban ng mga nanghihina ang loob (146:8b).
7. Minamahal niya ang matuwid (146:8c).
8. Tinutulungan niya ang nangangailangan (146:9a).
9. Pinahihirapan niya ang masasama (146:9).

D. Pinupuri Natin ang Diyos dahil sa Kanyang Gagawin (146:10).

1. Ano ang gagawin ng Diyos? "Ang Panginoon ay maghahari magpakailanman..."
2. Ano ang dapat nating maging tugon? "Purihin ang Panginoon."

Ang balangkas ay dapat magtaglay ng magkakaagapay na kaisipan.

Ang karaniwang pagkakamali ng mga tagapangaral ay ang paghahanda ng mga balangkas na hindimagkakaagapay. Kapagganito ang paraan, nahihirapan ang mga tagapakinig na sundan ang kaisipan ng sermon. Tingnan ang balangkas ng sermon na may pamagat na "Si Cristo Jesus: Isang Maunawaing Punong Saserdote" batay sa Hebreo 8.

Halimbawa ng Isang Balangkas Na Hindi Magkakaagapay

Pamagat: Si Cristo Jesus: Isang Maunawaing Punong Saserdote

Teksto: Hebreo 8

A. Ang Pagiging Pari sa Pagsamba ng Israel

1. Tatlongtungkulin sa Israel.
  - a. Ang Hari
  - b. Ang Propeta
  - c. Ang Saserdote
2. Mga Ministeryo ng pari sa Pagsamba sa Israel

B. Si Jesus – Ang Perpektong Punong Saserdote

1. Si Jesus: Ang Punong Saserdote na Nilikha ng Diyos
2. Si Jesus: isang Perpektong Sakripisyo
3. Direktang nagtungo si Jesus sa presensiya ng Diyos sa Kalangitan, ang Walang Hanggang Tabernakulo

C. Si Jesus – Ang Perpektong Tagapamagitan

1. Si Jesus ang tagapamagitan sa Diyos at sa tao.
2. Taglay Niya ang perpektong pag-unawa ng tao at maaari Siyang matapat na maging kinatawan ng tao sa harap ng Diyos.

May dalawang suliranin sa balangkas na ito:

1. Ang ikalawa at ikatlong pangunahing puntos ay magkaagapay sa isa't-isa, subali't hindi ito magkaagapay sa unang punto.
2. Sa ilalim ng ikalawang pangkalahatang punto, mayroong tatlong sub-points. Ang unang dalawa ay magkaagapay; mayroon silang "si Jesus" na may tutuldok pagkatapos ng salita at pagkatapos ay isang paglalarawan kay Jesus. Gayunman, ang ikatlong punto ay isang buong pangungusap.

Ihambing ang sermong ito sa naunang sermon na may pamagat na "Purihin Ang Panginoon." Makikita mo na ang naunang sermon ay mas madaling sundan.

1. Ang bawat pangunahing punto ay nagsisimula sa phrase na "Pinupuri natin ang Diyos dahil sa..."
2. Ang mga kasunod na puntos sa ilalim ng bawat pangunahing puntos ay magkaagapay sa isa't-isa.

- Ang unang set ay nagsisimula sa phrase na "Siya si/ay. .".
- Ang ikalawang set ay nagsisimula sa phrase na "Nilikha ng Diyos. ."
- Ang ikatlong pangkat ay may "Siya ay. ." kasama ng isang pandiwang pangkasalukuyan tulad ng "Iniingatan Niya" at "Pinahihirapan Niya."

Maraming benepisyong pagsusulat ng malinaw na balangkas batay sa tema ng iyong sermon.

- 1. Ang pagbabalangkas ay nagbibigay ng istruktura sa iyong sermon.** Ang balangkas ay isang plano ng pag-oorganisa.
- 2. Ang pagbabalangkas ay nagpapanatili ng iyong pagtuon ng iyong pansin sa pangunahing tema.** Kung wala kang mabuting balangkas na gagabay sa iyo, madaling mapalayo mula sa paksa. Gayunman, ang isang malakas na balangkas na binuo ayon sa tema ay magpapanatili ng focus ng sermon.
- 3. Ang pagbabalangkas ay tumutulong upang maunawaan at matandaan ng tagapakinig ang sermon.** Bagaman hindi nila nakikita ang balangkas, mararamdaman nila ang pagkakaayos nito. Ang isang mabuting balangkas ay nakatutulong sa tagapakinig upang maalala nang mas matagal ang sermon dahil ang balangkas ay nagpapatibay sa tema. Kapag nagagawa nating madaling maalala ang mensahe ng sermon, makapagsasalita ang Diyos sa katotohanan sa mga tagapakinig sa maraming araw pa pagkatapos nating mangaral.

Nangangailangan ng dagdag na trabaho ang isang mabuting balangkas, subali't sulit naman iyon sa huli. Ito ang mahirap na parte ng gawain ng pagiging isang manggagawang walang dapat ikahiya. Ang kabutihan lamang, mas matagal kang nagtatrabaho dito, nagiging mas madali ang gawain.

► Upang maintindihan kung paano nakakatulong sa atin ang modelo upang maalala ang impormasyon, sikaping isaulo ang bawat isa sa mga sumusunod na listahan. Alin ang mas madali? Bakit?

Mga Bilang: 24, 15, 3, 30, 9, 6, 18, 27, 12, 21

Mga Bilang ayon sa pagkakasunod-sunod (bumilang ng tatlo tatlo): 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, 30

Mga Pangalan: Ezra, Cain, Balaam, Gabriel, David, Felix, Adan

Mga Pangalang sunod-sunod ayon sa alpabeto: Adan, Balaam, Cain, David, Ezra, Felix, Gabriel

Pagsusulat ng Sermon

Sumulat ng Mas Pinahabang Balangkas para sa Sermon

Pinalalawak ng pinahabang balangkas ang balangkas na nasimulan mo na. Ang pinahabang balangkas ay gumagamit ng mga buong pangungusap subali't inaayos nito ang mga kaisipan sa isang anyong balangkas sa halip na sa isang anyong talata. Ang pinahabang balangkas ay madaling gamitin sa pulpito. Kapag mayroon kang mga puntos, mga pumapangalawang puntos at ibang detalye na nakaayos sa ilalim ng punto na sinusuportahan nila, madaling makita ang punto at mga pumapangalawang puntos na kailangang gawin.

Isulat ang Pasimula

Dapat mong isulat nang buo ang iyong pasimula. Ang pasimula ang unang bagay na maririnig ng tagapakinig. Kapag hindi mo nahuli ang atensiyon ng tagapakinig sa unang ilang minuto, maaaring hindi ka na magkaroon ng pagkakataon na makuha ang kanilang atensiyon. Kahit hindi mo isusulat ang iyong buong sermon, mabuting isulat mo ang iyong pasimula dahil napakahalagang bahagi ito ng iyong buong sermon.

Ang pasimula ng inyong sermon ay karaniwang maglalaman ng mga sumusunod na pangkalahatang tala:

- (1) Teksto mula sa kasulatan
- (2) Pambungad na Pananalita (kung minsan ay nauuna sa teksto)
- (3) Tema

Dapat mong isulat ang temang balak monggamitin sa sermon. Kung minsan, maaari mong sabihin sa tagapakinig kung ano ang tema sa pasimula; sa ibang pagkakataon, maaari mong banggitin sa ibang panahon. Gayunman, dapat mangibabaw ang tema sa iyong balangkas upang ipaalala sa iyo kung ano talaga ang nais mong talakayin.

- (4) Pinagmulang Impormasyon

Dito dapat kang magbigay ng detalye ng pinagmulang impormasyon na kinakailangang malaman ng tagapakinig upang maunawaan ang sermon. Kabilang dito ang detalye ng background ng kasulatan. Maaari ring kabilang dito ang mga personal na detalye tulad ng kung paano mo pinili ang tekstong ito. Maaaring ito'y isang pangungusap tungkol sa pagtitipon kung saan ikaw ay nagsasalita, lalo na kung ikaw ay binigyan o may itinakdang paksa o teksto.

Palawakin ang iyong orihinal na balangkas gamit ang mas maraming detalye.

Sa hakbang na ito, magdaragdag ka ng mga detalye sa iyong orihinal na balangkas. Sa isang pinahabang ayos ng balangkas, gumagamit ka ng mga buong pangungusapna nagpapakita ng bawat mahalagang punto sa iyong sermon. Ang sumusunod ay isang

angkop na pagkakatitik at pagkakabilang na paraan sa pagbabalangkas ng mga puntos at sub-points:

Pinahabang Anyo ng Balangkas
I. PANGUNAHING PUNTO SA BALANGKAS
A. Pangunahing Punto
1. Pumapangalawang Punto
a. Detalye
(1) Dagdag na detalye
(a) Dagdag na mga Kaisipan
(i) Iba pang kaisipan
(ii) Iba pang kaisipan
(b) Dagdag na mga Kaisipan
(2) Dagdag na mga Detalye
b. Mga Detalye
2. Pumapangalawang Punto
B. Pangunahing Punto
II. PANGUNAHING PUNTO SA BALANGKAS

Humanap ng mga Angkop na Paglalarawan

Isa sa pinakamalaking pagkakaiba ng isang mabuting sermon at ng isang mahinang sermon ay ang paraan kung paano ang mga ito ay inilarawan. Sinabi ni Charles Spurgeon, "Ang sermon ang bahay. Ang mga paglalarawan ang mga bintana na nagpapapasok ng liwanag." Ang mga paglalarawan ang nagbibigay liwanag at nagiging mas komportable ang kuwarto. Ang isang bahay na walang bintana ay nakapanlulumong lugar.

Maraming kabutihang idinudulot ang mga kuwento sa isang sermon.

- 1. Lumilikha ng interes ang mga kuwento.** Karaniwang nakikinig nang mas mabuti ang mga tao kapag ikaw ay nagkukuwento.
- 2. Nagpapabuti sa pag-unawa ang mga kuwento.** Madalas mas mauunawaan ng mga tao ang iyong sermon bilang resulta ng isang mabuting kuwento.

- 3. Tumutulong ang mga kuwento sa aplikasyon.** Ang isang mabutingkuwento ay tumutulong sa iyong tagapakinig upang maunawaan kung paano gagamitin ang mga aral sa sermon sa kanyang sariling buhay.
- 4. Pinatataas ng mga kuwento ang ating memorya.** Maaalala ng isang tagapakinig ang kuwento sa mahabang panahon kahit matagal na niyang nalimutan ang balangkas ng sermon. Ang isang kuwentong maingat na pinili ay malinaw na maglalarawan sa mensahe ng sermon kaya't kapag naaalala ng tagapakinig ang kuwento, naaalala rin niya ang tema ng sermon.
- 5. Ang mga kuwento ay likas na pamamaraan sa pagtuturo.** Sanay ang mga tao na makarinig ng mga kuwento at sila ay tutugon ng positibo sa mga ito. Ang mga pinakamahuhusay na tagapangaral at tagapagturo ay iyong nakapagbibigay ng magagandang kuwento. Mahirap humanap ng taong ayaw makarinig ng mabuting kuwento.

Si Jesus ang dalubhasa sa paggamit ng mga kuwento at mga paglalarawan. Nagkuwento siya mula sa kasaysayan, nagkuwento tungkol sa pang-araw-araw na buhay, at mga tradisyunal na kuwento na alam na alam sa kanyang kapanahunan. Gumamit di siya ng mga salitang-palarawan mula sa lahat ng antas ng buhay upang tulungan ang kanyang mga tagapakinig na maunawaan ang kanyang mensahe.

Bakit maraming ikinuwento si Jesus? Dahil Siya ang Manlilikha at nauunawaan niya ang ating kalikasan. Nauunawaan niya na pinakabuti tayong matututo sa pamamagitan ng mga kuwento.

► Upang maunawaan kung paano tumutulong ang mga kuwento upang maalala natin ang aral, isipin ninyo ang bawat isa sa mga kuwentong ito ni Jesus. Huwag ninyong hahanapin ang kuwento sa Biblia, naaalala ba ninyo ang aral na itinuro ni Jesus gamit ang kuwento?

- Ang Mabuting Samaritano
- Ang Alibughang Anak
- Ang Lalaking Mayaman at si Lazaro
- Ang Publikano at ang Pariseo na Nananalangin

"Dapat kang magsikap nang mabuti sa pag-iipon ng mga mabubuting paglalarawan at paggamit ng mga ito sa iyong mga sermon. Mabuti ring isulat mo nang buo ang mga kuwento upang alam mo kung paano mo ito ikukuwento sa pulpito."

Kahit hindi mo madalas inuulit ang mga sermon, maaarimong paulit-ulit na gamitin ang mga kuwento. Kapag nakabuo ka ng mabuting kuwento bilang paglalarawan ng isang tiyak na punto, walang dahilan upang hindi mo muling gamitin ang kuwento upang ilarawan ang parehong punto sa ibang sermon, lalo na kung iba naman ang mga tagapakinig. Kapag nag-ulit ka ng isang mabuting kuwento, walang tatayo upang iwan ka. Ang totoo, gustong-gusto ng ilang bata na makinig sa pangangaral ng ilang piling ebanghelista dahil inuulit nila ang

parehong magagandang kuwento. Nais nating marinig nang paulit-ulit ang mga awit. Karamihan sa mga tao ay natutuwa na mulingmarinig ang mga kuwento.

Laging naroon ang panganib na ang isang mangangaral ay magkukuwento upang libangin lamang ang mga tao. Ang paglibang ay hindi wastong dahilan upang gumamit ng mga kuwento sa mga sermon. Gayunman, malaki ang naitutulong ng mga kuwento sa pagpapanatili ng atensiyon ng iyong kongregasyon at sa pagliliwanag ng mga puntos sa iyong sermon.

► Dapat mag-praktis ang klase sa paghanap na mabuting ilustrasyon para sa ilang pamilyar na teksto sa sermon. Pahanapin ang mga mag-aaral ng istorya na naglalarawan sa pangunahing punto ng teksto sa kasulatan.

- Deuteronomio 6:7-9. Ang kahalagahan ng pagtuturo at pagdisiplina ng ating mga anak.
- Mateo 6:1-18. Ang motibasyon ng pagbibigay, pananalangin o pag-aayuno.
- Roma 5: 6-8. Ang pag-ibig ng Diyos sa makasalanan.
- Santiago 3:5-6. Ang kapangyarihan ng dila.

Mas mahaba ang sermon, mas makakatulong ang pagkakaroon ng mabubuting kuwento. Oras na magsimula kang magkuweto, ang mga natutulog ay nagigising; ang mga nag-iisip ng ibang mga bagay ay muling magpopokus ng kanilang atensiyon sa iyong mga sinasabi, at ang mga nakikinig ay matutuwa sa pagbabago.

Narito ang ilang mungkahi sa paghahanda at pagkukuwento:

- 1. Pagsanayan ang iyong mga kuwento.** Ito ay talagang mahalaga lalo na kung ikaw ay hindi pa mahusay na tagapagkuwento.
- 2. Hanggang maaari gawing makatotohanan ang kuwento.** Huwag kang gumamit ng "Si Mister A" at "Si Mister B", "si Kuwan" at "si Ano" na mga pagsasalita. Gumamit ng mga tunay na pangalan at ilarawan ang mga kuwento nang makatotohanan hangga't maaari, kahit na kailanganing baguhin ang pangalan o pangyayari upang maingatan ang mga kumpidensyal.
- 3. Magkaroon ng elemento ng sorpresa sa iyong kuwento.** Huwag mong sasabihin, "May nakakatuwang kuwento ako sa inyo." Pinakamabuti na huwag bumanggit ng kahit ano tungkol sa kuwento sa simula.
- 4. Gumamit ng mga kuwentong sarili mo.** Ito ang mga kuwentong naranasan mo o kaya'y personal mong nalalaman. Ang mga kuwentong ito ay gumagamit ng mga pansariling panghalip tulad ng Ako, Ko, Akin, at Kami. Ito ang pinakaepektibong mga kuwento na magagamit mo.

- 5. Huwag magbigay ng masyadong maraming detalye.** Dapat mas maging interesting ang kuwento mo gamit ang mga detalye, subali't hindi ito dapat makalito sa iyong punto. Kapag tumigil ka upang ipaliwanag ang di-gaanong mahalagang detalye ng isang kuwento, malalayo iyon sa pangunahing punto ng kuwento. Mahalaga ang punto ng kuwento, hindi ang mga dagdag na detalye na hindi konektado dito.
- 6. Pumili ng mga salitang mauunawaan ng iyong tagapakinig.** Huwag kang gumamit ng mga salitang hindi pamilyar ang iyong tagapakinig dahil sa kanilang kapaligiran o kakulangan ng edukasyon.
- 7. Huwag gumamit ng mga hiniram na kuwento na tila ba ito'y nangyari sa iyo.** Walang masama sa paghiram ng kuwento mula sa iba. Gayunman, may mga taong nanghihiram ng kuwento na nangyari sa iba at ikinukuwento iyon na tila siya ang nakaranas noon. Kapag natuklasan ng iyong tagapakinig na hindi talaga sa iyo nangyari iyon, masisira ang kanilang tiwala saiba pang bagay na sinabi mo.

Pag-aralan mong maging isang mabuting tagapagkuwento. Ang isang tuntunin na dapat sundin ng bawat pastor ay ito: **Huwag ka kailanman mangangaral nang hindi ka nagkukuwento.**

Kung nais mong magtrabaho sa isang bahagi lamang ng iyong pangangaral sa susunod na taon, pag-aralan mo kung paano magpipresenta ng mabubuting paglalarawan. Agad mapapansin ng iyong mga tagapakinig ang pagkakaiba. Kapag natututuhan mo ang epektibong paggamit ng mga kuwento sa iyong mga sermon, mababago ko mula sa pagiging isang karaniwang tagapangaral at magiging isang mabuting tagapangaral o mula sa pagiging mabuting tagapangaral ay magiging mas mabuting mangangaral.

Isulat Mo Nang Buo ang Iyong Sermon

Ang pagsusulat ng iyong buong sermon ay malaking trabaho! Kung ikaw ay mangangaral linggo linggo, hindi mo ito magagawa sa bawat sermon. Gayunman, matutuklasan mo na ang pagsusulat ng iyong buong sermon ay isang mabuting paraan upang disiplinahin ang iyong sarili at upang mapabuti ang iyong mga sermon. Maraming dahilan kung bakit dapat isulat nang buo ng isang tao ang kanyang mga sermon.

Nakakatulong sa pagpapanatili ng atensiyon ang Pagsusulat.

Kapag tayo'y nag-aaral, ang ating isipan ay madaling malayo. Ang pagsusulat ay nakakatulong upang ituon ang ating atensiyon. Kapag ikaw ay nag-aaral, nakakatulong kung pipilitin mo ang iyong sarili na isulat ang isang tala tungkol sa bawat talata o parirala o kahit ang bawat salitang iyong pinag-aaralan. Ang pagtutuon ng isip sa paghahanap ng mga bagay na isusulat ay pipilit sa iyo na mag-isip; ang pag-iisip ay magbubunga ng mga insights/tagong isipan na hindi mo pa nakita sa nakaraang panahon. Ang proseso ng pagsusulat ng iyong mga iniisip ay magbubunga ng mas marami pang isipin.

Nakakatulong ang pagsusulat upang makita mo ang katotohanan na maaaring hindi mo makita kung hindi nakasulat.

Kapag pinipilit mo ang iyong sarili na sumulat ng kahit ano kaugnay sa bawat talata na iyongpinag-aaralan, hahanap ka hanggang sa makakita ng anumang maaari mong isulat. Maaaringiyon ay isang bagay na hindi mo pa nakita kailan man. Kapag pinilit mo ang iyong sarili na sumulat ng 10 mga bagay tungkol sa isang partikular na talata, kamangha-mangha ang maaari mong matutuhan.

Ang mga Puritano ay kilala sa kanilang kakayahan na makakita ng maraming katotohanan kahit sa iilang talata lamang ng Kasulatan. Nakukuha nila ang impormasyong ito dahil gumugol sila ng maraming oras sa pagbubulay-bulay ng mga talata sa Biblia at isinusulat nila ang kanilang mga kaisipan. Si Thomas Boston, isang pastor na Puritano, ang sumulat ng isang buong aklat batay sa isang talata lamang sa Ecclesiastes: *"Isaalang-alang mo ang gawa ng Dios; sinong makapagtutuwid sa ginawa niyang baluktot?" (Ecclesiastes 7:13)*. Isipin mo kung gaano karaming oras ang ginugol niya sa pag-iisip sa talatang ito at pagsusulat ng kaniyang mga kaisipan!

Nakakatulong ang Pagsusulat upang ayusin ang iyong mga kaisipan.

Kapag tayo'y nag-aaral, nais nating mahuli ang lahat ng kaisipan na dumadating sa ating isip sa pagsusulat ng mga iyon. Ang ating mga kaisipang naitala ang magiging pangunahing materyal na gagamitin natin sa pagbuo ng ating sermon. Pagkatapos, inoorganisa natin ang mga kaisipang naitala at ilalagay ang mga iyon sa sermon. Ang proseso ng pagsusulat ng sermon ay pipilit sa atin na pag-isipan ang mga katotohanangiyon nang sapat na panahon upang mailagay ang mga iyon sa lohikal na kaayusan. Ang pagsusulat ng buong sermon ay nangangailangan at nagbibigay ng kakayahan na iorganisa ang ating mga iniisip.

Ang pagsusulat ang nag-iingat ng permanenteng talaan ng mga itinuturo ng Diyos sa iyo.

Ang Awit 137:4-6 ay humihikayat sa mga mambabasa na alalahanin ang mga pagpapala ng Diyos.

"Paano namin aawitin ang awit ng PANGINOON sa isang lupaing banyaga? O Jerusalem, kung kita'y kalimutan, makalimot nawa ang aking kanang kamay! Dumikit nawa ang aking dila sa aking ngalangala, kung hindi kita maalala, kung ang Jerusalem ay hindi ko ilagay sa ibabaw ng aking pinakamataas na kagalakan!

Hindi nais ng Diyos na limutin natin ang mga pagpapalang ipinagkaloob niya sa atin. Wala isa man sa atin ang may perpektong memorya; gayunman, kapag isinulat natin ang mga iyon, magkakaroon tayo ng talaan ng mga itinuturo ng Diyos sa atin sa ating pag-aaral ng kanyang mga Salita.

Nang humanap ang Diyos ng isang paraan upang mapangalagaan ang katotohanan mula sa isang henerasyon hanggang sa susunod pa, pinili niyang isulat iyon sa isang aklat. Ang

hukuman ay sumusulat ng mga bagay bilang isang nakasulat na tala na nangangalaga ng mga opinyon sa hukuman. Isinusulat ng mga manggagamot ang kanilang pagsusuri na ibinibigay sa mga pasyente. Isinusulat ng mga arkitekto ang kanilang mga plano para sa mga gusali at ibang istruktura. Hindi ba natin karaniwang inaasahan na isusulat ng mga mangangaral ang ibinibigay ng Diyos sa kanila, upang maaari nilang balikan ang mga katotohanang ito sa hinaharap?

Ang pagsusulat ay nagbibigay sa iyo ng kapaki-pakinabang na gamit upang makatulong sa ibang tao.

Laging mayroong mga taong nagdaramdam na nangangailangan ng iyong tulong. Kung naging matapat ka sa pagsusulat ng mga aral na itinuro sa iyo ng Diyos, ang kasangkapan na ito ay magiging kapaki-pakinabang kahit man lang sa tatlong bagay:

- 1. Maaari mong pagbalik-aralan sa iyong alaala kung ano ang mga itinuro ng Diyos sa iyo.**
- 2. Maaari mong ibahagi sa iba ang iyong sermon sa pamamagitan ng paggawa ng mga kopya para sa iba.** Madalas na humihingi ang mga tao sa sumulat ng kursong ito ng nakasulat na kopya ng isa sa kanyang mga sermon. Naibahagi na niya ang mga nakasulat na sermon sa daan-daang katao. Nakatanggap na siya ng maraming positibong report mula sa mga natulungan ng kanyang mga sermon.
- 3. Ang pagsusulat ay kapaki-pakinabang sa mga sermon, mga artikulo o mga aklat sa hinaharap.** Halos lahat ng mga aklat ay nagsisimula sa mga miscellaneous notes. Kaunti lamang ang taong basta lamang uupo at susulat ng isang aklat mula simula hanggang wakas. Ang pagkolekta sa iyong mga notes mula sa mga sermon ay maaaring maging simula ng isang mas malaking gawain.

Pag-iingat ng mga Talaan ng mga Sermon

Kapag komunsulta ka sa isang doctor, susuriin ka niya at gagamutin. Pagkatapos, susulat siya ng mga tala tungkol sa kanyang naging pagsusuri at paggamot. Kapag bumalik ka sa doctor na iyon, mayroon siyang talaan ng iyong kasaysayang pangmedikal. Gayun din ang ginagawa ng mga abogado. Nagtatago sila ng mabubuting record tungkol sa kanilang trabaho.

Ang gawain ng Diyos ay higit na mas mahalaga kaysa sa mga sekular na gawaing iyon. Mahalaga na magtago ng mabubuting mga records ang mga mangangaral. Dapat lumikha ang mga mangangaral ng isang sistema ng pagtatago ng mga records at pag-aayos ng kanilang mga sermon. Narito ang ilang mungkahi sa pagliligpit at pagtatago ng mga record.

Maayos na Itago ang iyong mga Sermon

Mayroong ilang pamamaraan upang itago ang mga sermon. Maaari mong itago ayon sa mga teksto, ayon sa paksa, o ayon sa petsa. Maaari ka rin gumawa ng kumbinasyon ng dalawang pamamaraang ito.

Isang paraan ng pagsasaayos ay ang sumusunod na pangkat:

Halimbawa ng Pag-organisa ng Sermon File
Lumang Tipan Mga Sermon mula sa Pentateuch Mga Sermon mula sa Mga Aklat ng Kasaysayan Mga Sermon mula sa Mga Aklat ng Karunungan Mga Sermon mula sa Mga Awit Mga Sermon mula sa Mga Propeta
BagongTipan Mga Sermon mula sa Mga Ebanghelyo Mga Sermon mula sa Mga Gawa Mga Sermon mula kay Pablo Mga Sermon mula sa Pangkalahatang Mga Liham
Mga SermongTopical Mga Sermong Pangmisyon Mga Sermong Pang-tagapanguna Mga Sermon tungkol saTalambuhay Mga Sermon na Nag-e-ebanghelyo

Magtago ka ng Mga Talaan ng Iyong Pangangaral

Dapat kabilang dito ang petsa, paksa o titulo, teksto, at iba pang detalye. Itinatago ng sumulat ng kursong ito ang lahat ng kanyang mga lumang sermon sa filefolders o nakatago sa isang computer. Itinatago niya ang mga pangkasalukuyang mga sermon sa isang malaking notebook.

Konklusyon

Ang komunikasyon ay kapwa isang sining at isang agham. Ito ay kapwa isang kaloob mula sa Diyos at ang resulta ng pagsisikap ng tao. Sinasabi ng Biblia, "Sa bawat binigyan ng marami ay marami ang hihingin sa kanya," (Lucas 12:48).

Maraming mahahalagang katotohanan ang ipinagkaloob ng Diyos sa atin na mga mangangaral. Ang pinakamabuting magagawa natin ay italaga ang ating mga sarili sa

pinakamabuting maaaring paraan upang maibahagi ang mabubuting mga bagay na ito. Pakaseryosohin ninyo ang inyong tungkulin na maghanda ng mga epektibong mga pangangaral.

Sinusunod ng pangangaral ang batas ng pag-aani. Kapag inihanda mo at itanim nang mabuti ang binhi, magiging mabuti rin ang pag-aani. Kapag nabigo kang ihanda at itanim ang binhi, hindi ka makakaasa ng mabuting ani.

Ihandang mabuti ang lupa ng iyong puso. Itanim ang mga katotohanan ng Salita ng Diyos sa iyong mga sermon. Aanihin mo ang gantimpala ng matagumpay na pangangaral.

Mga Takdang Aralin sa Aralin 4

(1) Sa simula ng susunod na aralin, kukuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Para sa takdang-araling ito, gagawin natin ang mga hakbang sa paghahanda ng sermon. Pumili ng isa sa mga sumusunod na teksto bilang pagsasanay.

- Awit 8
- Isaias 55:1-9
- Juan 3:1-21
- 1 Corinto 13

(A) Sumulat ng mga ideya na iniuugnay mo sa iyong talata o paksa.

(B) Sumulat ng isang pangungusap na tema na angkop para sa isang sermon sa teksto.

(C) Gamit ang mga gabay-tuntunin sa leksiyong ito, sumulat ng isang balangkas ng sermon para sa teksto.

(D) Sumulat ng isang pinalawak na balangkas para sa sermon.

(E) Humanap ng kahit man lang dalawang angkop na mga paglalarawan para sa iyong sermon.

(3) Tulad sa Aralin 3, iprisinta ang 8-10 minutong sermon sa klase. Ang bawat isang miyembro ng klase ay dapat magsagot ng isang assessment form sa likod ng gabay sa kursong ito.

Mga Tanong sa Pagsusulat sa Aralin 4

- (1) Maglista ng apatsamga bagay na maaari mong isulat pagkatapos magpasya kung ano ang talata o paksa ng iyong pangangaral.
- (2) Ano ang tema ng isang pangangaral?
- (3) Ano ang pagkakamali sa sumusunod na balangkas ng sermon? (Piliin ang tamang sagot)
- Hindi lahat ng mga puntos ay nakaugnay sa tema.
  - Ang balangkas ay hindi binubuo ng magkakaagapay na kaisipan.
  - Ang mga puntos ay hindi lahat nakaugnay sa tema at hindi rin magkakaagapay/parallel sa isa't-isa.
  - Walang pagkakamali sa balangkas.

BALANGKAS NG SERMON
Ang tema: Purihin ang Panginoon. Balangkas: A. Pinupuri natin ang Diyos dahil sa kung sino Siya B. Pinupuri natin ang Diyos dahil sa ginawa Niya C. Dapat nating mahal in ang ating Kapwa

- (4) Maglista ang tatlong benepisyong pagsusulat ng malinaw na balangkas para sa iyong sermon.
- (5) Tama ba ito o Mali: Sa isang mas pinalawak na balangkas, pinalalawak mo ang bawat punto upang maging buo ang mga pangungusap.
- (6) Kung ang isang sermon ay maihahambing sa isang bahay, ano ang mabubuting paglalarawan?
- (7) Maglista ng tatlo sa limang mabubuting dahilan sa paggamit ng mga kuwento sa isang sermon.
- (8) Maglista ng tatlo sa limang kapakinabangan sa pagsulat ng iyong buong sermon.

Aralin 5

Paghahanda ng mga Expositoryong Pangangaral

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Nakapagsaulo ng isang kahulugan ng expositoryong pangangaral.
- (2) Natutuhan at naisasagawa ang mga hakbang sa paghahanda ng isang expositoryong pangangaral.
- (3) Pahalagahan ang kapangyarihan ng expositoryong pangangaral upang baguhin ang mga buhay.

Pasimula

Sa naunang dalawang aralin, napag-aralan natin ang paghahanda ng iba't-ibang uri ng pangangaral. Sa araling ito, gagawa tayo ng mas malalim na pagtanaw sa pangangaral na expository. Tulad ng nakita natin sa Aralin 3, ito ang magiging pangunahing anyo ng sermon para sa karamihan sa mga pastor.⁸

Kahulugan ng Pangangaral na Expository

Ang expositoryong pangangaral ay ang pagpapahayag ng isang konseptong Biblikal mula at ipinahayag sa pamamagitan ng pangkasaysayan, gramatikal at pampanitikan na pag-aaral ng isang sipi sa kanyang konteksto. Ang kontekstong ito ay unang inilalapat ng Banal na Espiritu sa katauhan at karanasan ng mangangaral, pagkatapos ay sa pamamagitan niya patungo sa kanyang mga tagapakinig.⁹

Mangyaring isaulo ang kahulugang ito. Kalakip dito ang ilang konseptong mahalaga para sa pangangaral na expository.

Ang Talata sa Kasulatan ang Nagtatakda ng Sermon

Ang mga expositoryong pangangaral ay nakabatay sa mga sipi ng Kasulatan. Ang istruktura at pangunahing nilalaman ay nagmumula sa sipi mismo. Kapag ang pangunahing mensahe ng sermon ay hindi nagmula sa mismong talata sa Kasulatan, ang pangangaral ay hindi

---

⁸ Ang materyal sa leksyong ito ay ibinigay ni Richard G. Hutchison.

⁹ Ang depinisyon na ito ay inangkop mula kay Haddon Robinson, *Biblical Preaching: The Development and Delivery of Expository Messages* (Ada: Baker Books, 2001).

expository; hindi ito tunay na nakabatay sa talata sa Kasulatan, bagaman ang mensahe ng sermon ay totoo.

Sa expositoryong pangangaral, itinatanong natin:

(1) Ano ang sinasabi ng talatang ito sa Kasulatan?

Ano ang sinabi ng sumulat? Kapag binabasa ang teksto, ano ang sinasabi ng balarila ng talata? Sa expositoryong pangangaral, hindi tayo naghahanap ng mga nakatagong mensahe; hinahanap natin ang simpleng kahulugan ng teksto.

(2) Ano ang kahulugan ng talatang ito sa Kasulatan?

Ano ang nais ipaunawa ng sumulat sa kanyang mga tagapakinig habangbinabasa nila ang talata? Sa ating pagsasaalang-alang sa kontekstong pangkasaysayan at ang istilo ng pagsusulat, ano ang kahulugan ng talata?

(3) Ano ang pangunahing mensahe ng talatang ito sa Kasulatan?

Dahil ang talata ang nagtatakda ng sermon, ang pangunahing pokus ng isang expositoryong pangangaral ay itatakda ng pangunahing tema ng talata ng Kasulatan. Ang tema ng talata ang mag-uugnay sa lahat ng puntos ng sermon. Ang lahat ng puntos sa sermon ay magkakaugnay-ugnaysaisa't-isa sapamamagitan ng pangunahing tema ng Kasulatan.

Ipinaparating ng Tagapangaral ang isang Konsepto

Dahil ang mensahe ng talata sa Kasulatan ang siyang gumagabay sa pangangaral na expositoryo, mayroon tayong ilang katanungan:

(1) Paano ipinapahayag at ipinapaliwanag ng sumulat ng talatang ito mula sa Kasulatan ang kanyang mensahe?

Ito ang lugar kung saan binubuo ng tagapangaral ang ilang puntos na nagpapahayag at nagpapaliwanag sa pangunahing tema ng talata sa Kasulatan. Tandaan na ang lahat ng mga puntos sa sermon ay dapat magkakaugnay sa isa't-isa sa pamamagitan ng pangunahing tema ng talata. Paghambingin ang mga halimbawa sa ibaba.

Halimbawa 1
Text: Roma 12:1-2 Pangunahing Punto: Ano Ang Nais ng Diyosna gawin natin? A. Dapat nating ihandog ang ating katawan sa Diyos. B. Hindi tayo dapat makiayon sa sanlibutan. C. Dapat tayong magpanibago sa ating pag-iisip.

Mabuti ang balangkas na ito, subali't may ilang kahinaan na kailangan nating itama:

- Ang pangunahing punto ay hindi lubusang nakaugnay sa pambungad na mga salita ng Roma 12:1; "Kaya nga, mga kapatid, isinasamo ko sa inyo, alang-alang sa mga kahabagan ng Diyos..."
- Bagaman ang bawat isa sa mga puntos na ito ay totoo, hindi sila magkakaugnay sa isa't-isa sa pamamagitan ng pangunahing mensahe ng talata.

Halimbawa 2

Text: Roma 12:1-2

Pangunahing Punto: Anong klase ng pagsamba ang ninanais ng Diyos?

- A. Ninanais ng Diyos ang pagsambang nahihikayat dahil sa kanyang kahabagan.
- B. Ninanais ng Diyos ang pagsambang kalakip ang buong pagkatao.
- C. Ninanais ng Diyos ang pagsambang bumabago sa ating pamamaraan ng pag-iisip.

Mas mabuti ang balangkas na ito.

- Ang balangkas ay nakaugnay sa pangunahing tema ng talata.
- Gayunman, ang tatlong puntos ay mas mabuting maiuugnay sa isa't-isa.

Halimbawa 3

Text: Roma 12:1-2

Pangunahing Punto: Anong Klase ng Pagsamba ang Ninanais ng Diyos?

- A. Ninanais ng Diyos ang pagsambang nahihikayat dahil sa kanyang kahabagan.
- B. Ang kahabagan ng Diyos ang dapat humikayat sa iyo na ihandog ang iyong buong sarili sa kanya bilang iyong pagsamba.
- C. Ang paghahandog ng iyong buong sarili sa Diyos ay dapat maging simula ng araw-araw na proseso ng panloob na pagbabago.

Ang balangkas na ito ang pinakamabuti sa tatlong pagpipilian. Ang bawat punto sa balangkas ay nakaugnay sa mas naunang punto.

Ang balangkas na ito ay nagbibigay ng pangunahing puntos para sa iyong expositoryong balangkas sa pag-aaral. Sa bandang dulo ng aralin, gagawa tayo ng isang dagdag na hakbang upang paikliin ang mga punto sa mas maikling balangkas at maging mas madali para sa mga tagapakinig na tandaan iyon. Tinatawag natin itong balangkas ng pangangaral.

(2) Paano malinaw na maipaparating ng tagapangaral ang mensahe ng sumulat?

Para sa epektibong pangangaral na expositoryo, kailangang maisalin ng tagapangaral ang mga salita ng sumulat sa wika ng kasalukuyang tagapakinig. Ipapahayag niya ang orihinal

na konsepto ng talata sa Biblia sa paraang mauunawaan ng mga tagapakinig sa kasalukuyan. Para magawa iyon, ang tagapangaral ay gagamit ng:

- Mga salitang nakalarawan
- Mga kuwento at mga paglalarawan
- Mga aral gamit ang iba't-ibang Bagay
- Mga Paliwanag
- Mga Balangkas

Ang Konsepto ay Ilalapat sa Tagapangaral

Matapos nating malaman kung ano ang *sinasabi* ng teksto at kung ano ang *kahulugan* ng teksto, kailangan nating itanong, "Ano ang sinasabi ng teksto na kailangan kong *gawin*? Ito ang tinatawag na **aplikasyon**. Sa ibang salita, itatanong natin, "Ano ang nais ng Diyos na gawin ko?"

Bago pa man maipangaral ang isang sermon sa kongregasyon, dapat itong unang mangusap sa puso at buhay ng tagapangaral. Ang tagapangaral ang laging unang tagapakinig ng isang sermon. Bago natin subukin na ilapat ang Salita ng Diyos sa buhay ng ating mga tagapakinig, dapat una natin iyong ilapat sa ating mga sariling buhay.

Ang Konsepto ay Inilalapat sa mga Tagapakinig

Ang isang sermon na walang kasamang aplikasyon para sa mga tagapakinig ay maaaring napakagandang paliwanag ng talata sa Kasulatan; gayunman, nabibigo itong kilusin ang mga tagapakinig. Ang tunay na expositoryong pangangaral ay dapat may aplikasyon para sa tagapakinig. Inilalapat natin ang mensahe ng Kasulatan sa ating tagapakinig sa pamamagitan ng:

- Pagtatanong na nagiging dahilan upang iugnay ng tagapakinig ang mensahe sa kanilang sariling buhay.
- Pagbabalik-aral sa mga susing katotohanan at prinsipyo na nanggagaling sa teksto.
- Pagsasaalang-alang sa sitwasyon sa buhay ng mga tagapakinig.

Paggawa sa Teksto

Pagpili ng Teksto

Kapag pumipili ng teksto, ang mangangaral ay dapat humanap ng talata na naglalaman ng kumpletong kaisipan na maaaring ipahayag sa isang sermon. Maraming tagapangaral ang sumusunod sa apat na hakbang sa pagpili ng isang teksto:

- 1. Piliin ang pangunahing talata para sa sermon.** Dahil ang talata sa Kasulatan ang magiging gabay para sabuong sermon, mahalagang piliin ang tamang talata para sa sermon.

- 2. Tingnan ang konteksto ng napiling talata.** Pag-isipan ang mga nakapaligid na mga talata. Kailangan mo bang gumamit ng karagdagang mga talata upang magkaroon ng kumpletong kaisipan? Kailangan mo bang bawasan ang teksto sa mas kaunting mga verses upang makatuon sa iisa lamang kaisipan?
- 3. Tumingin sa mga gabay-sa-pag-aaral ng Biblia at ibang aklat-reperensiya upang patunayan ang napili.** Sa pagtingin sa kung paano ginamit ang talata sa isang gabay sa pag-aaral ng Biblia o komentaryo, mabibigyang patotoo mo ang iyong pinili. Kapag ang ibang aklat-reperensiya ay naghahati ng talata sa ibang lugar, itanong mo, "Nakatitiyak ba ako na pinakamabuti ang aking pinili para sa pagpapahayag ng tema ng talatang ito?"
- 4. Gumawa ng panghuling desisyon para sa teksto.** Pagkatapos mong pag-aralan ang mga nakapaligid na konteksto at tiningnan ang ibang aklat reperensiya, ikaw ay handa nang magsimula ng detalyadong pag-aaral.

Mapuspos sa Teksto

Mula sa ating kahulugan ng expositoryong pangangaral, tandaan na ang talata ay dapat mangusap sa tagapangaral bago ito mangusap sa tagapakinig. Pagkatapos piliin ang tekstong iyong ipapangaral, ang susunod na hakbang ay simulang kilalanin ang iyong sarili sa mensahe ng teksto. Upang magawa ito, kailangan mong paulit-ulit na basahin ang teksto hanggang sa mapuspos ka nito hindi lamang ang mga salita mismo, kundi maging ang mga damdamin na maaaring nadarama ng sumulat nang isulat niya iyon.

► Kung mayroon kang espongha, gawin mo itong kasangkapan sa aralin. Ilagay ang espongha sa tubig hanggang mapuno ang espongha. Ngayon, pigain mo ang espongha. Pansinin mo kung gaano kadalang alisin ang tubig sa espongha. Hindi mo kailangang magtrabaho nang mabigat; puno ng tubig ang espongha. Kapag puno ka ng teksto, ang mga salita ay kusang aagos mula sa iyong puso tulad ng tubig mula sa espongha.

Sa iyong pagkapuspos sa teksto, nagkakaroon ka ng koneksiyong emosyonal sa mga salita ng sumulat.

- Kapag ang sumulat ay galit, magalit ka sa kasalanan na nakagalit sa sumulat!
- Kung ang sumulat ay nagdiriwang, hayaan mong magsaya ang iyong sariling puso!
- Kung ang sumulat ay nalulungkot, samahan mo siya sa kanyang pagkalumbay!
- Kung ang sumulat ay nag-aalala, sikapin mong maramdaman ang kanyang pagkabalisa!
- Kapag ang sumulat ay tumatawa, tumawa ka rin!
- Kapag ang sumulat ay tumatangis, magsimula kang damahin ang luha sa iyong mga mata habang iniisip mo ang tungkol sa kanyang nararanasan!

Ang isang baga mula sa apoy ay may apoy, kahit walang liyab na nakikita. Kapag ang baga ay inilagay sa mga tuyong dahon, papel o kahoy, ang apoy ay magsisimulang magliyab. Sa gayun ding paraan, kapag pinuno mo ang iyong isip at puso ng mga salita sa teksto, magsisimula iyong mag-apoy sa iyong kalooban!

Hindi sapat na malaman lamang ang mga impormasyon sa teksto; kailangan mong maramdaman kung ano ang nadarama ng sumulat. Ang pagkahilig ng sumulat ay dapat maging **iyong** pagkahilig. Bakit? Dahil hinahawakan natin ang Salita ng Diyos, ang pagkahilig ng teksto ay ang pagkahilig **ng Diyos!** Tinawag ka upang maging mensahero ng Diyos!

Paano ka mapupuspos ng teksto hanggang maramdaman mo ang damdamin ng sumulat? Subukin mo ang mga hakbang na ito:

(1) Basahin nang matahimik ng limang beses ang teksto.

(2) Basahin nang malakas nang limang beses ang teksto.

(3) Patuloy na paulit-ulit na basahin ang teksto.

- Magsanay sa pagbasa nito nang may ekspresyon.
- Sikaping damahin kung ano ang nararamdaman ng sumulat.
- Tumigil sumandali sa pagitan ng mga pagbabasa upang magbulay-bulay sa iyong mgabinabasa.

Makabubuo ka ng iyong sariling paraan upang kumunekta sa teksto. Anuman ang iyong pamamaraan upang magawa ito, tiyakin mo na ang iyong isip at ang iyong puso ay nakaugnay sa mensahe ng sumulat. Kapag minadali mo ang mahalagang hakbang na ito, ang iyong mensahe ay magkukulang ng isang mahalagang sangkap –**pagkahilig**. Ang epektibong pagkahilig sa Biblikal na pangangaral ay hindi lamang talagang nagmumula sa pananalangin, kundi mula rin sa personal na pakikiayon o personal na pagkakakilanlan sa mensahe ng Diyos tulad ng ipinapahayag sa teksto.

► Basahin ang sumusunod na mga teksto sa Kasulatan: Galacia 1:6-9; Mateo 17:1-9; Awit 10:1-12; at Pahayag 4. Basahin ng ilang beses ang bawat teksto. Damahin ang damdamin ng sumulat. Ilagay mo ang iyong sarili sa sitwasyon ng sumulat. Nararamdaman mo ba ang emosyon ng teksto?

► Ngayon, pumili ka ng isa sa mga tekstong ito at basahin mo ng malakas sa klase. Basahin nang may damdamin sa klase. Hilingin sa klase na suriin ang iyong ekspresyon. Naipahatid mo ba ang damdamin ng teksto sa iyong pagbabasa?

Pagsusuri sa Teksto

Maraming kabataan ang nanood ng isang napakahusay na manlalaro at nag-isip na, "Nais kong maglaro nang katulad niya." Nagsimula silang maglaro. Mahal nila ang laro. Mayroon silang pagkahilig, subali't hindi nagtagal at sila ay pinanghinaan ng loob. Hindi sapat ang

pagkahilig. Ang isang magaling na manlalaro ay nagsasanay kahit walang nanonood. Tumatakbo siya ng milya-milya upangmagkaroon ng tibay sa paglalaro. Siya ay nagbabanat ng buto, tumatalon, nagbubuhay ng mabibigat, at iba pang mga ehersisyo upang ihanda ang kanyang sarili para sa laro. Kinakailangan ang mga ehersisyong ito para maging isang mahusay na manlalaro. Ang mga ehersisyo ay hindi tungkol sa pagkahilig; ang mga ehersisyo ay tungkol sa pagpapawis. Hindi nakawiwili ang mga ehersisyo, subali't kinakailangan ang mga ito kung nais niyang matupad ang kanyang pagkahilig na maging isang dakilang manlalaro.

Ang pagsusuri sa teksto ang mahirap na trabaho sa pangangaral. Ang pagsusuri ay hindi tungkol sa pagkahilig; ang pagsusuri ay tungkol sa pagpapawis! Nangangailangan ito ng paggugugol ng maraming oras sa iyong pag-aaral sa opisina kahit na maraming ibang bagay nasana ay mas masayang gawin. Kalakip nito ang disiplina, subali't kinakailangan iyon kung ipapahayagmo ang pasyon ng teksto sa paraang nag-uugnay sa katotohanan ng Salita ng Diyos sa mga pangangailangan ng iyong mga tagapakinig.

Paano mo susuriin ang teksto? Kabilang sa mga hakbang na magagamit ang:¹⁰

(1) Pagtatanong ng mga simpleng tanong tungkol sa teksto.

- Sino?
- Ano?
- Kailan?
- Saan?
- Paano?
- Bakit?

(2) Humanap ng mga susing salita o phrases sa teksto.

(3) Humanap ng mga paghahambing at pagsasalungat sa teksto.

(4) Ayusin ang teksto sa isang natural na balangkas.

Ang natural na balangkas ay tumutulong sa iyo upang makita kung paano nabubuo ang talata sa Kasulatan. Pinahihintulutan nito ang istruktura ng teksto na gabayan ang pagbuo mo ng iyong sermon.

Narito ang isang halimbawa ng isang pagsusuri (ang lahat ng limang hakbang). Sa katapusan ng araling ito, susuriin ninyo ang isang talata sa parehong paraan para sa takdang-aralin sa leksiyon.

---

¹⁰ Para sa karagdagang impormasyon sa pagsusuri ng teksto, tingnan ang kursong *Mga Prinsipyong Pagbibigay Kahulugan sa Biblia* mula sa Shepherds Global Classroom.

HALIMBAWANG PAGSUSURI- AWIT 1

(1) Magtanong ng mga simpleng tanong tungkol sa teksto.

Sino?

- Sino ang mga "mapapalad"?
- Kaninong payo ang iniwasan nila?
- Kaninong lakad ang nalalaman ng Diyos?
- Sino ang mga tatayo at hindi tatayo sa paghuhukom?
- Sinoang mga mapapahamak?

Ano?

- Sa ano nagagalak ang matuwid?
- Ano ang katulad ng mga matuwid?
- Ano ang katulad ng mga masasama?

Kailan?

- Kailan sila nagbulbulay-bulay sa Salita ng Diyos?
- Kailan sila namumunga?

Saan?

- Saan nagtutungo ang masama para sa payo?
- Saan "nakatanim" ang mga matuwid?

Paano?

- Paano inilalarawan ng awit na ito ang daan ng mga matuwid?
- Paano inilalarawan ng awit na ito ang daan ng masasama?

Bakit?

- Bakit mapalad ang mga matuwid?
- Bakit napapahamak ang masasama?

(2) Hanapin ang mga susing salita otalata.

- Susing Talata – "Mapalad ang tao..."
- Mga Susing salita – "lumalakad... tumatayo... nauupo..."

(3) Hanapin ang mga paghahambing at di pagkakatulad sa teksto.

- "mapalad" na salungat sa "hindi gayun"
- "payo ng masasama" na salungat sa "ang batas ng Panginoon"
- Isang punong nakatanimna salungat sa ipa na inililipad ng hangin

(4) Ayusin ang teksto sa isang natural na balangkas.

Mapalad *ang* taong

hindi lumalakad sa payo ng masama,

ni

tumatayo man sa daan ng mga makasalanan,

ni

umuupo man sa upuan ng mga manunuya;

kundi

nasa kautusan ng Panginoon ang kanyang kagalakan,

at

nagbubulay-bulay araw at gabi sa kanyang kautusan.

Siya ay gaya ng isang punungkahoy

na itinanim sa tabi ng agos ng tubig,

na nagbubunga sa kanyang kapanahunan,

ang kanyang dahon nama'y hindi nalalanta,

sa lahat ng kanyang ginagawa ay nagtatagumpay siya.

Ang masama ay hindi gayon;

kundi

parang ipang itinataboy ng hangin.

Kaya't

ang masama ay hindi tatayo sa hukuman,

ni

sa kapulungan ng matuwid ang makasalanan;

sapagkat

ang lakad ng matuwid ang Panginoon ang nakakaalam,

ngunit

mapapahamak ang lakad ng makasalanan.

Paghahanda ng Balangkas ng Pag-aaral

Ano ang Balangkas ng Pag-aaral?

Ang balangkas ng pag-aaral ay isang balangkas ng mga puntos at mga ideya na natutuklasan mo habang ikaw ay nag-aaral. Hindi ito ang iyong balangkas sa pangangaral. Gagawa ka ng balangkas sa pangangaral mula sa iyong balangkas ng pag-aaral sa mga huling hakbang. Ang balangkas ng pag-aaral ay makatutulong sa iyo upang isaayos ang iyong mga talaan, mga pananaw, aplikasyon at mga paglalarawan ayon sa natural na takbo ng mga kaisipan na ibinigay sa atin ng sumulat ng Biblia.

Ang balangkas ng pag-aaral ang iyong balangkas sa paggawa. Maaari kang gumawa ng mga pagbabago sa iyong balangkas habang mas natututo ka tungkol sa teksto, subalit ang balangkas na ito ang magbibigay sa iyo ng pangunahing istruktura upang gabayan ka sa iyong paghahanda.

Ang balangkas ay katulad ng isang kalansay. Kung walang kalansay, ang ating mga katawan ay walang hugis. Gaano man kaganda ang iyong balat, mga mata at buhok, kung walang kalansay ang iyong kagandahan ay mawawala. Kahit gaano pa kalaki at kalakas ang iyong mga kalamnan, kung wala ang istruktura ng mga buto ang iyong katawan ay magiging mahina. Kahit ang pinakamalakas na mga masel ay dapat nakadikit sa mga buto upang magamit. Ang balangkas ang nagbibigay ng istruktura sa iyong sermon.

Paano Maghahanda ng Balangkas sa Pag-aaral

(1) Gamitin ang iyong natural na balangkas ng teksto bilang gabay.

Sa seksiyon sa pagsusuri sa teksto, natutuhan mong hanapin ang natural na balangkas ng isang talata sa Kasulatan. Gamitin mo ito bilang gabay para sa iyong balangkas sa pag-aaral.

(2) Hanapin mo ang mga pangunahing puntos sa natural na balangkas.

(3) Bigyan ng buod ang pangunahing kaisipan ng bawat punto.

Halimbawa ng Pagbuod ng Pangunahing mga Ideya
Text: Roma 1:16-17 I. Hindi ikinahihiya ni Pablo ang ebanghelyo ni Cristo. II. Hindi siya nahihiya dahil ang ebanghelyo ang kapangyarihan ng Diyos upang magligtas. III. Ang ebanghelyo ang kapangyarihan ng Diyos upang magligtas dahil inihahayag nito ang katwiran ng Diyos na maaaring matanggap sa pamamagitan ng pananampalataya.

(4) Ibuod ang mga pumapangalawang puntos mula sa natural na balangkas.

Halimbawa ng Pagbubuod ng Mga Subpoints mula sa Natural na Balangkas

Text: Roma 1:16-17

I. Hindi ikinakahiya ni Pablo ang ebanghelyo ni Cristo.

- A. Ano ang ibig sabihin ng ikahiya ang isang bagay?
- B. Paano binigyang kahulugan ni Pablo ang ebanghelyo ni Cristo?

II. Hindi siya nahihiya dahil ang ebanghelyo ang kapangyarihan ng Diyos sa pagliligtas.

- A. Ang ebanghelyo ay kapangyarihan ng Diyos.
- B. Ang kapangyarihan ng Diyos ay naghahatid ng kaligtasan.
- C. Isinasagawa ng Diyos ang kanyang pagliligtas sa "bawat isang sumasampalataya."

- 1. Inililigtas ng Diyos ang bawat sumasampalatayang Hudyo.
- 2. Inililigtas ng Diyos ang bawat sumasampalatayang "Griyego".

(Ano ang ibig sabihin ni Pablo sa "ang Griyego"?)

III. Ang ebanghelyo ang kapangyarihan ng Diyos upangmagligtas dahil inihahayag nito ang katwiran ng Diyos na maaaring matanggap sa pamamagitan ng pananampalataya.

A. Ang katwiran ng Diyos ay nahahayag sa ebanghelyo.

(Ano ang ibig sabihin ni Pablo sa "ang katwiran ng Diyos"?)

B. Ang katwiran ng Diyos ay inihayag "mula sa pananampalataya hanggang sapananampalataya".

(Ano ang ibig sabihin ni Pablo sa "mula sa pananampalataya hanggang sa pananampalataya?").

Para sa balangkas sa pag-aaral, mahalagang sundin ang natural na mga puntos at pumapangalawang puntos ng teksto. Tandaan na ang isang expositoryong pangangaral ay ginagabayan ng teksto mismo. Hindi ipinipilit ng tagapangaral ang istruktura sa teksto; hinahanap lamang niya ang natural na istruktura ng teksto. Ang tungkulin ng isang Bibliikal na nangangaral ng expositoryo ay ang pakinggan ang teksto.

Pagbuo sa Sermon

Pagdaragdag ng Nilalaman sa Iyong Balangkas

Pagkatapos mong maihanda ang iyong balangkas sa pag-aaral, handa ka nang simulan ang pagdaragdag ng nilalaman sa iyong simulang balangkas. . Habang sinusuri ang teksto, maaaring may mga tanong pa tungkol sa teksto na hindi mo pa nasasagot. Sa hakbang na ito, sasagutin mo ang mga tanong na iyon. Napag-aralan mo na kung ano ang **sinasabi** ng teksto; magpapatuloy ka sa pag-aaral kung ano ang **kahulugan** noon.

Ang susunod na hakbang sa iyong paghahanda ay ang paghanap sa mas higit na linaw kung ano talaga ng ninanais na sabihin sa atin ng sumulat ng mga talatang ito. Mahalaga ito dahil “kapag nagsasalita ang Biblia, nagsasalita ang Diyos.”¹¹ Kung ano ang ninanais na sabihin ng sumulat ay siyang nais ng Diyos na sabihin sa atin. Bilang isang mangangaral, dapat mong kilalanin ang iyong sarili sa mensahe ng Diyos at ipahayag iyon nang may kalinawan at damdamin.

Upang magawa ito, magiging matalino ka sa paggamit ng anumang gamit sa pag-aaral na mayroon para sa iyo. Kung maaari, gamitin mo ang mga sumusunod na gamit sa pag-aaral:

- Diksiyonaryong pam-Biblia
- Concordance
- Mga mapa sa Biblia
- Mga encyclopediang pam-Biblia
- Mga pag-aaral sa Salita
- Mga Komentaryo

Sa iyong pag-iipon ng mga impormasyon tungkol sa teksto at sa kahulugan nito, ibuod mo ang pinakamahalagang mga impormasyon sa maiikling notes sa ilalim ng angkop na heading sa iyong balangkas sa pag-aaral.

Maging maingat na hindi ka maglalagay ng sobrang daming notes, o ang iyong sermon ay magiging labis ang haba at magiging mahirap sundan ng iyong mga tagapakinig. Sa halip, hanapin ang mahahalagang piraso ng impormasyon na makakatulong sa iyo upang mas malinaw na maipaliwanag ang kahulugan ng teksto. Isulat ang iyong mga talaan sa pag-aaral sa paraang maaari kang makipag-usap sa ordinaryong tagapakinig.

Hanapin mo ang impormasyong tulad ng:

- Pinagmulang pangkasaysayan - Ano ang nangyayari nang ito ay isulat?
- Kahulugan ng mga salita – Kailangan bang mas malinaw na ipaliwanag ang mahahalagang salita?
- Heograpiya – Mayroon bang lunsod o mga lugar na nabanggit sa iyong teksto? Saan ang lokasyon ng mga taong unang sinulatan nito? Tingnan kung ano ang maaari mong matutuhan sa isang libro ng mga mapa sa Biblia, diksiyonaryong pam-Biblia, o ensiklopedyang pam-Biblia.

Kung mayroon ka pang mga tanong tungkol sa teksto, bumasa ka ng mga komentaryo sa Biblia upang magkaroon ka ng mga pananaw mula sa ibang iskolar sa Biblia.

Pagbabago sa Iyong Balangkas sa Pag-aaral Upang Gawing Balangkas sa Pangangaral

---

¹¹ Albert Mohler in *Five Views on Biblical Inerrancy* (Grand Rapids: Zondervan Press, 2013)

Ngayon na maingat mo nang napag-aralan ang teksto, isalin mo na ang iyong balangkas sa pag-aaral upang maging balangkas sa pangangaral. Ang isang balangkas sa pangangaral ay isang pagbabago sa mga puntos na iyong inihanda sa iyong balangkas sa pag-aaral. Dapat manggaling ang iyong balangkas sa pangangaral sa iyong balangkas sa pag-aaral at ipahayag ang mga iyon sa mas simple, ngunit malikhaing mga paraan.

Ang layunin ng balangkas sa pag-aaral ay:

- Upang ipakita ang takbo ng mga iniisip ng sumulat.
- Upang hubugin ang iyong mensahe sa direksiyon ng mga iniisip ng sumulat.
- Upang magbigay ng istruktura sa iyong mga talaan sa pag-aaral at mensahe.
- Upang tulungan kang magtuon ng atensiyon sa mensahe ng teksto.
- Upang maiwasang magdagdag ng mga puntos na hindi nanggaling sa teksto (kahit pa maging mabubuting puntos ito para sa ibang sermon).

Ang layunin ng isang balangkas sa pangangaral ay:

- Upang gawing mas madali para sa iyong tagapakinig na unawain at alalahanin ang mensahe.
- Upang mailapat ang mensahe sa puso at buhay ng iyong mga tagapakinig sa mga praktikal na paraan.
- Upang hikayatin ang iyong tagapakinig upang tumugon sa mensahe ng teksto sa Kasulatan.
- Upang ipahayag ang katotohanan ng teksto nang may tinig ng propeta sa buhay ng iyong mga tagapakinig.

Balangkas sa Pag-aaral	Balangkas sa Pangangaral
Nagbibigay ng Biblikal na istruktura para sa mensahe.	Nagbibigay ng malinaw at memorableng presentasyon para sa mensahe.
Iniuugnay ang sermon sa teksto.	Iniuugnay ang teksto sa buhay ng tagapakinig.
Nakatuon sa tamang impormasyon.	Nakatuon sa tamang aplikasyon
Tinitiyak na ang mensahe ay ayon sa Biblia.	Tinitiyak na ang mensahe ay napapanahon.
Hinahanap ang layunin ng teksto.	Ipinapaliwanag ang layunin nang maybooses ng propesiya.
Nagbibigay ng paliwanag sa teksto.	Nagbibigay ng pangaral ng teksto.

Ang balangkas sa pag-aaral ay nakatulong sa iyo sa pagbibigay-kahulugan at pagpapaliwanag sa teksto. Para sa pagkakataong ito, napakahalaga ng detalye. Sa pag-aaral, ikaw ay nakatuon sa **siyensiya** ng pagbibigay-kahulugan.

Hindi ganoon katiyak ang balangkas sa pangangaral. Mas binibigyang atensiyon nito ang **sining** ng komunikasyon. Maging malikhain ka at magkaroon ng mabuting imahinasyon sa iyong balangkas sa pangangaral.

Iwasang gamitin ang parehong uri ng balangkas sa bawat sermon; nais mong maging malikhain upang ang tagapakinig ay maingat na makikinig sa iyo sa tuwing beses na ikaw ay mangangaral. Gayunman, huwag mong hayaang ang pagiging malikhain ang maglayo sa iyo mula sa mensahe ng teksto. Habang naghahanda ka ng balangkas sa pangangaral, dapat kang madalas na bumalik sa balangkas sa pag-aaral upang tiyakin na nananatili kang matapat sa teksto.

Mga Mungkahi para sa Balangkas sa Pangangaral

(1) Hayaang direktang magsalita ang iyong balangkas sa pangangaral sa iyong mga tagapakinig.

Dahil ang isang pangangaral ay nangangailangan ng tugon, ang iyong balangkas ay dapat direktang magsalita sa iyong tagapakinig, kailan man athangga't maaari. Ang isang balangkas na nagsasalita nang direkta sa mga tagapakinig ay nagkakaroon ng mas malakas na epekto. Malalaman nila na dapat mayroon silang **gawin**. Hindi lamang ito impormasyon na dapat malaman; ito ay isang bagay na **dapat ilapat** sa kanilang buhay.

Halimbawa ng Pagsasalita nang Direkta sa Madla	
Balangkas sa Pag-aaral	Dapat isuot ng Kristiyano ang buong baluti ng Diyos.
Balangkas sa Pangangaral	Isuot mo ang iyong baluti!

(2) Gumamit ng mga kumpletong pangungusap.

Upang malinaw na makapagkomunikasyon, kailanman at hangga't maaari gumamit ng mga buong pangungusap.

Halimbawa ng Paggamit ng Kumpletong Mga Pangungusap	
Hindi kumpletong pangungusap	Ang Prayoridad ng Pananalangin
Kumpletong Pangungusap	Gawin ninyong Prayoridad ang Pananalangin.

(3) Gumamit ng mga Salitang nagpapakita ng kilos.

Dahil ang sermon ay nananawagan sa tagapakinig upang tumugon, dapat kang gumamit ng aktibong pangungusap kapag maaari.

Halimbawa ng Paggamit ng Aktibong Salita	
Balintiyak na Pangungusap	May mga pagpapala na nagmumulasa pagiging masunurin.
Aktibong Pangungusap	Nagdadala ng pagpapala ang pagsunod!

(4) Gumamit ng mga simpleng pananalita.

Ang layunin ng tagapangaral ay magpabatid sa mga tao, hindi magpakitang gilas sa bokabularyo ng isang mangangaral. Kapag gumagamit ka ng malalaking salita na hindi nauunawaan ng mga tao, nabibigo kang maipabatid ang mensaheng nakababago ng buhay. Ipakita mo sa mga tao ang kapangyarihan ng Salita ng Diyos, hindi sa mga mahahabang salitang iyong natutuhan.

Si Apostol Pablo ay isang matalinong iskolar. Marunong siya ng iba't-ibang wika; kaya niyang makipagdebate sa pilosopiyang Griego, teolohiyang Hebreo, at pulitikang Romano. Kung pipiliin ni Pablo, makagagamit siya ng mga komplikadong mga salita na walang nakauunawa; subali't kapag nangangaral si Pablo, ibinabahagi niya ang pagiging simple ng ebanghelyo. Alam niya na ang ebanghelyo ay ang kapangyarihan ng Diyos para sa kaligtasan ng bawat isang sumasampalataya, una sa mga Hudyo gayun din sa mga Griego. (Roma 1:16).

Sa Middle Ages, may isang Obispo na nagngangalang Johannes. Siya'y kilalang orador. Nakapagsasalita siya nang may damdamin at katalinuhan. Maraming tao ang dumating upang makinig sa pangangaral ni Johannes. Ang mga tao ay talagang humahanga sa kanilang Obispo. Gayunman, sa tuwing beses na umaalis si Johannes sa pulpito, may isang babaeng may edad na ang tumitingin sa kanya at bumubulong, "Malaki si Johannes, Maliit si Jesus."

Nagulumihanan ang Obispo sa sinasabi ng babae. Sa wakas, humiling siya ng bakasyon mula sa pangangaral. Sa loob ng halos isang taon, binasa niya ang Bagong Tipan at pinagbulayan ang buhay ni Jesus at ang kapangyarihan ng ebanghelyo.

Linggo ng Pagkabuhay nang bumalik sa pangangaral si Obispo Johannes. Umaapaw sa tao ang katedral. Pagkalipas ng isang taon, naghihintay sila ng isang natatanging sermon. Umakyat si Johannes sa pulpito upang magsalita. Nagsimula siya, "si Jesukristo"—at tumigil. Nagsimula siyang umiyak nang maalala niya kung ano ang natutuhan niya tungkol kay Jesus sa taong ito ng pananalangin at pag-aaral. Pagkataposng ilang pagtatangka na ipangaral ang kaniyang sermon, bumaba siya sa pulpito at lumakad pabalik sa likurang bahagi ng katedral dahil sa kahihyan. Sa kanyang pagdaan sa tapat ng matandang babae, narinig niyang sinabi nito, "Maliit si Johannes; Malaki si Jesus."

Ang layunin ng isang mangangaral ay dapat maging, "Maliit Ako; Malaki si Jesus." Ang simpleng mga salita na nagpapahayag sa ebanghelyo nang may kapangyarihan ay nagtataas kay Jesus sa halip na itaas ang tagapangaral.

Buod ng Proseso ng Paghahanda ng Expository Sermon

(1) Teksto sa Biblia

- A. Magsimula sa isang teksto o sipi.
- B. Tukuyin ang konteksto.
- C. Mapuspos sa teksto.
- D. Suriin ang teksto.
- E. Ayusin ang teksto ng Biblia ayon sa natural na pagkakaayos ng kaisipan (naturalna balangkas).

(2) Balangkas sa Pag-aaral

- A. Bigyan ng buod ang susing puntos ng natural na balangkas.
- B. Ayusin ang natural na balangkas ayon sa mga pangkat at mga kahaliging pangkat.
- C. Gamitin ang balangkas sa pag-aaral bilang gabay para sa karagdagang pag-aaral.
- D. Magdagdag ng nilalaman sa balangkas.

(3) Balangkas sa Pangangaral

- A. Muling ihayag ang mga susing puntos ng balangkas sapag-aaral sa mga simpleng pangungusap.
- B. Gawin itong madaling sundan at tandaan.
- C. Gawin itong parang propesiya (magsalita ng katotohanan sa buhay ng mga tagapakinig).
- D. Maging malikhain.

Konklusyon

► Bumalik sa simula ng araling ito at pagbalik-aralan ang kahulugan ng expositoryong pangangaral.

Mahirap na gawain ang expositoryong pangangaral. Nangangailangan ito ng pagtatalaga ng sarili na mas malalim na saliksikin ang teksto, upang maunawaan ang sinasabi ng Salita ng Diyos, at pagkatapos ay ikomunikasyon ang teksto sa mga tagapakinig sa kasalukuyan. Ito ay mahirap na gawain, subali't ito ay nagbibigay-gantimpala. Tayo ay nangangaral dahil "... kinalugdan ng Diyos na iligtas ang mga sumasampalataya sa pamamagitan ng kahangalan ng pangangaral." (1 Corinto 1:21). "Sapagkat ang kahangalan ng Diyos ay higit na matalino kaysa mga tao at ang kahinaan ng Diyos ay higit na malakas kaysa mga tao." (1 Corinto 1:25).

Mga Takdang Aralin sa Aralin 5

Walang pagsusulit sa araling ito. Sa halip, magsasanay ka sa paghahanda at pangangaral ng isang expositoryong pangangaral.

(1) Pumili ng isang tekstong nais mong ipangaral. Gumawa ng isang detalyadong pag-aaral ng talata sa Kasulatan gamit ang mga hakbang sa araling ito.

- (A) Mapuspos sa teksto. Basahin ito ng kahit man lang 10 beses at damahin ang emosyon ng sumulat.
- (B) Saliksikin ang teksto gamit ang limang hakbang na ibinigay sa araling ito.
- (C) Maghanda ng balangkas sa pag-aaral batay sa talata.
- (D) Dagdagan ng detalye ang iyong balangkas.
- (E) Maghanda ng balangkas sa pangangaral batay sa talata.

(2) Ipangaral ang sermon na inihanda mo sa klase. Dapat 12-15 minuto ang tagal ng sermon. Ang bawat miyembro ng klase ay magsasagot ng talaan ng pagsusuri na matatagpuan sa likod ng gabay sa kursong ito.

Aralin 6

Nakasulat na Komunikasyon

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Kilalanin ang kahalagahan ng pagsusulat sa Kasulatan.
- (2) Matutuhan ang mga aral mula sa Jeremias tungkol sa pagsusulat.
- (3) Maunawaan ang kahalagahan ng pagsusulat para sa mga tagapangunang Kristiyano.
- (4) Matutuhan ang mga praktikal na mungkahi para sa mas mabuting pagsusulat.
- (5) Sumulat ng isang maikli, praktikal at nakakahikayat na sulat para sa benepisyong mga kapwa mananampalataya.

Pasimula

Ilang taon na ang nakakaraan, nabasa ni Samuel ang isang aklat ni Dr. Danny McCain at nagpasya siyang sundin ang ilan sa mga mungkahi ni Dr. McCain. Nagulat siyang makitana ang kanyang iglesya ay mabilis na naapektuhan ng mga pagbabagong kanyang ginawa. Nagpasya siyang pumunta sa Jos upang bisitahin si Dr. McCain at kumuha ng kopya ng bawat aklat na isinulat nito. Pagkatapos, maraming beses pa siyang pumunta sa Jos upang bumili ng mga aklat na ibinibenta niya sa kanyang mga kapwa pastor. Ang ibang mga tagapangunaay nagbahagi rin ng mga ideya mula sa mga aklat ni Dr. McCain sa libong bilang ng mga tao sa ilalim ng kanilang pangangasiwa. Ito ay isang halimbawa ng katotohanan na ang iyong mga isinusulat ay maaaring mangaral sa mga taong hindi mo pa nakikilala o nakikita. Ito ang pagpapala ng komunikasyon sa pamamagitan ng pagsusulat.

Pagsusulat sa Biblia

Nang makipag-usap ang Diyos sa mga tao, madalas na pinipili niya ang nakasulat na komunikasyon. Ang pagsusulat ay binanggit ng halos 500 beses sa kasulatan. Ang unang pagbanggit sa pagsusulat ay ang tala ng paghatol ng Diyos sa mga tao ni Amalek.

“Nilupig ni Josue si Amalek at ang bayan nito sa pamamagitan ng talim ng tabak. Sinabi ng PANGINOON kay Moises, ‘Isulat mo ito bilang alaala sa isang aklat, at basahin mo ito sa pandinig ni Josue na aking lubusang buburahin ang alaala ni Amalek sa ilalim ng langit.’ (Exodo 17:13-14).

Ang huling pagbanggit sa pagsusulat ay ang pangako ng Diyos ng isang dakilang hinaharap para sa kanyang bayan.

At sinabi ng nakaupo sa trono, "Masdan ninyo, ginagawa kong bago ang lahat ng mga bagay." Sinabi rin niya, "Isulat mo, sapagkat ang mga salitang ito ay tapat at tunay." (Pahayag 21:5).

► Basahin ng mga talatang ito na nagpapakita ng kahalagahan ng pagsusulat. Isaias 30:8, Jeremias 36:1-2, at Mga Gawa 15:19-20.

Narito ang ilan sa mga bagay na iniutos ng Diyos na isulat ng kanyang mga tagapaglingkod.

- Ang batas na siyang mamamahala sa Israel (Exodo 34:27, Deuteronomio 17:18, Deuteronomio 27:3)
- Ang mga Salita ng Diyos sa mga hamba ng pinto at sa mga pintuan ng mga tahanan (Deuteronomio 6:9, Deuteronomio 11:20)
- Mga Awit (Deuteronomio 31:19)
- Mga Salita Para sa Bayan ng Diyos (Isaias 8:1)
- Isang aklat ng mga propesiya (Jeremias 30:2, Jeremias 36:2, 28)
- Ang paglalarawan sa Templo (Ezekiel 43:11)
- Mga Pahayag mula sa Diyos (Habakkuk 2:2)
- Mga Mensahe para sa mga Iglesya (Pahayag 1:11, 19, Pahayag 2:1, 8, 12, 18, Pahayag 3:1, 7, 14)

Dagdag pa dito, ang Banal na Espiritu ang pumukaw sa mga manunulat ng Biblia upang isulat ang mga kasulatan. Ang Banal na Espiritu ang namahala at gumabay sa mga sumulat ng kasulatan, kaya't ang kanilang mga ideya ay mga Salita ng Dios, at sila ay iningatan mula sa mga pagkakamali (2 Timoteo 3:16, 2 Pedro 1:21).

Alam ng Diyos ang lahat ng bagay. Nalalaman Niya ang pinakamabuting paraan upang makipagkomunikasyon at ipreserba ang katotohanan. Iyon ang dahilan kaya't pinukaw ng Diyos ang mga tao upang isulat ang mga katotohanang nais ng Diyos na iparating sa atin. Ang sariling halimbawa ng Diyos ay demonstrasyon ng kahalagahan ng pagsusulat. Kung mahalaga ang pagsusulat para sa Diyos, dapat ding maging mahalaga ang pagsusulat para sa atin.

Mga Aral mula kay Jeremias

Ang Jeremias 36 ay nagbibigay sa atin ng isang nakawiwiling kuwento tungkol sa mga huling araw bago ang pagbagsak ng Jerusalem. Masyadong wasak na ang Juda na ang bansa ay malapit nang maging bihag. Hinuhulaan na ni Jeremias sa loob ng ilang taon ang tungkol sa darating na paghuhukom, subali't tinanggihan ang kanyang mga mensahe. Sa isang pagkakataon, habang siya'y nagtatago, sinabi ng Diyos sa kanya na idikta at ipasulat kay Baruch ang lahat ng mensaheng ibinigay ng Diyos sa kanya. Pagkatapos isulat ang mga

mensahe, sinabi ni Jeremias kay Baruch na pumunta sa Templo at basahin ang mga mensaheng iyon sa mga tao.

Habang nagbabasa si Baruch, narinig siya ni Mikaya. Sinabi niya sa mga tagapanguna sa pamahalaan ang tungkol sa kanyang narinig. Inanyayahan ng mga tagapanguna si Baruch at ipinabasa ang isinulat ni Jeremias. Nang mabasa ito ni Baruch sa kanila, natakot sila at nagpasya na kailangang marinig din ng hari ang mensaheng ito.

Dinala ang kasulatan sa hari at binasa ito sa kanya ni Jehudi. Malamig nang panahong iyon kaya't mayroong apoy upang mainitan sa kuwarto ng hari. Habang binabasa ni Jehudi ang Kasulatan, pinupunit ng hari ang bawat bahaging nabasa na at inilalagay iyon sa apoy. Hiniling ng ilang opisyal sa hari na huwag sunugin ang kasulatan, subalit hindi siya nagpakita ng anumang pagsisisi dahil sa mensahe.

Matapos sunugin ng hari ang aklat, nagsalita ang Panginoon kay Jeremias upang muling isulat ang lahat ng nauna niyang isinulat. Walang sinumang nagnanais na gawin ang parehong trabaho nang dalawang beses, subali't sumunod si Jeremias.

"Kaya't kumuha si Jeremias ng isa pang balumbon, at ibinigay ito kay Baruch na kalihim, na anak ni Nerias, na sumulat doon mula sa bibig ni Jeremias ng lahat ng mga salita na nasa balumbon na sinunog sa apoy ni Jehoiakim na hari ng Juda. At maramipang kaltulad na mga salita ang idinagdag doon." (Jeremias 36:32).

Ipinakita ni Jeremias ang Kahalagahan ng Pagsusulat

Nakakarating ang ating mga isinusulat sa mga lugar na hindi natin mapupuntahan.

Sa panahon na tinanggap ni Jeremias ang tagubilin ng Diyos upang magsulat, siya ay nagtatago. Sinabi ni Jeremias kay Baruch:

"At inutusan ni Jeremias si Baruch, na sinasabi, "Ako'y nakakulong. Hindi ako makakapasok sa bahay ng Panginoon; kaya't pumunta ka, at sa isang araw ng pag-aayuno ay basahin mo sa pandinig ng buong bayan ang mga salita ng Panginoon mula sa balumbon na iyong pinagsulatan mula sa aking bibig. Babasahin mo rin ang mga itosa pandinig ng lahat ng mga taga-Juda na lumalabas sa kanilang mga bayan." (Jeremias 36:5-6).

Bagaman hindi makapapasok si Jeremias sa Templo, ang kanyang komunikasyon ay makakapangaral sa anyong nakasulat.

Nawiwiling mangaral ang sumulat ng kursong ito. Ito ang kanyang paboritong tungkulin. Gayunman, lumalaki ang kanyang pagkatanto na ang kanyang mga isinusulat ay magkakaroon ng mas matinding epekto kaysa sa kanyang mga pasalitang sermon. Mahabang panahon pa kahit wala na siya, ang kanyang mga libro ay magpapatuloy pa sa pangangaral. Makakarating ang kanyang mga libro sa mga lugar na kailanman ay hindi niya mapupuntahan. Kamakailan lang, nakatanggap siya ng salin sa Spanish ng isa sa kanyang

mga libro. Iyon ay isinalin sa Espanyol sa Bolivia, isang bansa na hindi pa niya nabibisita. Iyon ang kagandahan ng pagsusulat. Ang ating mga isinusulat ay makararating sa mga lugar na hindi natin kailanman mararating.

Makapagsasalita ang ating mga isinusulat sa paraang hindi tayo makapagsasalita.

Si Jeremias ay isang matapat na propeta. Nakapangaral at nakapanghula na siya nang maraming beses. Gayunman, nakakita siya ng pagkakataon upang makapagkomunikasyon sa isang bago at naiibang paraan. Pansinin ang kanyang mga salita:

“Marahil ay makakarating ang kanilang karaingan sa harapan ng Panginoon, at humiwalay ang bawat isa sa kanyang masamang lakad; sapagkat malaki ang galit at poot na binigkas ng Panginoon laban sa sambayanang ito.” (Jeremias 36:7).

Natupad ng pagbasa ang ninanais na epekto. Pakinggan ang resulta sa salita ni Jeremias:

“Nang marinig ni Micaya na anak ni Gemarias, na anak ni Safan, ang lahat ng salita ng Panginoon mula sa balumbon, siya'y bumaba sa bahay ng hari patungo sa silid ng kalihim. Lahat ng mga pinuno ay nakaupo roon: si Elisama na kalihim, si Delaias na anak ni Shemaya, si Elnatan na anak ni Acbor, si Gemarias na anak ni Safan, si Zedekias na anak ni Hananias, at ang lahat ng mga pinuno.

“Sinabi sa kanila ni Micaya ang lahat ng mga salitang narinig niya nang basahin ni Baruc ang balumbon sa pandinig ng taong-bayan.

At sinugo ng lahat ng mga pinuno si Jehudi na anak ni Netanias, na anak ni Shelemias, na anak ni Cush, upang sabihin kay Baruc, “Kunin mo ang balumbon na iyong binasa sa pandinig ng taong-bayan, at pumarito ka.” Kaya't kinuha ni Baruc na anak ni Nerias ang balumbon at pumaroon sa kanila.

Sinabi nila sa kanya, “Umupo ka at basahin mo iyan.” Binasa naman iyon ni Baruc sa kanila.

Nang kanilang marinig ang lahat ng mga salita, sila'y takot na humarap sa isa't isa, at sinabi nila kay Baruc, “Dapat nating iulat ang lahat ng salitang ito sa hari.” (Jeremias 36:11-16).

Kilala ni Micaya at ng iba pang opisyal si Jeremias. Malamang na lahat sila ay narinig nang magsalita si Jeremias. Gayunman, nang marinig nila ang kaniyang isinulat tumugon sila sa ibang paraan kaysa sa kanilang pagtugon sa kanyangpasalitang komunikasyon.

Ang komunikasyong nakasulat ay naghahatid ng mensahe sa ibang paraan kaysa sa pasalitang komunikasyon. May mga taong mas mabuti ang tugon sa pasalitang komunikasyon. Ang iba naman ay tumutugon nang mas mabuti sa nakasulat na komunikasyon. Ang nakasulat na komunikasyon ay nakaaabot sa ibang grupo ng mga tao at may epekto sa ibang paraan kaysa sa pasalitang komunikasyon.

Makapagsasalita pa rin ang ating mga isinusulat kahit sa panahong wala na tayo.

Isa sa pinakamahalagang paraan na maaari nating pangalagaan ang ating ministeryo ay sa pamamagitan ng pagsusulat. Halos 2, 500 taon nang patay si Jeremias, subali't libong tao sa buong mundo ang bumabasa sa kanyang isinulat sa umagang ito. Si John Calvin ay patuloy na nangangaral nang mahigit sa 450 taon pagkatapos niyang mamatay. Mahigit sa dalawang daang taon pagkatapos mamatay, si John Wesley ay patuloy na nangangaral.

Tandaan, "sa bawat binigyan ng marami ay marami ang hihingin sa kanya" (Lucas 12:48). Kung biniyayaan ka ng Diyos ng kakayahang magsulat, dapat mong pangalagaan ang mga aral na ibinigay ng Diyos sa iyo. Matagal na panahon kahit wala ka na, magpapatuloy pa rin ang iyong ministeryo. Kahit na ang iyong pangunahing ministeryo ay pangangaral, tanungin mo ang Diyos kung makapaglilingkod ka sa kanyang kaharian sa pamamagitan ng pagsusulat.

Nagpakita si Jeremias ng Pagtitiyaga sa panahon na Pinanghihinaan ng Loob

Mahirap ang gawain ng pagsusulat. Nag-iisip ka, nagsusulat, inuulit ang isinulat, at sa huli nagagawa mo ang mensahe na eksakto ayon sa gusto mo. Isa sa pinakanakapanghina ng loob na maaaring mangyari sa isang manunulat ay ang mawala ang isang bagay na isinulat na niya. Maaaring mamatay ang koryente bago mo pa maayos namai-save ang isang dokumento sa iyong kompyuter, o kapag nasira ang mga pahina na iyong isinulat. Nakapanghina ng loob kapag sinisikap mong muling isulat ang anumang nawala na.¹²

Nangyari ito kay Jeremias. Nagtrabaho siya upang itala ang mga mensahe na ibinigay ng Panginoon sa kanya, pagkatapos nawala lamang iyon. Marahil labis itong nakapanghina ng kanyang loob. Gayunman, nagsalita ang Panginoon sa kanya at sinabi sa kanya na muling isulat ang lahat ng mga iyon.

Marami sa atin ang maaaring matukso na magreklamo. Marami sa atin ang maaaring magtanong sa Diyos: "Bakit hindi mo iningatan ang isinulat ko?" Gayunman, hindi na inabala ni Jeremias ang kanyang sarili sa mga tanong na iyon. Simpleng bumalik siya sa trabaho.

"Kaya't kumuha si Jeremias ng isa pang balumbon, at ibinigay ito kay Baruc na kalihim, na anak ni Nerias, na sumulat doon mula sa bibig ni Jeremias ng lahat ng mga salita na nasa balumbon na sinunog sa apoy ni Jehoiakim na hari ng Juda; **at**

---

¹² Ang mga manunulat ay pinapayuhang magtago ng maraming kopya ng kanilang isinusulat. Buong kapangyarihang ginamit ng Diyos ang pagkasira ng unang dokumento ni Jeremias. Gayunman, hindi natin maaaring laging asahan na mangyayari sa atin ang parehong bagay. Kung minsan nawawala sa mga mag-aaral ang kanilang ni-research para sa mga proyekto, maaaring manakaw o masunog. Kapag itinago mo ang mga bagay sa kompyuter, dapat regular mong itago ang mga dokumentong ito sa dalawang magkaibang lugar. Kapag ang iyong isinulat ay nasa papel dapat mong ipa-photocopy ang lahat ng dokumento at itago ang mga kopya sa isang ligtas na lugar.

marami pang katulad na mga salita ang idinagdag doon.” (Jeremias 36:32, idinagdag ang pagbibigay-diin).

Ang resulta sa huli ay mas mabuti kaysa sa nauna. Nakapagdagdag pa si Jeremias sa dokumento higit kaysa sa nauna. Walang nawala subali't may nadagdag pa. Ang Diyos, sa kanyang pagiging makapangyarihan ay nagpahintulot na pansamantalang mawala ang isinulat ni Jeremias. Gayunman, sa proseso ng muling pagsusulat niyon, isang mas mabuting dokumento ang naging bunga nito. Ang punto ay huwag nating hayaan na ang sarili natin ay masiraan ng loob. Sa lahat ng ating pakikipagkomunikasyon, nakasulat man o pasalita, dapat nating pagtiwalaan ang ultimong layunin ng Diyos. Siya ang may kontrol at siya'y mapagtiwalaan natin.

Ang Kahalagaham ng Pagsusulat

Maraming dahilan kung bakit dapat tayong magsulat. Narito ang ilang dahilan na ang pagsusulat ay mahalaga para sa mga tagapangunang Kristiyano.

(1) Mas mapapabuti ng iyong isinusulat ang iyong pag-iisip nang higit kaysa sa iyong binabasa.

Mas ginagamit mo ang iyong utak, mas mag-iisip ka ng mga orihinal at malikhaing mga ideya. Ang pagbabasa ay nagpapasigla ng pag-iisip, subali't ang pagsusulat ay nangangailangan ng higit na konsentrasyon. Ang pagsusulat kadalasan ay nagbubunga ng mas orihinal na mga kaisipan kaysa sa pagbabasa. Napakadali para sa ating isip na maglakbay habang tayo ay nagbabasa; mas mahirap para sa iyong isip ang maglakbay kapag ikaw ay nagsusulat. Mas marami kang isinusulat, mas lalo kang nag-iisip; mas lalo kang nag-iisip, mas lalong higit na orihinal (mga bagong kaisipan) ang maisip mo.

(2) Ang iyong isinusulat ay mas malinaw na maihahayag kaysa sa iyong sinasabi.

Kung nagsasalita ang isang tao nang hindi tumitingin sa teksto, ang kaniyang komunikasyon ay agad-agad at direkta. Maliit ang pagkakataon na itama ang anumang pagkakamali sa komunikasyon. Gayunman, kapag ang isang tao ay may pagkakataon na sumulat nang mas maaga, maaari niyang masabi nang napakalinaw ang kaniyang nais sabihin.

Ang panahon ay may magandang paraan ng pagtulong upang ang ating komunikasyon ay maging ganap at mas mabuti. Kapag ang isang tao ay sumusulat ng sermon, magiging mas tiyak ang kanyang pagsasalita dahil nagkaroon siya ng oras upang pag-isipan anuman ang nais niyang sabihin. Mas marami kang isusulat, mas malinaw at mas direkta ang iyongmagiging komunikasyon.

(3) Ang iyong isinusulat ay mas madaling maiintindihan kaysa sa iyong sinasabi.

Kapag ang isang tao ay nakikinig sa isang sermon o talumpati, mayroon lamang siyang isang pagkakataon upang maunawaan iyon. Kapag mayroong bumulong sa kanya o inabala siya, may bahagi ng komunikasyon na hindi na niya maririnig. Subali't kapag tayo ay

nagbabasa, lagi tayong may pagkakataon na balikan kung saan tayo nagbabasa. Dagdag pa rito, kapag nasa harapan natin ang dokumento, mayroon tayong pagkakataon na magbasa ng mas mabagal at mapag-isipan ang ating binabasa. Dahil dito mas marami tayong matututuhan mula sa pagbabasa kaysa kung naririnig lamang natin.

(4) Ang iyong isinusulat ay maaalala nang mas matagal kaysa sa iyong sinasabi.

Ang isang sermon o talumpati ay malilimutan agad ng halos lahat nang nakarinig nito. Marahil matatandaan mo ang isa o dalawang mga bagay na binanggit ng tagapangaral sa araw ng Linggo. Gayunman, kung isinusulat ng tagapangaral ang kanyang sermon at nililimbag iyon sa isang libro, ang sermon ay patuloy pa ring mangangaral sa mahabang panahon kahit mamatay na ang tagapangaral.

Mga Mungkahi Para sa Mas Mabuting Pagsusulat

(1) Magsulat hangga't maaari.

Ang pinakamabuting paraan upang matiyak na ikaw ay magiging isang mahusay na manunulat ay ang magkaroon ng maraming maraming pagsasanay. Isulat mo ang lahat ng bagay na maaari mong isulat. Ang isang mabuting simula ay ang pagsusulat ng mga talaan at obserbasyon sa iyong pagbubulay-bulay sa umaga. Magbibigay ito sa iyo ng isang matahimik at pansariling paraan upang magsanay sa pagsusulat. Maaari kang sumulat ng mga bagay na walang sinumang maaaring magkaroon ng pagkakataon na makita.

Sa pang-araw-araw na buhay, ang pagsusulat ay maaaring magsilbing paraan upang mawala o mabawasan ang bigat dulot ng mga problema at pressures. May mga pastor na hinihikayat na magsulat ang mga taong may problema. Ang pagsusulat ay magsisilbing pagpapahayag ng ating mga emosyon.

Lahat tayo ay nangangailangang maipahayag ang ating nararamdaman. Kapag pinanatili natin ang ating mga tanong at problema sa ating sarili lamang, magiging dahilan iyon ng problema sa atin kapag nagtagal. Kung minsan hindi tayo komportableng ibahagi sa iba ang ating mga iniisip. Kung minsan, makatutulong na isulat ang ating mga suliranin sa isang talaarawan. Isulat mo ang tungkol sa suliranin; isulat mo ang mga posibleng solusyon; isulat ang iyong mga nararamdaman; isulat ang iyong mga tanong at mga pagpapala. Ang mga taong sumubok gawin ang panukalang ito ay madalas na nakatatagpo ng malaking kaginhawahan.

Pagkatapos mahikayat na magsulat, ang isang babae ay nakapaglabas ng dose-dosenang pahina ng mga kaisipan, pagbubulay-bulay, tula at mga panalangin tungkol sa itinuturo ng Diyos sa kanya. Dumaraan siya noon sa isang matinding krisis sa kanyang buhay. Dagdag pa sa nakatulong sa kanya na ilagay sa mga salita ang mga usaping iyon, ang kanyang mga isinulat ay naging isang kapaki-pakinabang na instrumento sa pagtulong sa ibang taong nagdaraan sa mga katulad na mga kalagayan.

Dapat isulat ng mga mangangaral ang kanilang mga sermon. Kung ikaw ay isang tagapagturo sa pangLinggong Paaralan, isulat mo ang iyong aralin sa pangLinggong Paaralan. Isulat mo ang iyong mga sasabihin kapag ikaw ay maghahandog ng isang sanggol. Isulat mo ang mga luksang-parangal kapag ikaw ay nangungunasa libing. Isulat mo ang mga presentasyon na gagawin mo sa harap ng mga komite. Maging isang taong isinusulat ang lahat ng bagay.

Mahirap na gawain ang pagsusulat. Madali tayong panghinaan ng loob. Napapagod ang mga manunulat sa pagsusulat at nawawalan ng konsentrasyon. Nahihirapan silang mag-isip ng anumang bagay na maisusulat. Ang paraan upang mapagtagumpayan ang panghihina ng loob na ito ay ang pagpapatuloy sa pagsusulat. May mga panahon na kakailanganin mong tumigil o magpahinga mula sa pagsusulat. May mga pagkakataon, kailangan mong gumawa ng ibang bagay. Gayunman, upang maging isang mahusay na manunulat, magpatuloy ka sa tuloy tuloy na pagsusulat hangga't maaari.

(2) Hangga't maaari sumulat ng simple lang.

Ang layunin ng pagsusulat ay ang magbigay-alam, hindi upang magpakitang-gilas sa ibang tao gamit ang iyong bokabularyo. Ang atensiyon ng mga tao ay unti-unting umiigsi dahil sa telebisyon at video. Samakatuwid, ang mga mabubuting manunulat ay nagtutuo sa simpleng pagsusulat sa halip na sa mga komplikadong mga pagsusulat.

- Gumamit ng mga karaniwang mga salita sa halip na mga matataas at pang-akademikong mga salita.
- Gumamit ng maiikli sa halip na mahahaba at komplikadong mga pangungusap.
- Gumamit ng maraming parirala sa halip na isang mahabang talata lamang.
- Sumulat ng maiikling libro sa halip na mahahabang libro.

Madalas na nakakatulong para sa mga manunulat na hati-hatiin ang kanilang isinusulat sa maraming pamagat at pumapangalawang pamagat. Madali itong gawin kung ikaw ay sumusulat gamit ang isang balangkas. Ang ganitong klase ng pagsusulat ay tutulong sa mga mambabasa upang maunawaan ang iyong mga isinusulat.

Maging personal sa inyong pagsusulat. Kung inilalarawan mo ang isang bagay na nakita mo o ginawa mo, ilarawan mo iyon kung paano mo sasabihin iyon sa isang miyembro ng pamilya, gumamit ng "ako", "ko", "akin" at iba pang panghalipsa nagsasalita. Hangga't maaari sumulat ka ayon sa personal na karanasan.

(3) Itama ang iyong isinulat.

Hindi sapat na isulat lang ang iyong mga iniisip. Dapat mong itama upang mapabuti ang iyong isinulat. Pinakamabuti na maghintay ng kaunting panahon pagkatapos mong isulat ang isang dokumento, at pagkatapos ay balikan ito upang itama. Kapag katatapos mo pa lang gumawa ng isang dokumento, ang iyong isipan ay nag-iisip tungkol sa isinulat mo.

Babasahin mo kung ano ang iniisip mo na siya mong isinulat sa halip na kung ano ang totoong isinulat mo. Kung maghihintay ka ng isa o dalawang araw, mas magiging layunin mo ang pagbasa sa dokumento. Halimbawa, kapag sumulat ka ng sermon sa araw ng Martes, iwasto mo iyon sa Huwebes.

Kapag muli mong binasa ang isinulat mo, hanapin ang mga pagkakamali tulad ng maling baybay, hindi angkop na paggamit ng malaking titik, pagkakamali sa gramatiko at mga katulad na bagay. Nais mo ring makita kung ang mga argumento mo ay nabuo nang makatwiran at maingat. Nais mo ring makita kung ang mga paglalarawang ginamit mo ay angkop pa rin pagkalipas ng ilang araw. Nais mong tiyakin na angkop ang konklusyon.

(4) Magpatama sa ibang tao ng iyong isinulat.

Maaaring hindi makakuha ang pastor ng taong babasa ng bawat sermon na kanyang isinusulat. Gayunman, anumang dokumento na ipapalimbag ay dapat isumite sa iba para sa maingat na pagtatama nito. May mga taong babasa sa dokumento upang iwasto ito. Sila ang hahanap ng mga pagkakamali sa paglilimbag at sa grammar.

Mas mahalaga na magkaroon ng isang editor para alamin kung ang iyong mga pangangatwiran ay may natural na takbo at kung naaangkop ang iyong mga paglalarawan. Mahirap ang trabaho ng pagtatama, at masakit. Kapag binasa ng isang mabuting editor ang iyong dokumento at ibasura iyon, maaaring sumama ang iyong loob. Gayunman, kinakailangan ang pagtatama sa mabuting pagsusulat.

(5) Maging makatotohanan tungkol sa iyong pagsusulat.

Huwag mong asahan na ang unang librong iyong isusulat ay tatanggapin ng unang tagapaglimbag na makakikita rito. Ang bawat matagumpay na manunulat ay dapat magsumikap. Maging ang magagaling na mga manunulat ay mayroong mga isinulat na hindi kailan man nalimbag. Hindi ka dapat panghinaan ng loob kapag ang iyong libro ay hindi tinanggap nang may malaking kagalakan. Ipagpatuloy mo ang iyong gawain. Kung tunay na tinawag ka ng Diyos upang magsulat, mayroong makakikita ng iyong talento at sa takdang panahon mabibigyan ka ng tamang pagkakataon.

May mga tao na tinitingnan ang pagsusulat bilang isang paraan upang kumita. Gayunman, dapat kilalanin ng mga baguhang manunulat na kaunti lamang ang totoong kumikita sa pamamagitan ng pagsusulat. Dapat kang magsulat dahil sa pagmamahalmo sa pagsusulat at sa pagkakataon na mapalawak ang iyong ministryo. Hindi mo dapat maging pangunahing motibasyon sa pagsusulat ang pagkita ng pera.

Konklusyon

Ang bawat pastor at mga tagapanguna sa iglesia ay dapat magsulat pa ng mas marami. Kailangang isulat ng mga pastor ang kanilang mga sermon. Kailangang isulat ng mga tagapagturo ang kanilang ituturo sa pag-aaral ng Biblia. Kailangang sumulat ang mga tagapangunang Kristiyano ng mga artikulo sa mga magasin at ibang babasahin. Mayroong

dapat sumulat ng mga tracts para sa pag-eebanghelyo. Marami sa atin ang kinakailangang magsulat ng mga libro.

Ano ang kinakailangan upang maging isang mabuting manunulat? Kailangan lamang ng ilang pangunahing mga kakayahan. Kinakailangan ang pagsisikap sa mahirap na trabaho. Kinakailangan ang kaluwagan ng loob na matuto. Hindi ka kailanman magiging mabuting manunulat malibang papayag ka na ang iyong trabaho ay itama ng ibang tao na maaaring magdulot sa iyo ng sama ng loob. Nangangailangan ito ng oras. Mahirap ang gawain ng pagsusulat, subalit napakahalaga nito para sa kaharian ng Diyos.

► Mayroon ka bang kakayahang magsulat? Pag-isipan mo na maglaan ng oras linggo-linggo upang magsulat. Ibahagi mo ang iyong mga isinusulat sa ilang kaibigang Kristiyano. Kapag ang iyong mga isinusulat ay nagmiministeryo sa mga kaibigang ito, maaaring gamitin ng Diyos ang iyong kaloob bilang isang manunulat upang magministeryo sa mas maraming mambabasa.

Mga Takdang Aralin sa Aralin 6

(1) Sa simula ng susunod na aralin, kukuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Magsanay ng simpleng isang-pahinang takdang-aralin sa pagsusulat. Pumili ng isang praktikal na paksa sa buhay Kristiyano mula sa listahan sa ibaba at sumulat sa mga kapwa mananampalataya. Ang iyong isinulat ay dapat magpalakas ng loob, maghikayat o magbigay ng biblikal na pananaw sa iyong paksa. Ang iyong isusulat ay dapat batay sa mga katotohanan sa kasulatan at ang iyong mga repleksiyon sa kasulatan ngunit hindi dapat maging isang sermon. Dapat mong samahan ito ng mga praktikal na ideya o mga halimbawa sa buhay. Pagkatapos mong maingat na maitama ang iyong isinulat, ibahagi ito sa ilang kapwa mananampalataya. Piliin ang isa sa mga sumusunod na paksa:

- Pagharap sa panghihina ng loob
- Ang kahalagahan ng araw-araw na pananalangin
- Pagpapanatili ng espiritu ng pagpupuri
- Pakikinig sa tinig ng Diyos sa iyong buhay

Mga Tanong sa Pagsusulit sa Aralin 6

(1) Maglista ng tatlo sa maraming bagay na ipinasulat ng Diyos sa kanyang mga lingkod.

(2) Maglista ng tatlong paraan kung saan ipinapakita ni Jeremias ang kahalagahan ng pagsusulat.

(3) Maglista ng tatlo sa apat na dahilan kung paanong ang pagsusulat ay mahalaga para sa mga tagapangunang Kristiyano.

(4) Maglista ng tatlo sa limang mungkahi para sa mas mabuting pagsusulat.

Aralin 7

Pagtuturo

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Nalalaman ang pinakamahalagang tungkulin ng isang tagapagturo.
- (2) Unawain ang papel ng pagtuturo sa Biblia.
- (3) Kilalanin ang mga katangian ng isang mabuting tagapagturo.
- (4) Makilala ang apat na iba't-ibang klase ng mag-aaral sa bawat silid-aralan.
- (5) Matuto ng mga aralin tungkol sa pagtuturo mula kay Jesus, ang Master Teacher.
- (6) Iwasan ang mga gawaing makakahadlang sa epekto ng pagtuturo.

Pasimula

Ang pagtuturo ang aktibong pagsasalin ng impormasyon at kaugalian mula sa isang tao patungo sa iba. Kabilang sa pagtuturo ang tagapagturo at ang mag-aaral. Ang pagtuturo ay maaaring gawin sa isang tagpuan na pormal na silid-aralan; ang pagtuturo ay maaaring gawin sa pulpito sa iglesya sa araw ng Linggo; ang pagtuturo ay maaaring gawin sa isang isa-isahang pagtatalakayan.

Ano ang isang tagapagturo? Ang tagapagturo ay isang tao na nakauunawa ng impormasyon at ipiniprisinta iyon sa iba. Ang isang mabuting tagapagturo ay isang taong nakakakuha ng mahirap na katotohanan at naipiprisinta iyon sa simpleng paraan. Ang isang tagapagturo ay pangunahing isang komunikador. Kinukuha niya ang mga bagay na hindi alam ng iba at ginagawa itong simple upang maunawaan ng mag-aaral.

Ang pinakamahalagang tungkulin ng guro ay ang maipabatid ang katotohanan sa iba at turuan ang iba kung paano matututo. Ang katotohanan na dapat maipabatid ng mga guro ng Diyos ay ang mensahe ng Diyos sa ating mundo. Nangangailangan ang ating lipunan ng mga taong nakakaalam ng mga kundisyon sa ating mundo, nakauunawa ng mensahe ng Diyos sa ating mundo, at ang magpapabatid ng mga bagay na ito sa lahat sa atin.

Mayroon tayong mga negosyante na magaling sa pagpapaalam ng mga katangian ng kanilang mga produkto hanggang sa puntong tayo'y magmamadaling lumabas upang bilhin iyon. Maaari kang makabili ng Coca-Cola sa halos lahat ng lugar sa mundo. Dahil sa mga tagapagbenta na mahusay magkomunikasyon, maaari kang makabili ng smartphones at Coca-Cola sa halos lahat ng lugar sa mundo. Pansalamantala lamang ang mga ito. Isipin mo kung gaano higit na mahalaga ang walang hanggang Salita ng Diyos para sa ating mundo. Kailangan natin ng mga gurong makapagpapabatid ng katotohanan ng Diyos sa paraang mauunawaan ng mga tao sa ating mundo at sila ay tutugon dito.

Pagtuturo sa Biblia

Ang pagtuturo mula pa sa simula ay mahalaga na sa iglesia. Si Jesus ay tinawag na “Rabbi”, na ang ibig sabihin ay guro. Binigyan niya ng tagubilin ang kanyang mga disipulo upang humayo sa mundo at ituro ang mga bagay na itinuro niya sa kanila. Pansinin ang ilang obserbasyon tungkol sa pagtuturo sa Bagong Tipan.

(1) Ang pagtuturo ay isa sa mga tungkulin sa unang iglesia.

“Sa iglesia na nasa Antioquia ay may mga propeta at mga guro, si Bernabe, si Simeon na tinatawag na Niger, si Lucio na taga-Cirene at si Manaen na kinakapatidni Herodes na tetrarka, at si Saulo” (Mga Gawa 13:1).

Ang mga gurong ito ang tumulong sa mga bagong mananampalataya na maunawaan kung ano ang ibig sabihin ng pagiging tunay na tagasunod ni Jesus. Sumulat si Lucas upang patunayan ang katotohanan ng naituro kay Teofilo:

“Ay minabuti ko naman...na sumulat ng isang maayos na salaysay para sa iyo, kagalang-galang na Teofilo, upang malaman mo ang katiyakan ng mga bagay na itinuro sa iyo (Lucas 1:3-4).

(2) Ang pagtuturo ay isa sa mga kaloob ng espiritu.

“At ang Diyos ay naglagay sa iglesia, una'y mga apostol, ikalawa'y mga propeta, ikatlo'y mga guro, saka mga gumagawa ng himala, saka mga kaloob ng pagpapagaling, mga pagtulong, mga pamamahala, at iba't ibang uri ng wika” (1 Corinto 12:28).

May mga Kristiyano na pinagkalooban ng espesyal na kaloob na espirituwal para sa epektibong pagtuturo.

(3) Ang pagtuturo ay isa sa mga pangunahing tungkulin ng mga pastor.

“Pinagkalooban niya ang iba na maging mga apostol, ang iba'y propeta, ang iba'y ebanghelista, at ang iba'y pastor at mga guro; upang ihanda ang mga banal sa gawain ng paglilingkod, sa ikatitibay ng katawan ni Cristo” (Efeso 4:11-12).

Ang mga pastor ang magiging tagapagturo. Sa mga talatang ito, ang dalawang salita ay magkaugnay sa isa't-isa sa paraang ang mga ito ay tumutukoy sa parehong opisina. Napakahalaga ng pagtuturo kaya't inilista ito ni Pablo bilang isa sa mga kuwalipikasyon sa pagiging pastor. Ang bawat pastor ay dapat may kakayahang magturo.

“Kailangan na ang obispo ay walang kapintasan, asawa ng isang babae, mapagpigil, matino ang pag-iisip, kagalang-galang, mapagpatuloy ng panauhin, mahusay magturo, hindi mahilig sa alak, hindi mapusok kundi mahinahon, hindi palaaway, at hindi maibigin sa salapi” (1 Timoteo 3:2-3).

Kung ang sinuman ay hindi magtuturo, hindi siya kuwalipikado upang maging pastor. Hindi lahat ng pastor ay nagtataglay ng espirituwal na kaloob ng pagtuturo, subali't ang bawa't pastor ay dapat pagbutihin ang kanyang kakayahang magturo sa pinakamabuti sa kanyang kakayahan.

Mga Katangian ng Isang Mabuting Guro

Anu-ano ang mga katangian ng isang mabuting guro? Paano magiging isang mabuting guro ang isang tao? Ang mabuting guro ay dapat magtaglay ng mga sumusunod na mga katangian:

Katiyagaan

Isa sa mga maling pagkaunawa tungkol sa propesyon ng pagtuturo ay ang isipinna ito ay isang madaling trabaho. Hindi mo kailangang maghukay sa lupa o kaya'y marumihan ng grasa sa pagtatrabaho sa mga makina.

May isang kabataang lalaki na nakakuha ng kanyang Ph. D sa USA. Nang siya ay bumalik sa seminaryo kung saan dati siyang nagturo, ipinagbigay-alam niya sa kanila na hindi na siya magtatrabaho nang kasinghirap ng ginawa niya noon, ngayon na mayroon na siyang Ph. D. Plano niya na tamasahin na lamang ang mga karangalang kasama ng kanyang titulong Ph. D. Hindi tama na ganito ang ating kaisipan. Hindi tayo binibigyan ng Diyos ng edukasyon upang maging mas kaunti ang ating trabaho, kundi sa halip ay upang maging mas epektibo ang ating pagtatrabaho.

Maraming tao ang may malaking maling pagkaunawa tungkol sa trabaho. Iniisip nila na ang trabahong pinaghihirapan ay bahagi ng sumpa ng Diyos na iginawad sa tao. Hindi ito totoo. Nang likhain ng Diyos sina Adan at Eba, binigyan Niya sila ng mga tungkulin. Sinabi niya sa kanila,

“Sila'y binasbasan ng Diyos at sa kanila'y sinabi ng Diyos, 'Kayo'y magkaroon ng mga anak at magpakarami, punuin ninyo ang lupa at supilin ninyo ito. Magkaroon kayo ng pamamahala sa mga isda sa dagat, sa mga ibon sa himpapawid, at sa bawat bagay na may buhay na gumagalaw sa ibabaw ng lupa” (Genesis 1:28).

Ang salitang punuin at pamahalaan ang daigdig ay nagpapahiwatig ng pagkilos, tungkulin at pagtatrabaho. Nang magkasala sina Adan at Eba, nagdusa sila ng sumpa na resulta ng kanilang pagrerebelde. Ang sumpa ay hindi ang trabaho mismo, kundi ang paghihirap at pagkabigo na kalakip na ngayon ng kanilang trabaho. Sa halip na masayang trabaho na ginagawa nila bago sila magkasala, ang kanilang trabaho ngayon ay magiging mabigat na gawain (Genesis 3:17).

Ang isa sa Sampung Utos ay nagsasabi na, “Anim na araw kang gagawa at iyong gagawin ang lahat ng iyong gawain” (Exodo 20:9). Ang utos na ito ay ibinigay upang ipakita na ang Sabbath ay banal. Gayunman, ang isang bahagi ng kautusang ito ang nagbibigay diin kung

ano ang lagi nang pinaniniwalaan, itinuturo, at ginagawa ng mga Kristiyano—ang gawain ay marangal. Salungat sa opinyon ng ilan, walang sumpa ang trabaho.

Kung nais mong maging isang matagumpay na tagapagturo, kailangan mong magtrabahong mabuti. Hindi ka magiging epektibong tagapagturo kung walang mabuting paghahanda. Ang ibig sabihin ng paghahanda ay babasahin mo at pag-aaralan ang sinasabi ng iba tungkol sa paksa na ituturo mo. Ibig sabihin din nito na isusulat mo ang mga bagay na iyong natutuhan at isaayos iyon sa paraang maipiprisinta mo iyon sa iyong mga mag-aaral. Kapag hindi ka naghandang mabuti, hindi ka makapagtuturo nang mabuti. Ang matagumpay na pagtuturo ay nangangailangan ng pinaghihirapang trabaho.

Kaalaman

Dapat mas maraming alam ang isang mabuting tagapagturo kaysa sa kanyang mga mag-aaral. Maaaring taglayin ng isang tao ang pinakamabuting pamamaraan at ang pinakamabuting personalidad, subali't kapag hindi niya nalalaman ang paksang pinag-aaralan, hindi siya magiging epektibong tagapagturo. Ang isang mabuting tagapagturo ay dapat mayroong edukasyon o anumang klase nito sa nakalipas na panahon. Ang edukasyong iyon ay maaaring pormal o hindi pormal. Ang karunungan o edukasyon ay maaaring tinanggap sa silid-aralan sa direksiyon ng mga kuwalipikadong mga tagapagturo, o kaya'y pansariling edukasyon na nakamit niya sa pamamagitan ng pagbabasa at mga karanasan sa buhay. Ang bawat isang guro ay dapat mayroong panimulang edukasyon.

Ang mabubuting mga guro ay hindi nasisiyahan na manatiling static sa kanilang edukasyon. Nagpapatuloy sila sa pag-aaral at paglago. Isa sa mga kahanga-hangang bagay tungkol sa pagtuturo ay nagkakaroon ka ng pagkakataon na matutuhan ang mga bagay bago mo iyon ituro sa iyong mga mag-aaral. Sinasabi ng Kawikaan 25:2 "Kaluwalhatian ng Diyos na ang mga bagay ay ilihim, ngunit kaluwalhatian ng mga hari na ang mga bagay ay saliskin." Ang unang katangian ng isang mabuting guro ay: siya ay isang mabuting mag-aaral.

Paano mo sisiguruhin na ikaw ay magpapatuloy sa pag-aaral?

- Magbasa ng mga libro
- Dumalo sa mga workshops at mga seminar
- Tumalakay ng mga seryosong mga paksa kasama ng mga colleagues
- Magsulat

Mas lalo tayong nagtuturo, mas marami tayong natututuhan. Mas marami tayong natututuhan, mas higit nating natutuklasan ang mga bagay na hindi natin alam at mas nagiging mababang loob tayo. Habang natutuklasan natin kung ano ang hindi natin nalalaman, mas lalong dapat tayong maging masigasig na mas marami pang matutuhan. Magpatuloy kayo sa pagtuturo, at kayo ay magpapatuloy na matututo.

Pagbabago

Ang pagbabago ay may kalakip na pagiging malikhain at kakayahang umangkop. Ang mga kalidad na ito ay kapwa kinakailangan para sa isang matagumpay na tagapagturo. Ang isang mabuting tagapagturo ay dapat may pagkamalikhain at kakayahang umangkop. Ang isang mabuting tagapagturo ay may kakayahang harapin ang mga hindi inaasahang pag-abala at may kakayahang magturo sa malikhaing pamamaraan.

Ang pinakakaraniwang paraan ng pagtuturo ay pagbibigay ng lektura. Bagaman ang pamamaraang lektura ay isang napakahalagang pamamaraan, hindi ito dapat gamitin nang walang kasamang ibang paraan. Ang isang Ingles na kawikaan ang nagsabi, "Ang pagkakaiba-iba ay ang spice ng buhay." Habang pinag-iiba-iba mo ang iyong mga paraan ng pagtuturo, mas maraming mag-aaral ang iyong maaabot.

Ang isa sa mga paraan na ang isang mabuting tagapagturo ay magko-communicate na mabuti ay ang paggamit ng isang kakaibang paraan. Ginagawa niya ang hindi pangkaraniwan sa silid-aralan. Ang isang mabuting guro ay nagdadala ng iba't-ibang bagay sa silid-aralan tulad ng pamihit-tumilyo at parte ng kompyuter at ginagamit ang mga iyon upang ilarawan ang ilang mga katotohanan. Mas kakaiba ang isang tagapagturo, mas magiging epektibo siya sa pagko-communicate. Ang guro ay hindi dapat mag-atubili na sumubok ng mga bagong pamamaraan sa silid-aralan.

Pagpapatawa

Kaunting pamamaraan lamang ang mas mahalaga sa kamay ng isang tagapagturo nang higit kaysa pagpapatawa. Ang Biblia ay hindi isang nakakatawang aklat, subali't may mga pahiwatig sa buong kasulatan na nagpapakita na ang mga tauhan sa Biblia ay mga normal na tao na natutuwa sa pagpapatawa o mga nakakatuwang mga sitwasyon. Sa aklat ng mga Gawa may isang kuwento ng pitong anak na lalaki ni Esceva na nagsisikap na magpalayas ng demonyo "sa pangalan ni Jesus na ipinapangaral ni Pablo." Nang subukin ng mga lalaking ito na palayasin ang mga demonyo sa pangalan ni Jesus, sumagot ang demonyo na ang sabi, "Kilala ko si Jesus, at kilala ko rin si Pablo, subali't kayo, sino kayo?" (Mga Gawa 19:13-15). Marahil, napapangiti ang taong nagkuwento nito kay Lucas habang ikinukuwento niya ang pangyayari.

Maraming nagagawa ang pagpapatawa para sa isang tagapagturo:

- 1. Muling ibinabalik ng pagpapatawa ang atensiyon ng mga mag-aaral.** Ang konsentrasyon ng mga mag-aaral ay limitado. Pagkatapos ng ilang minuto, kahit ang pinakamahusay na mag-aaral ay natutuksong mag-isip ng ibang bagay pa. Kapag sinimulan ang pagpapatawa, nababalik ang atensiyon ng lahat. Nababalik ang atensiyon ng buongklase.
- 2. Narerelaks ng pagpapatawa ang kapaligiran ng silid-aralan.** Maaaring maging mahirap ang pagtuturo. Ang mga katotohanan, mga numero, mga doktrina, at mga

konsepto ay maaaring makalikha ng napakaseryoso at tensiyonadong kapaligiran. Ang isang nakakatuwa o nakakatawang komento ay nakakapagparelaks sa bawat isa.

3. Ang pagpapatawa ay naghahayag ng katotohanan mula sa ibang pananaw.

Kapag ang katotohanan ay ipiniprisinta mula sa ibang pananaw, maaari itong maintindihan at mas matagal na maaalala. Ang isang katotohanan na ipiprisinta sa isang nakatutuwang paraan ay makapagbibigay ng pagkakaunawa na hindi makukuha sa iba pang paraan.

4. Pinagagaan ng pagpapatawa ang pagtutuwid. Dapat panatilihin ng isang mabuting tagapagturo ang kaayusan sa kanyang silid-aralan. Ang pagpapanatili ng kaayusan ay nangangailangan ng pagtutuwid sa mga nakagugulo. Ang pagtutuwid ng isang mag-aaral sa marahas na pamamaraan ay makalilikha ng galit, pagkapahiya, o takot sa silid-aralan, kahit maging sa iba na hindi naman itinutuwid. Ang pagtutuwid na may pagpapatawa ay nag-aalis ng sakit at pagkapahiya.

Hindi lahat ng tao ay natural na mapagpatawa. May mga tao na kailangan pagsikapan pa ang paglalagay ng konting pagpapatawa. Gayunman, karamihan sa mga tao ay maaaring matuto kung paano gagamitin ang pagpapatawa sa kanilang pagtuturo.

Pagiging Sensitibo

Isa sa pinakamahalagang tuntunin sa komunikasyon ay ang pagiging sensitibo sa mga tao na iyong kinakausap. Ang mga tao kung kanino ka nakikipagusap ay mga tunay na tao na may tunay na pangangailangan at tunay na inaasahan. Isa sa mga tanda ng isang mabuting tagapagturo ay kung siya ay isang mabuting tagapakinig. Madalas labis tayong nakatuon sa ating sariling mga interes na hindi na natin napapansin ang mga pangangailangan at interes ng mga nasa paligid natin.

Ang mga taga-Corinto ay nag-akala na sila'y may kaalaman, subali't halos wala silang interes sa kanilang kapwa mananampalataya. Nagbabala sa kanila si Pablo na kapag may kaalaman lamang ay nagiging mapagmataas, subali't ang pag-ibig ay nakakapagpatatag (1 Corinto 8:1). Ang pag-ibig ang nagbibigay ng kamalayan sa atin sa mga pangangailangan at interes ng ating mga mag-aaral. Dahil sa pag-ibig nagiging mas mabuting tagapakinig tayo.

Ang matalinong tagapagturo ay laging may kamalayan sa nangyayari sa kaniyang silid-aralan. Kapag napapagod ang mga mag-aaral, maaaring kailanganing tumigil ng ilang sandali sa pagtuturo at hayaan ang mga mag-aaral ay tumayo, mag-unat, umawit, o gumawa ng anumang bagay upang marelaks. Kung mayroong abala sa loob o sa labas ng silid-aralan, pinakamabuting gawin ay tumigil at hintaying mawala ang bagay na nakakaabala.

Isa sa pinakamalaking pagkagambala sa alinmang sitwasyon sa silid-aralan ay ang mga mag-aaral na sila mismo ang nag-uusap-usap. Kailanman na may dalawang mag-aaral ang nag-uusap, hindi sila nakikinig sa anumang nangyayari sa silid-aralan, at marahil ay

nakagagambala rin sa mga taong malapit sa kanila. Ang isang maliit na pag-uusap ng dalawang mag-aaral ay madaling makagambala sa 20 – 30% ng iyong klase. Kapag nangyari ito, tumitigil ka lang sa pagsasalita. Ang pananahimik sa loob ng apat o limang segundo aykaraniwang makakatawag sa atensiyon ng mga mag-aaral, at sila’y titingin muli sa iyo. Matiyaga ka lang na maghintay hanggang ang lahat ng mag-aaral ay nakatingin na sa iyo, at magpatuloy ka sa leksiyon.

Ganito naman ang ginagawa ng isang tagapagturo sa mga madadaldal na may edad na mag-aaral: Sinasabi niya, “Noong ako ay maliit na bata pa, itinuro sa akin ng aking ina na hindi maganda na ako’y magsasalita kapag mayroon pang ibang nagsasalita. Kaya, maghihintay ako hanggang kayong lahat ay tapos na sa inyong pag-uusap. Kapag tapos na kayo, magpapatuloy na ako.” Pagkatapos, naghihintay siya. Kapag nagpapatuloy ang pag-uusap, kung minsan idinurugtong niya, “Mga ilang buwan mula ngayon, dadalawin ko ang aking ina sa Amerika. Maaari niya akong tanungin, ‘Nagsasalita ka ba habang nagsasalita rin ang iba?’ Ayokong aminin sa kanya na ginagawa ko nga iyon!”

Dapat tayong maging sensitibo sa ating mga mag-aaral. Pagod ba sila? Gutom? May sakit? Naaabala? Naiinip? Naguguluhan sa ating itinuturo? Upang maging epektibong tagapagturo, dapat tayong maging sensitibo sa anumang nakakahadlang sa kakayahan ng ating mga mag-aaral upang matuto.

Pagtitiyaga

Isa sa pinakamahalagang katangian ng isang mabuting tagapagturo ay pagiging matiyaga. Kung minsan ang mga tagapagturo ay nabibigo kapag hindi naiintindihan ng mga mag-aaral ang kanilang itinuturo. Tandaan, ang pagiging ignorante ay hindi isang kasalanan; ito ay simpleng kawalan ng kaalaman. Karaniwan hindi ito resulta ng sinasadyang pasya na iwasan ang pagkatuto. Nalalaman ng isang mabuting tagapagturo na ang pagkatuto ay isang proseso. Nalalaman ng isang mabuting tagapagturo na ang mga mag-aaral ay natututo sa iba’t-ibang paraan at sa iba’t-ibang bilis. Samakatuwid, ang mabubuting mga tagapagturo ay magiging matiyaga sa mga mag-aaral.

Ipinaliliwanag ni Robert Thompson na mayroon man lang apat na uri ng mag-aaral sa bawa’t silid-aralan.¹³

1. Sila ang mga taong natututo sa pamamagitan ng panonood at pakikinig. Mahusay sila sa pagsasaulo ng mga katotohanan. Mahusay sila sa pagtugon sa tradisyunal na istilo ng pagtuturo.
2. Sila ang mga taong natututo sa pamamagitan ng pag-eeksperimento.
3. Mga taong nagiging mas emosyonal at nakikisangkot sa damdamin ng mga tao.

---

¹³ Robert Thompson, *The Art and Practice of Teaching* (Jos, Nigeria: Africa Christian Textbooks, 2000), 23-25

4. Mga taong natututo sa pamamagitan ng pagsasabuhay o paggawa. Gusto ng mga taong ito na subukin ang mga ideya sa tunay na mundo at hindi gaanong interesado sa mga teoriya. Ang mga tradisyunal na anyo ng pagtuturo marahil ang pinakamahinang paraan ng pagtuturo sa mga taong ito.

Makikita natin ang bawat isa sa mga uri ng mag-aaral sa ating silid-aralan, kaya't dapat tayong gumawa ng mga presentasyon na magsasaalang-alang sa bawat istilo ng pagkatuto. Hindi nagbabago ang nilalaman, subali't gagamitin natin ang kasangkapan sa iba't-ibang paraan para sa bawat isang klase ng mag-aaral.

- Nagbibigay tayo ng lectures para sa pinakanatututo sa pamamagitan ng pagmamasid at pakikinig.
- Gumagawa tayo ng mga proyekto kung saan ang mga mag-aaral ay gagamit ng kanilang mga kamay sa iba't-ibang bagay para sa mahilig gumawa ng eksperiment.
- Nagkakaroon tayo ng mga pagtatalakayan sa klase, upang ng mga emosyonal na mga mag-aaral ay maaaring subukin ang mga ideya at malaman kung ano ang nararamdaman ng ibang tao tungkol sa mga ito.
- Nagbibigay tayo ng mga praktikal na mga takdang-aralin, upang ang mga teoriyang tinalakay sa klase ay maaaring subukin sa tunay na buhay.

Sa kasamaang-palad, ang tradisyunal na edukasyon ay pangunahing nakadiseno para sa unang uri ng mag-aaral. Mahirap lumikha ng isang paaralan na nagbibigay ng konsiderasyon sa lahat ng pagkakaiba-iba sa paraan ng pagkatuto ng ating mga mag-aaral. Gayunman, ang bawat paaralan ay dapat magsikap na harapin ang usaping ito.

Dapat nating pag-aralan ang iba't-ibang paraan na natututo ang ating mga mag-aaral. Maging matiyaga sa mga taong hindi kasing disiplina mo. Maging matiyaga sa mga taong hindi kasingsipag mo. Maging matiyaga sa mga taong hindi ginagawa ang mga bagay sa paraang gusto mong gawin nila iyon. Maging matiyaga sa mga nakababatang mga tagapagturo na ngayon pa lamang natututo. Maging matiyaga sa mga nakatatandang tagapagturo na nananatili sa kanilang mga pamamaraan.

Guro ng Taon

Si Cliff Schimmels, isang professor sa Wheaton College, ay inanyayahan ng isang opisyal ng paaralan upang suriin ang dalawang tao. Ang una ay iniisip na bigyang gawad bilang "Guro ng Taon" para sa kanilang distrito. Sa kanyang silid-aralan ang tagapagturong ito ay hindi tumitigil. Kapag siya'y nakaupo, lagi siyang namimilipit at yumuyuko. Bigla siyang tatayo at palakad-lakad sa silid-aralan. Tumingin siya sa labas ng bintana; nagsulat siya sa pisara; kumaway sa mga mag-aaral sa labas ng silid-aralan; kung minsan sumisigaw siya habang nagtuturo. Punong-puno siya ng sigla. Dahil sa kanyang di-kapani-paniwalang sigla at pagiging malikhain, siya ay pinag-iisipang gawaran bilang "Guro ng Taon."

Pagkatapos, dinala ng principal si Cliff sa isa pang silid-aralan upang obserbahan ang isang "Naguguluhang Mag-aaral." Lumikha ang bata ng problema sa bawat tagapagturo sa paaralan. Walang sinumang nakaaalam kung ano ang gagawin sa kanya. Tumatalon siya sa kanyang upuan at palakad-lakad sa loob ng kuwarto. Tumingin siya sa labas ng bintana; sumulat sa pisara; kumaway sa ibang mag-aaral sa labas ng silid-aralan; kung minsan sumisigaw siya kapag sumasagot sa guro. Punong-puno siya ng sigla. Dahil sa kanyang di-kapani-paniwalang sigla at pagiging malikhain, siya ay itinuring na "naguguluhang mag-aaral." Tandaan: Ang "Naguguluhang Mag-aaral" ngayon ay maaaring maging "Guro ng Taon" sa kinabukasan.

Balanse

Dapat balansehin ng Kristiyanong tagapagturo ang paghahanda at pagkukusangloob/spontaneity.

Walang kapalit ang paghahanda. Dapat kang maghanda sa pinakamabuting makakaya mo. Gayunman, ang pinakamabuting pagkatuto ay madalas na nagmumula sa mga kusang mga tanong at reaksiyon. Dapat kang maglaan ng oras para sa mga kusang tanong. Dapat mong matutuhan kung kailan ka aalis sa iyong nakahandang leksiyon at kung kailan mo susundin ang iyong plano.

Ang Kristiyanong tagapagturo ay dapat magbalanse sa pagiging eksperto at pagiging mag-aaral.

Gusto mong bigyan ng katiyakan ang iyong mga mag-aaral na alam mo kung ano ang iyong sinasabi. Ginagawa mo ito sa pamamagitan ng paghahanda sa iyong mga klase at pagiging handa sa kanilang mga tanong. Gayunman, gusto mo ring malaman nila na ikaw rin ay isang mag-aaral na kasama nila, at ikaw rin ay maaaring lumago at matuto katulad nila. Hindi kasalanan na sabihing, "Hindi ko alam." Dapat malaman ng ating mga mag-aaral na tayo man ay natututo at lumalagongkasama nila.

Ang Kristiyanong tagapagturo ay dapat magbalanse ng trabaho at pahinga.

Sa Marcos 6, isinugo ni Jesus nang dala-dalawa ang kanyang mga alagad para sa praktikal na ministeryo:

"Kaya't sila'y humayo at ipinangaral na ang mga tao ay dapat magsisi. Nagpalayas sila ng maraming demonyo, pinahiran ng langis ang maraming maysakit at pinagaling sila" (Marcos 6:12-13).

Pagkatapos, ang mga apostol ay bumalik kay Jesus at iniulat ang lahat ng kanilang ginawa at itinuro (Marcos 6:30).

Abalang panahon ito. Sila'y nagtrabaho ng mabuti. Nag-ubos sila ng maraming pisikal at emosyonal na sigla. Nang bumalik ang mga disipulo, marami sa mga nagbalik-loob ay sumunod sa kanila. Pansinin kung ano ang kasunod na nangyari.

"At sinabi niya sa kanila, 'Pumunta kayo ng bukod sa isang dakong ilang at magpahinga kayo nang sandali.' Sapagkat marami ang nagpaparoo't parito at sila'y hindi man lamang nagkaroon ng panahong kumain" (Marcos 6:31).

Nakita ba ninyo ang agad na ginawa ni Jesus pagkatapos ng napakamatagumpay na misyon? Marahil sasabihin ng ibang tao na, "Samantalahin natin ang ating tagumpay. Magsumikap pa tayo sa gawain, dahil darating ang gabi na walang sinumang maaaring magtrabaho." Gayunman, hindi ito ang ginawa ni Jesus. Sinabi ni Jesus "Magtungo tayo...at magpahinga nang kaunti." Nalalaman ng isang mabuting tagapagturo Kristiyano kung kailan siya magtatrabaho, at kung kailan siya magpapahinga. Matuto kayong maging balanse.

Ang Kristiyanong tagapagturo ay dapat balansehin ang teoriya at ang pagsasabuhay.

Ang lahat ng pagsasabuhay ay dapat nakabatay sa mabuting teoriya; mahalaga ang teoriya. Gayunman, ang teoriyang walang praktikal na pagsasabuhay ay hindi gaanong mahalaga; mahalaga ang pagsasabuhay. Ang mabuting tagapagturo ay dapat mag-akay sa kanyang mga mag-aaral sa pag-unawa at pagpapahalaga sa balanse sa pagitan ng teoriya at pagsasabuhay.

Si Jesus, ang Punong Guro

Si Jesus ay isang natatanging tagapagturo. Maraming matututuhan ang isang Kristiyanong tagapagturo sa pag-aaral ng paraan ng pagtuturo ni Jesus. Ipinapakita ni Jesus ang mga katangiang inilarawan sa itaas. Partikular tayong magtutuhon ng pansin sa ilan sa mga pamamaraan sa pagtuturong ginamit ni Jesus.

Nagbigay si Jesus ng mga Lektura

Ang lektura ay isahang paghahayag tungkol sa isang paksa o tema. Ito ay nakadisenyo upang magbigay ng pinakamaraming impormasyon na maaari sa pinakamaikling panahon. Ang Sermon sa Bundok ay isang mabuting halimbawa ng isang lektura (Mateo 5-7). Itinuturo nito ang tungkol sa mga katangian ng kaharian sa langit. Ang Pangangaral sa Bundok ng Olibo ay isa pang halimbawa ng lektura (Mateo 24-25).

Marahil, ang pamamaraang lektura ang pinakakaraniwang paraan ng pagtuturo. Inaasahan nito na mas maraming nalalaman ang tagapagturo kaysa sa mag-aaral. Ang tagapagturo ang nagbibigay ng materyal, at ang mag-aaral ang tatanggap sa materyal.

Gumamit si Jesus ng Mga Tanong

Maraming itinanong kay Jesus:

- Nang makita nila ang lalaking ipinanganak na bulag, nagtanong ang mga alagad, "Rabi, sino ang nagkasala, ang taong ito, o ang kanyang mga magulang, kaya siya'y ipinanganak na bulag?" (Juan 9:2)

- May mga nagtanong kay Jesus upang siya'y hulihin sa bitag. "Lumapit sa kanya ang mga Fariseo at upang siya'y masubok ay kanilang itinanong, 'Sang-ayon ba sa batas na hiwalayan ng isang tao ang kanyang asawa sa anumang kadahilanan?" (Mateo 19:3)
- Isang dalubhasa sa batas ang nagtanong kay Jesus, "Guro, alin ba ang dakilang utos sa kautusan?" (Mateo 22:36).

Maraming beses, nagtatanong si Jesus:

- Nang panahon na upang turuan ang kanyang mga disipulo tungkol sa kanyang misyon ng pagliligtas, nagsimula si Jesus sa isang tanong: "Ano ba ang sinasabi ng mga tao kung sino ang Anak ng Tao?" (Mateo 16:13)
- Nang sinusubok ng mga Fariseo na siluin si Jesus gamit ang mga tanong, tinanong niya sila ng mahirap na tanong: "Ano ang palagay ninyo tungkol sa Cristo? Kaninong anak siya?" Sinabi nila sa kanya, "Kay David". (Mateo 22:42)

May mga pagkakataon, sinasagot ni Jesus ang isang tanong ng isa ring tanong.

- At lumapit ang mga Fariseo sa kanya at upang subukin siya ay nagtanong, "Ipinahihintulot ba sa lalaki na makipaghiwalay sa kanyang asawa?" At sumagot siya sa kanila, "Ano ba ang iniutos sa inyo ni Moises?" (Marcos 10:2-3)
- Pagkatapos ay lumapit sa kanya ang mga alagad ni Juan na nagsasabi, "Bakit kami at ang mga Fariseo ay nag-aayuno ngunit ang mga alagad mo ay hindi nag-aayuno?" At sinabi sa kanila ni Jesus, "Maaari bang magluksa ang mga panauhin sa kasalan samantalang kasama pa nila ang lalaking ikakasal? Ngunit darating ang mga araw na ang lalaking ikakasal ay kukunin sa kanila, at saka sila mag-aayuno (Mateo 9:14-15)
- May isang dalubhasa sa kautusan ang tumindig upang si Jesus ay subukin na nagsasabi, "Guro, anong dapat kong gawin upang magmana ng buhay na walang hanggan?" Sinabi niya sa kanya, "Ano ba ang nakasulat sa kautusan? Ano ang nabasa mo?" (Lucas 10:25-26)

Narito ang ilang praktikal na mungkahi sa paggamit ng mga tanong at mga sagot.

- Gumawa ng mga tanong sa iyong mga lektura.
- Magplano ng mga pagkakataon kung saan papayagan ang iyong mga mag-aaral na magtanong kahit walang kaugnayan sa tiyak na lektura. May mga tagapagturo na sinisimulan ang araw sa pagpapahintulot sa mga mag-aaral na magtanong ng isang tanong sa anumang paksa.
- Simulan ang iyong klase sa pagtatanong ng isa o dalawang tanong. Pag-aralan ang mga ito at hayaang sagutin ng mga mag-aaral ang mga tanong pagkatapos ng klase.

- Magbigay ng mga tanong sa mga mag-aaral bilang bahagi ng kanilang takdang-araling gawaing bahay. Isang paraan upang magawa ito ay hayaan ang mga mag-aaral na mag-aral gamit ang isang gabay sa pag-aaral. Ang gabay sa pag-aaral (study guide) ay isang listahan ng mga tanong sa isang bahagi ng kasulatan na hinihikayat ang mag-aaral upang pag-aralan ang Biblia at isipin ang kahulugan nito.
- Hati-hatiin ang klase sa maliliit na grupo at hayaan silang talakayin ang ilang mga tanong.
- Tapusin ang klase sa pagbibilin sa iyong mga mag-aaral na pag-isipan ang isa sa mga tanong na ito hanggang sa susunod na araw ng klase.
- Itala ang lahat ng bagong mga tanong. Isulat ang mga iyon at itago sa isang file.
- Magkaroon ng paligsahan sa “mga tanong”. Hayaan ang mga mag-aaral ang magpasya kung alin ang pinakamabuting tanong.
- Iwasan ang direktang pagsagot sa mga tanong. Tulad ni Jesus, tumugon sa mga tanong sa pamamagitan ng pagtatanong rin. Gabayan ang mga mag-aaral sa pagtuklas ng sagot.
- Magpasulat ng mga tanong sa mga mag-aaral para sa pagsusulit. Pumili ng isang tanong sa pagsusulit mula sa bawat mag-aaral.
- Ipasulat sa mga mag-aaral ang pinakamahalagang tanong nila tungkol sa aralin. Sa susunod na klase, ipagamit ang Biblia upang hanapin ang sagot sa kanilang mga tanong.

Gumamit si Jesus ng mga Talakayan

Ang talakayan ay kapag may dalawa o higit pang mga tao ang nagsasalita. Sa isang mabuting talakayan, mayroong pakikipag-ugnayan ang guro sa mag-aaral at mag-aaral sa mag-aaral. Sa isang talakayan, kinukuha ng tagapagturo ang mga tugon at kasagutan mula sa mga mag-aaral.

Gumamit si Jesus ng talakayan upang ituro sa kanyang mga alagad kung sino siya.

Nang dumating si Jesus sa nasasakupan ng Cesarea Filipos, tinanong niya ang kanyang mga alagad, na sinasabi, “Ano ba ang sinasabi ng mga tao kung sino ang Anak ng Tao?”

At sinabi nila, “Ang sabi ng iba ay si Juan na Tagapagbautismo, ang iba ay si Elias; at ang iba ay si Jeremias, o isa sa mga propeta.” Sinabi niya sa kanila, “Ngunit ano ang sinasabi ninyo kung sino ako?” Sumagot si Simon Pedro at sinabi, “Ikaw ang Cristo, ang Anak ng Diyos na buháy.”

Sumagot si Jesus at sinabi sa kanya, “Mapalad ka, Simon na anak ni Jonas! Sapagkat hindi laman at dugo ang nagpahayag nito sa iyo kundi ang aking Ama na nasa langit.

At sinasabi ko naman sa iyo, na ikaw ay Pedro, at sa ibabaw ng batong ito ay itatayo ko ang aking iglesya; at ang mga pintuan ng Hades ay hindi magwawagi laban sa kanya. Ibibigay ko sa iyo ang mga susi ng kaharian ng langit, at anumang iyong talian sa lupa ay tatalian sa langit; at anumang iyong kalagan sa lupa ay kakalagan sa langit.”

Pagkatapos ay mahigpit niyang ipinagbilin sa mga alagad na huwag sasabihin kaninuman na siya ang Cristo. (Mateo 16:13-20)

Sa ibang pagkakataon nagsimula si Jesus ng talakayan sa kanyang mga disipulo upang ihanda sila sa isang mahalagang aralin na nais niyang ituro sa kanila.

► Basahin ang Mateo 16:5-12. Talakayin ang mga tanong na ito:

- Ano ang sinabi ni Jesus upang simulan ang pag-uusap-usap sa mga disipulo niya?
- Ano ang unang inisip ng mga disipulo na itiuturo ni Jesus?
- Anong aral ang itinuro ni Jesus sa kanila sa pag-uusap na ito?

May dalawang paraan kung paano makapagsisimula ng talakayan ang tagapagturo:

1. Ang lahat ng mag-aaral ay maaaring lumahok sa talakayan. Ang ideal, ito ay higit pa sa tanong at sagot lamang na sesyon at may interaksyon sa pagitan ng guro at ng mag-aaral. Sana, ang mga mag-aaral ay magkaroon ng pagkakataon na direktang sagutin ang kapwa mag-aaral.
2. Maaaring paghati-hatiin ng tagapagturo ang klase sa maliliit na grupo kung saan ang mga mag-aaral ay mapipilitang makipag-usap sa isa't-isa.

Gumamit si Jesus ng Pagdedebate

Ang debate ay kapag mayroon kang dalawang opinyon na ipinapahayag. Ang isang tao o grupo ay sumusuporta sa isang pananaw, at ang ibang tao o grupo ay sumusuporta naman sa kabilang pananaw. Si Jesus ay nakilahok sa ilang debate sa pagitan niya at ng iba pa. Walang malinaw na halimbawa ng debate na sinimulan ni Jesus sa pagitan ng kanyang mga disipulo, bagaman mayroong ilang pahiwatig dito. Sa isang pagkakataon, ang mga disipulo ay nagtatalo-talo kung sino ang magiging pinakadakila sa kaharian ng Diyos. Ang pagtatalakayan tungkol sa kung sino si Jesus ay maaari ring sabihing isang debate.

Ang mga debate ay maaaring maging napakapektibong pamamaraan ng pagtuturo. Kapagdumarating ang tagapagturo sa isang paksa na kontrobersiyal, maaari niyang iprisinta ang magkabilang panig at pagkatapos ay bigyan ng pagkakataon ang mga mag-aaral nasuportahan ang isa sa mga posisyon. Kadalasan, ang 30 segundo ay sapat na oras upang maihayag ang kanilang punto. Pagkatapos ng 30 segundo, magbibigay naman ang tagapagturo ng 30 segundo sa isang mag-aaral na nasa kabilang panig ng paksa. Maaaring magpatuloy ang klase sa salitan na pagpapahayag ng kanilang panig hanggang ang dalawang panig ng paksa ay sapat nang naiprisinta.

Kapag itinuturo ng isang tagapagturo ang Awit ni Solomon, maaari niyang sabihin sa mga mag-aaral na pag-isipan, "Ano ang pinakamabuting paraan upang bigyang kahulugan ang aklat na ito ng Biblia? Ito ba ay isang alegorya¹⁴ tungkol sa pag-ibig ni Cristo para sa iglesya, o ito ba ay tula tungkol sa pag-ibig ng tao?" Maaari siyang magbigay ng lektura na nagpiprisinta ng mga argumento sa magkabilang panig o maaari niyang hayaan na magdebate ang mga mag-aaral." Sa susunod na klase, magdedebate kayo tungkol sa Awit ni Solomon. Ang kalahati sa inyo ay mangangatwiran na ito ay isang alegorya at ang kalahati naman ay mangangatwiran na ito ay isang tula tungkol sa pag-ibig ng tao. Maghahanda kayo para sa dalawang panig ng debate. Kapag kayo'y dumating sa klase, kayo ay itatakda isang team/koponan."

Natuklasan ng mga tagapagturo na higit na mas maraming natutuhan ang mga mag-aaral tungkol sa Awit ni Solomon sa kanilang paghahanda para sa debateng ito kaysa sa isanglektura. Dahil dapat silang maging handa para sa debate tungkol sa paksa, mas nag-iingat sila sa paghahanda kaysa kung makikinig lamang sila sa isang lektura. Pagkatapos ng isang debate, hindi na kailangan ng tagapagturo na magbigay ng marami pang dagdag na lektura, natalakay na ng mga mag-aaral ang halos lahat ng mahahalagang puntos.

Nagkuwento si Jesus

Si Jesus ay isang punong tagapagkuwento. Marami siyang iba't-ibang kuwento.

- Ikinuwento ni Jesus ang tungkol sa isang magsasaka na nagtanim ng mga binhi sa iba't-ibang klase ng lupa upang ilarawan ang iba't-ibang paraan ng pagtugon ng mga tao sa ebanghelyo (Mateo 13:1-23).
- Ikinuwento ni Jesus ang tungkol sa isang Samaritano upang ilarawan kung ano ang ibig sabihin ng pag-ibig sa iyong kapwa (Lucas 10:25-37).
- Ikinuwento ni Jesus ang tungkol sa isang naglayas na anak upang ilarawan ang kaligayahan sa langit dahil sa isang makasalanang nagsisisi (Lucas 15:11-32).

Gumamit si Jesus ng mga Pakay-Aralin/Object lessons

Isang araw, ang mga disipulo ni Jesus ay nagsimulang magtalo-talo kung sino ang magkakaroon ng pinakamabuting posisyon sa kaharian ng Diyos. Maaari sanang magsermon si Jesus tungkol sa kababaang-loob. Sa halip --

"Subalit dahil batid ni Jesus ang iniisip ng kanilang puso, kumuha siya ng isang maliit na bata at inilagay sa kanyang tabi. At sinabi sa kanila, "Sinumang tumanggap sa maliit na batang ito sa aking pangalan ay tinatanggap ako, at ang sinumang tumanggap sa akin, ay tinatanggap ang nagsugo sa akin, sapagkat ang pinakahamak sa inyong lahat ay siyang dakila" (Lucas 9:47-48)

---

¹⁴ Isang kuwento kung saan ang mga detalye ay sumasagisag sa ibang bagay.

Ang mga taong nakakita sa pangyayaring ito ay hindi malilimutan si Jesus na nakaupo katabi ang isang maliit na bata at sinasabing, "Ito ang klase ng taong dapat ninyong tularan upang maging dakila sa aking kaharian."

Gumamit si Jesus ng mga Kawikaan

Ang isang kawikaan ay isang maikling pangungusap na nagtuturo ng karunungan. Kung minsan gumagamit si Jesus ng mga pangungusap mula sa Lumang Tipan at ginagamit ang mga ito bilang kawikaan. Marahil ang pinakamalinaw na halimbawa nito ay ang bahagi ng kasulatan na tinatawag nating "Ang Mga Pinagpala" Ito ay nakabatay sa modelo ng Mga Kawikaan sa Lumang Tipan.

"Mapapalad ang mga dukha sa espiritu, sapagkat kanila ang kaharian ng langit.

"Mapapalad ang mga nahahapis, sapagkat sila ay aaliwin.

"Mapapalad ang mga mapagpakumbaba, sapagkat mamanahin nila ang lupa.

"Mapapalad ang mga nagugutom at nauuhaw sa katuwiran, sapagkat sila ay bubusugin" (Mateo 5:3-6).

Gumamit si Jesus ng Drama

Ang drama ay ang paggamit ng pisikal na pagkilos upang magkomunikasyon ng isang mensahe. Sa isang pangyayari, may isang nagdala na lalaking bingi kay Jesus. Gumamit si Jesus ng drama upang makipag-ugnayan sa taong ito.

"At siya'y inilayo niya ng bukod mula sa maraming tao at isinuot ang kanyang mga daliri sa kanyang mga tainga. Siya'y dumura at hinipo ang kanyang dila. Pagtingala niya sa langit, siya'y nagbuntong-hininga, at sinabi sa kanya, "Effata, " na nangangahulugang "Mabuksan." Agad nabuksan ang kanyang mga tainga, nakalag ang tali ng kanyang dila, at siya'y nakapagsalita nang malinaw." (Marcos 7:33-35)

Dinala ng mga Pariseo kay Jesus ang isang babaeng nahuling nangangalunya at tinanong si Jesus kung ano ang kanyang gagawin. Yumuko si Jesus at sumulat sa lupa gamit ang kanyang daliri. Hindi natin alam kung ano ang kanyang isinulat, subali't ang mga nag-aakusa sa babae ay isa-isang nagsialis (Juan 8:1-11). Ang pagtalungko at pagsulat sa lupa ay isang dramatikong paraan ng paglalahad ng isang punto.

Gumamit si Jesus ng mga Pagbuod

Isa sa mga marka ng isang mabuting tagapagturo ay ang kanyang kakayahang magbigay ng buod sa mga komplikadong mga katotohanan sa mga simpleng mga pamamaraan. Si Jesus ay isang dalubhasa sa pagbuod ng mga katotohanan. Halimbawa, ang *Beatitudes* ay nagbibigay ng buod ng pinakamahahalagang prinsipyo ng kaharian ng Diyos sa napakasimpleng paraan.

Marami sa mga pangungusap ni Jesus ay buod ng mas malalaking doktrina. Nang tanungin ng isang tao kung ano ang dapat niyang gawin upang makatanggap ng buhay na walang hanggan, naibuod ni Jesus ang Batas sa dalawang utos: Mahalin mo ang Diyos at mahalin ang iyong kapwa (Lucas 10:25-28).

Ang pamamaraang pabuod ay isang mabuting pamamaraan para sa pagtuturo. Mayroong dalawang paggamit.

1. Ang mabubuting tagapagturo ay nagbibigay ng buod ng kanilang mga itinuturo sa ilang pangungusap lamang. Ito ang pinakakaraniwang pamamaraan ng paggamit ng pamamaraang pabuod.
2. Ang mabubuting tagapagturo ay nag-uutos sa kanilang mga mag-aaral na bigyang-buod ang kanilang pagtuturo. Ang pagbibigay-buod ng isang mag-aaral ay naghahayag kung gaano kabuti niya nauunawaan ang leksiyon.

Kung minsan hinihiling ng tagapagturo ang kanyang mga mag-aaral na magbigay-buod ng kuwento o katotohanan sa 25 salita o mas kaunti pa sa roon. Kapag nagsimula silang mag-usap, nagsisimula siya sa pagbilang ng mga salita. Nangnapagtanto nila na tunay ngang nagbibilang siya ng mga salita, karaniwan silang tumitigil at nagiging mas maingat sa kanilang mga salita. Ito ay isang dakilang pamamaraan na pumipilit sa mga mag-aaral upang mag-isip at hindi lamang ang ulitin ang isang isinaulong sagot.

Nagturo si Jesus sa Pamamagitan ng mga Halimbawa

Gaano man kagaling ang iyong pagtuturo, kung hindi mo ipinamumuhay ang iyong itinuturo, hindi ka epektibong tagapagturo. Ipinamuhay ni Jesus ang kanyang itinuro.

“Sapagkat ukol dito kayo'y tinawag, sapagkat si Cristo man ay nagdusa alang-alang sa inyo, na kayo'y iniwanan ng halimbawa, upang sumunod kayo sa kanyang mga yapak. “Siya'y hindi nagkasala, at walang natagpuang pandaraya sa kanyang bibig.” (1 Pedro 2:21-22).

Sinasabi ng isang lumang kawikaan,

Nagtuturo tayo sa ilan sa pamamagitan ng ating sinasabi.

Nagtuturo tayo sa mas marami sa pamamagitan ng ating ginagawa.

Pinakamarami tayong natuturuan sa pamamagitan ng ating katauhan.

Ito ay isang mahalagang katotohanan. Napakarami na sa mundo ang mapagpaimbabaw—nagtuturo ng isang bagay at ginagawa ang kasalungat nito. Ang isang taong hindi isinasabuhay ang kanyang itinuturo ay hindi tunay na epektibong tagapagturo.

Ang ating mga ikinikilos ay nagtuturo kapwa ng positibo at negatibo. Tingnan ang epekto ng negatibong pagtuturo:

- Nagsabi si Abraham ng kalahating-katotohanan, “Kapatid ko si Sarah.” Ito ay kalahating totoo.

- Si Isaac na anak ni Abraham ay nagsabi, "Kapatid ko si Rebecca." Ito ay lubos na kasinungalingan.
- Si Jacob na anak ni Isaac ay nagsabi ng maraming kasinungalingan.
- Ibinenta ng mga anak ni Jacob si Jose upang maging alipin at pagkatapos ay nagsinungaling sa kanilang ama tungkol dito.

Ang bawat henerasyon ay natuto mula sa naunang henerasyon. Pinakamarami tayong itinuturo sa kung ano tayo.

Hindi ka maaaring maging halimbawa nang hindi nag-uukol ng panahon kasama ng mga tao. Pag-aralan ninyo na lumikha ng mga relasyon ng pagtuturo. Dapat tulungan ng mga nakatatandang tagapagturo ang mga nakababatang tagapagturo. Kapag ang matandang tagapagturo ay hindi magkukusa, dapat silang hanapin ng mga nakababatang mga tagapagturo. Laging mayroong isang mas nakababata sa iyo na maaari mong tulungan upang matuto. Ang isang Kristiyanong tagapagturo ay dapat maging isang mabuting modelo.

Ipinahayag ni Jesus ang Kanyang Plano sa Hinaharap

Ang pinakamahalagang bagay na naipabatid ni Jesus ay hindi lamang impormasyon kundi pangitain. Nagawang tipunin ni Jesus ang 12 ordinaryong mga tao at nabigyan sila ng pangitaing nakakabago-sa-mundo sa loob lamang ng tatlong taon.

Maraming natutuhan ang mga disipulo mula kay Jesus, subali't ang pinakamahalagang bagay na kanyang itinuro ay ang kanyang pangitain para sa mundo. Nakuha ng mga tagasunod ni Jesus ang pangitain ng paghayo sa lahat ng mundo at gawing tagasunod ang lahat ng tao. Ang paglaganap ng unang iglesya ay nagpapakita kung gaano katagumpay naipabatid ni Jesus ang kanyang pangitain.

Marahil ang pinakamahalagang bagay na maipapabatid ng isang tagapanguna ay ang kanyang pangitain. Dapat niyang maipaalam sa kanyang mga tagasunod kung saan sila patungo at kung ano ang dapat nilang ginagawa.

Mga Bagay na Dapat Iwasan Bilang Tagapagturo

May mga bagay na maaaring makaabala sa iyong pagtuturo o makakahadlang sa epekto ng iyong pagtuturo. Sikapingiwasan ang mga gawaing ito.

(1) Paggambala sa mga mag-aaral dahil sa iyong Mga Ugali sa Pagsasalita

Huwag hayaan ang inyong masasamang ugali sa pagsasalita na makagambala sa mga mag-aaral sa kanilang pagkatuto. Ang mga tagapagsalita ay karaniwang nagkakaroon ng pangit o maling ugali na nakikita ng lahat bukod sa kanyang sarili. May isangtagapangaral na gumagamit ng salitang "kahanga-hanga" isang beses tuwing ikalawang pangungusap niya. Kung minsan ang isang lecturer ay nagsasabi ng "uh" sa halos lahat ng kanyang

pangungusap. Ang mga ganitong kaugalian ay nakakagambala sa mga mag-aaral para matuto. Hilingan mo ang iyong asawa o ibang tao na magiging matapat sa iyo na tukuyin ang mga nakakairitang mga kaugalian ninyo na nakakahadlang sa iyong komunikasyon.

(2) Huwag mong ipapahiya ang iyong mga mag-aaral

Kapag hindi nakasagot nang tama ang isang mag-aaral, huwag mong sabihin, "Maling mali iyan!" Humanap ka ng anumang positibo sa kanyang sagot, kung iyon ay posible. Maaari mong sabihin, "Mabuting simula iyan, subalit sa palagay ko mayroon pang ibang mairaragdag diyan."

Bihira nating malaman kung bakit dumarating na hindi handa o nahuhuli sa klase ang ating mga mag-aaral. Kung ipapahiya natin sila at pagkatapos ay matutuklasan natin na mayroon pala silang lehitimong dahilan para sa kanilang pagkukulang na tumupad, masasaktan ang ating kredibilidad bilang isang tagapagturo. Huwag ninyong ipapahiya ang inyong mga mag-aaral.

(3) Pagtangi na Aminin ang Hindi Ninyo Nalalaman

Huwag kayong matatakot na aminin na hindi ninyo alam ang isangbagay. Karamihan sa mga tao ay nahihirapang aminin kapag hindi nila alam ang isang bagay. Walang dapat ikahiya kapag hindi mo alam. Nagbibigay noon ng lecture ang isang propesor. May nagtanong sa propesor at sinagot siya at sinabing, "Hindi ko alam ang sagot." Pagkatapos isang mag-aaral niya ang nagtanong, "Bakit mo sinabing hindi mo alam ang sagot sa tanong na iyon?" Sinabi ng propesor sa kanya na "Dahil hindi ko alam ang sagot!"

Habang dumarami ang iyong natututuhan, mas lalo mong nalalaman kung gaano karami ang hindi mo alam at mas magagawa mong aminin ang iyong kawalang-kaalaman. Bilang pangkalahatang tuntunin, igagalang ka ng iyong mga mag-aaral kapag tapat ka sa pag-amin na hindi mo alam ang isang bagay.

Konklusyon

Ang pagtuturo ay isang mahalagang aspeto ng ministeryo at pangugunang Kristiyano. Sinabi ni Jesus sa kanyang mga disipulo na humayo sa mundo at gumawa ng mga disipulo. Paano nila tutuparin ang misyong ito?

"Kaya't sa paghayo ninyo, gawin ninyong alagad ang lahat ng mga bansa, bautismuhan ninyo sila sa pangalan ng Ama at ng Anak at ng Espiritu Santo, at turuan silang sundin ang lahat ng mga bagay na iniutos ko sa inyo. At narito, ako'y kasama ninyong palagi, hanggang sa katapusan ng panahon" (Mateo 28:19-20).

Bilang isang tagapagturo, mayroon kang mahalagang tungkulin sa pagtupad sa Dakilang Tagubilin ni Jesus. Tumutulong ka sa paggawa ng mga disipulo. Anong laking pribilehiyo ang magturo!

Mga Takdang Aralin sa Aralin 7

(1) Sa simula ng susunod na aralin, kukuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Maghanda ng isang aralin mula sa Biblia para ituro sa ibang miyembro ng klase. Tandaan, ito ay isang aralin sa Biblia, hindi isang sermon. Gumamit ng iba't-ibang paraan ng pagtuturo para sa aralin.

Mga Tanong sa Pagsusulit sa Aralin 7

(1) Ano ang pagtuturo?

(2) Ano ang dalawang pinakamahalagang tungkulin ng isang tagapagturo?

(3) Maglista ng tatlo sa pitong katangian ng isang mabuting tagapagturo.

(4) Banggitin ang apat na paraan na nakakatulong ang pagpapatawa sa pagtuturo.

(5) Maglista ng tatlo sa apat na pares ng mga bagay na dapat balansehin ng mga tagapagturong Kristiyano.

(6) Ilista ang tatlo sa sampung pamamaraan ng pagtuturo ni Jesus na binanggit sa araling ito.

(7) Bakit hinihingi ng mabuting tagapagturo sa kanyang mag-aaral na ibuod ang kanilang pagtuturo?

(8) Maglista ng tatlong gawain na dapat mong iwasan bilang isang tagapagturo.

Aralin 8

Mga Relasyong Pantao

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Matuto ng mga aralin mula sa positibo at negatibong mga halimbawa ng relasyon ng mga tao sa Biblia.
- (2) Kilalanin ang mga praktikal na prinsipyo para sa mga relasyon ng tao.
- (3) Kilalanin ang mga panganib na dapat iwasan sa mga relasyon ng mga tao.
- (4) Kilalanin at pasalamatan ang kahalagahan ng relasyon ng tao para sa mga ministro at mga tagapanguna sa iglesia.

Pasimula

Ang mga relasyon ng mga tao o relasyong pampubliko ay mahalaga sa paggawa ng anumang uri ng proyekto. Maraming tao na ang sumisira sa kanilang reputasyon at seryosong nakakahadlang sa ministeryo dahil sa di magandang relasyon ng mga tao. Maging ang mabubuting mga tao na may mabuting motibo ay nabigo sa mahahalagang pagkakataon sa ministeryo dahil sa kanilang di mabuting kakayahan sa pakikipag-ugnayan sa mga tao.

Ang mga pakikipag-ugnayan sa tao ay ang sining ng pagtatrabaho kasama ng ibang tao upang matupad ang isang gawain. Ang mabubuting relasyon ay nagbibigay ng magandang pakiramdam at sila'y nagiging bukas ang loob sa mga proyekto.

Ang mabubuting pakikipag-ugnayan ay isang mahalagang bahagi ng gawain ng isang pastor o Kristiyanong lider. Sa iyong pagbuo ng mabubuting pakikipag-ugnayan sa komunidad, nagbubukas ka ng mga pinto para sa ebanghelyo. Sa iyong pagbuo ng mga pakikipag-ugnayan sa iglesia at sa iba pang mananampalataya, nagkakaroon ka ng mga suporta para sa proyektong pangministeryo. Ang isang mahalagang bahagi ng komunikasyon ay ang kakayahang makipag-usap sa paraang nakukuha mo ang pakikiisa ng ibang tao. Ito ay nagpapalawak sa gawain ng Diyos.

Mga Relasyong Pantao sa Biblia

Ipinapakita ng Kawikaan ang kahalagahan ng positibong mga relasyon." Ang mabuting pangalan ay dapat piliin, kaysa malaking kayamanan, at mabuti kaysa pilak at ginto ang magandang kalooban. (Kawikaan 22:1).

Ano ang malinis na pangalan? Ito ang reputasyon ng paggawa kung ano ang tama. Ito ang pagtingin ng mga tao sa iyo. Maaari mong tratuhin ang bawat isa nang makatarungan, subali't kung may magsasabina ikaw ay hindi makatarungan, ikaw ay hahatulang di makatarungan. Kung minsan sinasabi nating, "Kung ano ang ating pagtanaw, iyon ang katotohanan." Kung ano ang pinaniniwalaan ng tao tungkol sa iyo ay mahalaga; nakakaapekto iyon sa kanilang kagustuhan na makipagtulungan sa iyo. Ito ang relasyon ng tao: pagtatrabaho ayon sa pagtanaw. Ang pagkakaroon ng malinis na pangalan ay ang pananaw ng pagiging patas at kabutihan.

Si Rehoboam: Isang Halimbawa ng Masasamang Relasyon

Ang kuwento ni Rehoboam ay naglalarawan ng kahalagahan ng mabuting relasyon ng mga tao. Pagkamatay ni Solomon, ginawang hari si Rehoboam.

► Basahin ang kuwentong ito sa 1 Mga Hari 12:1-20.

Taglay ni Rehoboam ang lahat ng kanyang kailangan upang mamuno. Nasa kanya ang posisyon ng pagiging hari. Malinaw ng taglay niya ang basbas ng kanyang amang si Solomon. Si Jeroboam at lahat ng kongregasyon ng Israel ay nangako ng pakikipagtulungan sa kanya kung magiging mabait lamang siya sa mga tao. Ang buonghinaharap ng kanyang kaharian ay nakadepende sa kanyang kakayahang makipagrelasyon sa mga tao.

Sa isang maling pasya, tinanggihan ni Rehoboam ang matalinong payo ng mga nakakatandang lalaki at sa halip ay pinakinggan ang payo ng kanyang walang karanasang mga kabataang kaibigan. Bilang resulta ng pasya ni Rehoboam, ang bansa ay nahati, at ang Israel ay hindi na uli kailan man magiging iisang kaharian. Ang buong kasaysayan ng Israel ay nagdusa bilang resulta ng hangal na pasya ni Rehoboam.

Ano ang ilan sa mga pagkakamali sa mgapakikipag-ugnayan ni Rehoboam?

- Hindi niya binigyang pansin ang mabuting payo ng matatalinong tao.
- Hindi niya binigyang pansin ang pakiramdam at emosyon ng ibang tao.
- Hindi niya binigyang pansin ang epekto sa ibang tao ng kanyang mga ginagawa.

Dapat mapagtanto ng mga Kristiyanong tagapanguna na hindi matatapos nang matagumpay ang isang proyekto kung walang tulong ng ibang tao. Hindi makapagtatrabaho ang sinuman kasama ng ibang tao kung wala siyang mabuting relasyon. Nagpakita si Rehoboam ng negatibong halimbawa ng mga relasyon. Mayroon ding mga positibong halimbawa sa Biblia na ating tatalakayin.

Si Pablo: Isang Halimbawa ng Mabuting Relasyon sa mga Tao

► Basahin ang 1 Corinto 9:15-23. Gumawa ng listahan ng mga prinsipyong kaugnay ng mga relasyon sa mga tao.

Nalalaman ni Pablo na mahalaga na maging sensitibo sanararamdaman ng iba. Ang sulat ni Pablo sa mga manananpalataya sa Corinto ay nagpapakita ng mga prinsipyo ng mabuting mga relasyon.

Isinuko ni Pablo ang Kanyang Sariling Personal na Karapatan.

Ang isang taong mabuti sa relasyong pantao ay handang isuko ang kanyang sariling karapatan. Sinabi ni Pablo na iniwan niya ang kanyang mga karapatan upang paglingkuran ang mga pangangailangan ng mga taga-Corinto.

Sa isang pagkakataon habang tumatakas mula sa kanyang mga kaaway, sinabi ni David na talagang nais niyang makainom ng tubig mula sa balon malapit sa kanyang tahanan sa Bethlehem. Marahil hindi niya iniisip na mayroong sinumang tutugon sa kanyang binanggit, subali't tatlo sa kanyang pinakamahuhusay na sundalo ang dumaan sa hanay ng mga kaaway upang maikuha lamang siya ng tubig na iyon. Nang ibigay ang tubig kay David, ibinuhos niya iyon sa lupa (2 Samuel 23:14-17). Sinabi niya na ang kanyang naisin ay hindi sapat ang halaga upang ilagay sa panganib ang buhay ng iba. Iyon ay isang tugon tungkol sa relasyon ng mga tao. Maraming mga hari ang nagpahirap o nakamatay ng ibang tao para sa kanilang pagnanais, ngunit si David ay nagsuko ng kanyang karapatan na ituring nang naiiba kaysa sa ordinaryong tao. Dahil sa espiritung ito kaya't naging napakataas ng respeto ng mga tao kay David.

Sa panahon ng isang krusadang pang-ebangheliko sa Jos, Nigeria, mayroong isang halimbawa ng ganitong uri ng relasyon sa mga tao. Sa panahon ng unang serbisyo, umulan nang napakalakas. Karamihan sa mga tao ay nakatayo sa ulan. Ang koro at lahat ng tinatawag na "mahahalagang tao" ay nasa entablado. Hindi pa oras upang mangaral; walang sasama ang loob kung ang tagapangaral at ang kanyang mga katulong ay umalis sa entablado at sumilong mula sa ulan. Sa halip, ang tagapangaral at ang kanyang buong grupo ay nanatili sa entablado at nagpatuloy sa pagsamba sa Panginoon sa kabila ng ulan. Ito ang nagbigay sa kanya ng tunay na advantage nang siya'y mangaral sa kongregasyon. Sa pagtalikod sa kanyang kaginhawahan, nagkaroon siya ng karapatang mapakinggan.

Ang Roma 14 ay nagbibigay ng isang nakakaakit na pag-aaral sa mga relasyong pantao.

► Basahin ang Roma 14.

Upang maunawaan ang kabanatang ito, dapat maunawaan kung ano ang ibig sabihin ni Pablo sa "ang malakas" at ang "mahina". Ang "malakas" na tao na tinutukoy sa kabanatang ito ay yaong may malakas na konsiyensiya. Ang kanilang espirituwal na paggulang at pagkaunawa sa Salita ng Diyos ay nagpakita sa kanila na ang ilan sa mga usapin ay batay sa personal na kagustuhan, hindi ayon sa katuruan pamBiblia. Ang mahihinang tao ay yaong may mahinang budhi. Hindi pa sapat ang kanilang gulang sa pag-unawa sa Salita ng Diyos. Madaling masaktan ang kanilang budhi.

Maraming Hudyo ang may mahihinang budhi; sila ay natatakot na sumira sa mga tradisyon. Ang mga Hentil, sa kabilang dako, ay hindi nagtataglay ng ganitong mga tradisyon. Magagawa nila ang mga bagay na hindi magagawa ng mga Hudyo; makakain nila ang ilang klase ng pagkain na hindi ipinahihintulot sa mga Hudyo. Mahalagangtandaan na sa talatang ito na ang "mahina" at "malakas" ay hindi naglalarawan ng antas ng pagtatalaga ng sarili. Ang mga salitang ito ay patungkol lamang sa pagiging sensitibo ng budhi ng tao.

Kapag binabasa natin ang Roma 14, nakikita natin na talagang mahalaga kay Pablo na huwag makasakit sa iba. Hinikayat niya ang mga mananampalatayang Kristiyano na maging maingat sa kanilang mga ikinikilos. Ang kabanata ay isang magandang paglalarawang mga prinsipyo ng mabuting relasyon ng mga tao. Ang mabuting pakikipagrelasyon at nangangailangan ng:

- Paglalagay sa iba sa iyong unahan.
- Pagtutuon ng pansin sa mga perception.
- Pagtalikod sa iyong sariling personal na mga karapatan.
- Pagiging sensitibo sa damdamin ng iba.
- Hindi mo hahayaan ang maliliit na mga bagay na makalikha ng mga suliranin.

Isinuko ni Pablo ang kanyang mga personal na kagustuhan.

Ang nakababatang katuwang ni Pablo na si Timoteo ay may inang Hudyo, subali't hindi pa siya tinutuli. Alam ni Pablo na hindi na kinakailangan ang pagtutuli para sa bayan ng Diyos. Sumulat na si Pablo ng isang mabigat na sulat tungkol sa pagtutuli (Galacia) at nakilahok sa Konseho ng Jerusalem na nagsabing hindi kinakailangan ang pagtutuli para sa mga Kristiyano.

Gayunman, hinikayat ni Pablo si Timoteo na magpatuli. Bakit? Upang gawing mas epektibo sa ministeryo si Timoteo. Alam ni Pablo na si Timoteo ay papasok sa mga sinagoga at magmiministeryo sa mga tagapakinig na Hudyo. Upang maiwasan ang mga katanungan tungkol sa isang taong hindi tuli na pumapasok sa sinagoga, mas mabuti para kay Timoteo na magpatuli. (Mga Gawa 16:3).

Sa isa pang pagkakataon sumang-ayon si Pablo na makibahagi sa sakripisyo ng paglilinis ng mga Hudyo. (Mga Gawa 21:18-26). Naniniwala ba siya na kinakailangang gawin ito upang malugod ang Diyos? Hindi, subali't sumasang-ayon siya na gawin ito upang makahikayat ng mga kapatid na Hudyo para sa gawain ng Diyos. Nais niyang makasama sila upang sama-sama silang magtrabaho sa pagtatatag ng kaharian ng Diyos. Bukal sa loob ni Pablo na isa-isantabi ang kanyang pansariling mga kagustuhan upang maisulong ang gawain ng Diyos.

Sa kabilang panig, tumanggi si Pablo na magkompromiso sa mga tungkol sa prinsipyo. Nang ang mga nagbalik-loob na Gentil sa Galacia ay hinigpitan na muling bumalik sa gawain ng pagtutuli, matibay ang kanyang paninindigan sa prinsipyo ng pagpapawalang-sala sa pamamagitan lamang ng pananampalataya (Galacia 1-2, 5). Sa parehong dahilan,

tinanggihan niyang pilitin ang isang Gentil na pastor, si Tito, upang magpatuli (Galacia 2:1-5) Kapag mayroong usapin tungkol sa prinsipyo, hindi makikipagkasundo si Pablo.

Gumamit si Pablo ng mga Pagpuri

Pansinin ang paraan nang pagsisimula ni Pablo sa kanyang mga sulat.¹⁵ Pagkatapos ng pagbati karaniwan niyang pinupuri ang kanyang mga mambabasa. Kapag kailangan niyang sawayin ang mga tao sa iglesya, karaniwan siyang nagsasabi ng mga positibong mga bagay sa simula upang malaman ng mga tao na hindi siya laban sa kanila. Ito ay mabuting relasyon sa mga tao. Maging malaya sa mga pagpuri. Ito ay mabuting relasyon sa mga tao. Kapag nakikiharap sa ibang tao, dapat lagi mong sikapin na maging positibo. Maging isang tao na nagpapatatag ng iba, hindi taong nakakasira ng iba.

Si Pablo ay nakipagkaisa sa mga tao

Nalalaman ni Pablo kung paano makikipag-usap nang magalang sa mga tao at sa paraang sensitibo sa kultura. Nang magsalita siya sa harap ni Felix, sinabi ni Pablo:

“Yamang nalalaman ko na ikaw ay naging hukom sa loob ng maraming mga taon sa bansang ito, ay masigla kong gagawin ang aking pagtatanggol. (Mga Gawa 24:10).

Nang makipag-usap si Pablo kay Agrippa, sinabi niya:

“Itinuturing kong mapalad ako, Haring Agripa, na sa harapan mo ay gagawin ko ang aking pagtatanggol sa araw na ito laban sa lahat ng ipinaratang ng mga Judio; sapagkat bihasa ka sa lahat ng mga kaugalian at mga usapin ng mga Judio, kaya ipinapakiusap ko sa iyo na matiyaga mo akong pakinggan” (Mga Gawa 26:2-3).

Iginagalang ni Pablo ang mga posisyon ng mga awtoridad at hinarap sila nang may paggalang. May mga Kristiyano na nalimutan na ang kahalagahan ng pagiging magalang. Ang isang taong hindi gaanong magalang ay maaaring magsabi kay Felix, “Nalalaman kong ikaw ay hukom sa bansang ito, subali’t sumasagot lamang ako sa Diyos. Hindi mahalaga ang iyong opinyon!” Kung ito ang naging tugon ni Pablo, maaaring mawala sa kanya ang pagkakataon na ibahagi ang ebanghelyo sa opisyal na ito ng gobyerno. Bilang resulta ng paggalang ni Pablo, nakausap niya si Felix tungkol sa pananampalataya kay Kristo Jesus sa loob ng dalawang taon (Mga Gawa 24:24-27).

Pinag-aralan ni Pablo ang mga lugar kung saan siya magmiministeryo at nakatagpo ng mga paraan upang makipag-isa sa mga tao. Habang nangangaral sa Athens, binanggit ni Pablo ang isa sa mga paganong manunulat na popular sa mga Griego (Mga Gawa 17:28): Sensitibo siya sa kanyang mga tagapakinig.

Kung minsan, ang mga suliranin sa relasyon ay nalilikha ng mabubuting mga tao na tumitingin sa mga bagay-bagay mula sa kanilang sariling mga pananaw lamang. Nabibigo

---

¹⁵ Tingnan ang Roma 1:8, 1 Corinto 1:4-7, Filipos 1:3-6, Colosas 1:3-4, 1 Tesalonica 1:2-4, at 2 Tesalonica 1:3-4.

silang unawain kung ano ang pagtingin ng iba sa kanilang mga aksiyon. Sa halip na matupad ang isang mabuting layunin, ito'y lumilikha ng kasalungat na tugon. Ang kahalagahan ng mabuting relasyon ay humihingi sa atin na makiisa sa ibang tao at isa-alang-alang ang kanilang pananaw.

Mga Praktikal na Mungkahi para sa Mga Relasyong Pantao

Ang paglilining ng mabuting pakikipagrelasyon sa ibang tao ay isa sa pinakamahalagang bagay tungkol sa isang proyekto. Maraming beses, ang mga suliraning kinakaharap natin sa ating mga proyekto ay dahil sa mahinang klase ng relasyon ng mga tao. Narito ang ilang panuntunan para sa mabuting relasyong pantao.

(1) Magsimula ka sa itaas.

Magsimula ka sa pakikipag-usap sa mga tao sa itaas ng isang organisasyon at unti-unting kumilos pababa. Ito ay mas madali kaysa magsimula ka sa ibaba at unti-unting kumilos paakyat sa taong kailangang gumawa ng desisyon. Ang impormasyon ay bumababa sa hagdan ng awtoridad nang mas mabuti kaysa sa paraang pataas.

Ang Africa ay isang lipunang awtoritarian. Malaking paggalang ang iniuukol sa taong nasa kapangyarihan. Ang mga tao sa ilalim ng awtoridad ay bihirang makagagawa ng anumang bagay nang walang pag-sang-ayon ng tao sa itaas. Ikinatatakot din ng mga tao ang pagiging malikhain at magmungkahi sa taong ito ng mga gagawin. Upang makaiwas sa kaguluhan, mabuti na dumiretso na sa kanya. Sa oras na makuha mo na ang permiso ng taong nasa posisyon, mas magiging kakaunti ang iyong mga suliranin sa pagtatrabaho sa mga nasa mas mababang posisyon. Kapag nagawa mo nang makuha ang pabor ng taong nasa itaas, malayo na ang narating mo sa paglutas ng mga suliranin. Ang iba pang mga manggagawa sa departamento na iyon ay magsisikap din upang matupad ang iyong proyekto.

Ang pinakamabuti mong magagawa para sa layunin ng mga relasyong pantao ay hindi lamang ang pagkuha ng **pahintulot** ng tao sa itaas kundi ang makuha rin ang kanilang **pakikilahok**. Subukin ding makuha sila upang maging kapwa isponsor sa iyong proyekto.

Si Dr. Danny McCain (ang sumulat ng kursong ito) at isang team ng iba pa ay nagtrabaho kasama ng 14 na Nigerian states upang lumikha ng Professional Certificate in Christian Education. Hindi lamang sila humihingi ng pagsang-ayon ng ministeryo ng edukasyon ng mga estado. Hinihilingan din nila sila na maging co-sponsor ng mga proyekto. Pagkatapos, kapag ini-aadvertise nila ang programa, hindi lamang ito isang programa ng International Institute of Christian Studies; ito ay isang Plateau State proyekto ng pamahalaan. Ito ay isang matinding paghikayat sa kanilang pagsisikap sa kanilang relasyong pantao.

(2) Umayon ka sa takbo ng agos.

Ang pinakamabuting paraan upang matapos ang isang bagay ay humanap ng isang tao na nag-iisip na tungkol sa isang problema, o kaya'y interesado sa isang proyekto. Pagkatapos,

humanap ka ng paraan upang tulungan silang lutasin ang problema, o palakihin ang proyekto. Mas madaling bentahan ng kompyuter ang isang tao na naghahanap ng mabibiling kompyuter kaysa sa isang tao na ni hindi alam na kailangan niya ito. Kung ikaw ay nagtatrabaho upang tuparin ang mga layunin ng isang tao, ang iyong proyekto ay nagiging kanila ring proyekto. Mas nagiging sa kanila rin ang proyekto, mas nagiging mabuti ang pakikipagtulungan.

Ang AIDS ay isa sa pinakamalaking suliraning kinakaharap ng Africa. Isang team ang lumikha ng isang proyekto na tutulong sa pamahalaang Nigeria upang matupad ang kanilang layunin ng pagsugpo ng AIDS. Gayunman, ginagawa iyon ng team gamit ang Biblia. Nakatagpo sila ng paraan upang tulungan ang pamahalaan na labanan ang AIDS habang ibinabahagi ang mensahe ng Biblia kasabay nito.

(3) Isama mo ang bawat isa sa iyo.

Laging maraming taong kasangkot sa isang matagumpay na proyekto. Dapat mong ipadama sa lahat ng kasama na sila ay bahagi ng proyekto. Ito ay isang napakahalagang prinsipyo. Upang makuha mo ang pinakamaraming suporta para sa anumang proyekto, kailangan mong maisali ang lahat ng posibleng makilahok dito.

May isang organisasyon sa US na pumunta sa Nigeria upang magdaos ng isang ebenghelistikong pagtulong. Sila ay mabubuting mga tao at naging matagumpay na sa ilang mabuting gawain. Gayunman, hindi nila naabot ang kanilang lubos na maaaring maabot. Ang ilang bahagi ng kanilang mga relasyon sa tao ay hindi epektibo. Halimbawa:

- Wala silang sinumang lokal na tao sa entablado maliban sa tagapagsalin ng salita. Sa pamamagitan ng pagkakaroon ng lokal na tagapangunang Kristiyano sa entablado, maaari sana nilang natanggap ang pagpapala at respeto ng mga lokal na iglesya.
- Hindi sila nakipagtulungan sa mga lokal na iglesya. Kung nakipagtulungan sana sila, ang mga lokal ay maaaring makilahok.
- Dumating sila at ginawa nila ang karamihan sa gawain nang sila lamang. Binigyan nila ng pondo ang buong proyekto. Kaya't nagtila sa kanila ang proyekto, sa halip na sa mga lokal na tao. Dahil dito, nabigo silang maisama ang lahat sa ministeryo.

(4) Kilalanin ang ibang tao.

Mahalaga na kilalanin ang kakayahan ng iba, kahit na hindi iyon nakahihigit sa iyo. Kapag ginawa mo iyon, nagpapakita iyon ng kababaang-loob, at ang kababaang-loob ay mabuti sa mga relasyon sa tao. Tulad ng nabanggit na sa una, malayang nagbigay ng mga pagpuri si Pablo sa mga taga-Tesalonica at iba pang mambabasa ng kaniyang mga sulat. Lagi siyang humahanap ng anumang bagay na maaari niyang matapat na bigyan ng pagpuri ang iba.

Kailangan nating maging sensitibo sa mga tao sa lahat ng antas. Humanap ng paraan upang kilalanin/purihin ang mga drayber sa kanilang pagmamaneho. Kapag nagpaayos ka ng

iyong sasakyan, bigyang puri mo ang mekaniko. Batiin mo ang sekretaryang nakaupo sa harapan ng kompyuter at humanap ng paraan upang mapurisila sa kanilang kakayahan sa kompyuter. Mas lalo mong ipinadarama sa iba na magaling sila sa kanilang kakayahan, mas bubuti ang iyong relasyon sa kanila.

Sa pakikisosyo, magtuon ng atensiyon sa kabilang panig. Iparamdam mong mahalaga ang kasosyo mo. Tulungan mo siyang maunawaan na ang kaniyang bahagi ay isang mahalagang bahagi ng nasabing proyekto. Ipadama mo sa kasosyo mo na may pananagutan/responsible siya. Kung hindi niya nadarama ang pananagutan niya, kaunti lang ang kanyang gagawin. Kapag nagtatrabaho ka kasama ng ibang tao o organisasyon, ilagay mo ang pangalan ng taong iyon o ng organisasyon sa prominenteng lugar. Nakakatulong ito upang matupad ang gawain.

Tandaan na ang trabaho ang mahalaga, hindi kung sino ang gumawa. Kapag natapos ang gawin, at ibang tao ang tumanggap ng kredito, okay lang. Ang mahalaga ay nataposang proyekto.

(5) Maghanda ng mga kasulatang may propesyonal na kalidad.

Bagaman ayaw ng mga taong abala ang pagbasa ng mahahabang mga report, gusto rin nilang makita ang mga detalye. Ang isang detalyadong mungkahi na maraming mga pumapangalawang puntos para sa isang proyekto ay magbibigay ng larawang mukha ka ring propesyonal. Mas mukha kang propesyonal, mas malaki ang posibilidad ng pagtatagumpay.

Kapag nagpakita ka ng isang dokumento na puno ng mga detalye, nagpapakita iyon na alam mo kung ano ang iyong ginagawa. Kung sinisikap mong makuha ang permiso ng isang tao upang gawin ang isang proyekto, nais mong lumikha ng magandang impresyon. Isang paraan upang makapagpakita ng mabuting impresyon ay ang paghahanda ng mga dokumentong may kalidad. Mas propesyonal mong maipapakita ang iyong mga dokumento, mas magiging seryoso ang pakiharap ng mga tao sa iyo.

Naiwala ng Federal Ministry of Education sa Nigeria ang ilan sa mga dokumento na ibinigay ni Dr. Danny McCain sa kanila. Hiniling nila sa kanya na bigyan sila ng mga kapalit na kopya. Gumawa si Dr. McCain ng isang sama-samang rekord ng lahat ng kanilang correspondence. Gumawa siya ng napakagandang kopya nito at sama-samang inilagay sa isang maayos na folder. Humanga sila sa kanyang magiging propesyunal sa kanyang presentasyon. Lumikha ito ng higit pang mga pagkakataon para sa kanya upang makapagtrabahong kasama nila para sa kaharian ng Dios.

(6) Kilalanin na ang mabubuting mga relasyon ay kasinghalaga ng mabubuting mga kaisipan.

Sa mga proyekto, kinakailangan nating magtrabaho kasama ng ibang tao. Kung walang mabubuting mga relasyon, maging ang pinakamabuting proyekto ay babagsak. Hindi lamang kailangan mong magtrabaho sa iyong mga panukala, kailangan mo ring

pagtrabahuhan ang pagpiprisinta ng panukalang iyon at ang paraan kung paano ka nakikiharap sa ibang tao. Maraming nagtitinda ang nakakukuha ng kontrata hindi dahil taglay nila ang pinakabuting produkto, kundi dahil sila ang may pinakamabuting personalidad. Para sa kapakanan ng kaharian ng Diyos, pagsikapan ninyong makalikha ng malalakas na relasyon sa ibang tao.

Sa positibong dahilan, dapat nating malaman kung sa anong bagay interesado ang ibang tao. Maging interesado ka sa kanilang mga interes. Sa negatibong dahilan, dapat nating malaman kung anong mga salita at parirala at mga gawain ang nagtataglay ng negatibong kahulugan. Dapat nating matutuhan ang pakikinig sa ating mga sinasabi sa pamamagitan ng tenga ng ibang tao. Ito ang dahilan kung bakit hinilingan ni Pablo si Timoteo na magpatuli; kung hindi tuli si Timoteo, malilimitahan ang kanilang ministeryo sa mga sinagoga.

May isang lalaki sa Abuja na napakahusay sa mga relasyong pantao. Lagi niyang sinasabi kung ano ang tamang sabihin upang maging relaks ang kanyang kausap at magkaroon ng mabuting pakiramdam tungkol sa kanyang trabaho.

Sa isang pagkakataon, pumasok siya sa opisina ng Kagalang-galang na Ministro ng Edukasyon, at sinabi niya sa sekretarya, "Marahil mabibigyan mo kami ng tatlong dahilan kung bakit hindi namin maaaring makita ang Kagalang-galang na Ministro ng Edukasyon ngayon. Ngunit alam na alam mo ang kanyang iskedyul. Maaari mo ba akong bigyan ng paraan upang makita ko siya?" Hindi ang sinabi niya ang mahalaga. Pinakamahalaga ay ang panahon na ginugol niya upang ituon ang atensiyon niya sa sekretarya at kilalanin ang kanyang kapangyarihan upang mapapasok siya sa opisina ng Ministro ng Edukasyon. Nag-ukol siya ng panahon upang kilalanin ang kanyang kahalagahan. Ang pagkilala sa kahalagahan ng ibang tao ay nagtatatag ng mga relasyon.

(7) Maging handang matuto.

Ang kagustuhan o kahandaang matuto ay isang magandang paraan upang magkaroon ng respeto. Kalikasan ng tao na laging hangaan ang isang taong handang matuto. Ang pag-amin na ikaw ay isa ring mag-aaral at hindi isang eksperto ay mabutingrelasyong pantao.

(8) Maging tapat.

Nang sumulat si Pablo kay Filemon para kay Onesimo, nagsimula siya sa pagpuri.

"Lagi akong nagpapasalamat sa aking Diyos kapag naaalala kita sa aking mga panalangin, sapagkat nabalitaan ko ang iyong pag-ibig para sa lahat ng mga banal at ang pananampalataya mo sa Panginoong Jesus. Idinadalangin ko na ang pamamahagi ng iyong pananampalataya ay maging mabisa kapag nalaman mo ang bawat mabuting bagay na maaari nating gawin para kay Cristo. Sapagkat ako'y totoong nagalak at naaliw sa iyong pag-ibig, sapagkat ang mga puso ng mga banal ay naginghawahan sa pamamagitan mo, kapatid ko" (Felimon 1:4-7).

Pagkatapos ng kanyang papuri, humiling si Pablo: "Ako'y nakikiusap sa iyo para sa aking anak na si Onesimo na ako'y naging kanyang ama nang ako'y nasa bilangguan." (Felimon 1:10). Taos-puso ang mga papuri. Tunay na naging pagpapala si Filemon kay Pablo at sa iba pang banal. Ang mga huwad na papuri ay walang kabuluhan. Maging tapat sa iyong mga relasyon sa ibang tao.

Mga Pagkakamaling Dapat Iwasan

Karamihan sa mga bagay sa araling ito ay isinulat mula sa positibong pananaw. Gayunman, may mga bagay na dapat nating pagsikapang iwasan. Ang mga bagay na ito ay nakakasira sa ating mga relasyon.

(1) Huwag magsentro sa sarili.

Ito ay napaka-basic na ideyang Kristiyano. Kung interesado lamang tayo sa ating sarili, ito ay madaling makita ng ibang tao. Sa wakas masasaktan nito ang ating proyekto. May isang masipag na lalaki na nakagawa ng maraming kabutihan. Gayunman, siya ay may masamang reputasyon dahil sa kanyang mga relasyon sa ibang tao. Magtatrabaho siya kasama ng isang tao hangga't ang taong ito ay makakatulong sa kanya sa paggawa ng kanyang trabaho. Kapag ang taong ito ay hindi na kapaki-pakinabang sa kanya, iiwan na niya ito at kukuha ng bagong kasama.

Dapat tayong magsikap na mabuti upang maiwasan ang ganung pagtingin ng ibang tao. Hindi tayo dapat magbigay ng dahilan upang maniwala ang mga tao na tayo ay makasarili sa ating mga relasyon.

Kapag nagsasalita, iwasan ang labis na paggamit ng "ako, " "ko, " o "akin". May mga pagkakataon na maaari kang magkuwento gamit nang epektibo ang mga pantukoy sa sarili. Gayunman, tandaan na ikaw ay bahagi ng isang team. Ang "tayo" ay mas masarap pakinggan kaysa sa "ako".

(2) Huwag mong saktan ang ibang ministeryo.

Kung minsan tayo ay sobrang nakatuon sa ating sariling ministeryo, at di pinapansin ang ministeryo ng iba. Isa sa mga unang batas ng medisina ay "huwag kang magdulot ng kapahamakan." Dapat ding ito ang isa sa pangunahing batas ng ministeryo. Dapat nating iwasan na makagawa ng kapahamakan.

(3) Huwag ninyong di-pansinin ang wastong panuntunan.

Ang wastong panuntunan ay napakahalaga sa maraming bansa. Mas mabuti na maging sobrang maingat kaysa maging sobrang walang ingat. Hindi binibigyang diin ng mga Amerikano ang protocol/panuntunan, at nahihirapan silang sundin ang wastong panuntunan sa ibang bansa. Gayunman, dapat mong igalang ang mga dapat igalang kung nais mong makapagtatag ng mga relasyon.

(4) Huwag mong madaliin ang mga bagay.

Ang isa sa pinakamalaking pagkakamali natin sa pagsasagawa ng anumang proyekto ay ang pagkabigo nating maglaan ng panahon upang makuha ang pakikipagtulungan ng ibang tao. Mabuting relasyon kapag naglaan ka ng oras –upang tiyakin na ang bawat isa ay nagtalaga ng sarili at maglagay ng mabuting pundasyon para sa iyong mga ginagawa. Kapag isinulong mo ang mga bagay nang masyadong mabilis, malamang na makasakitka ng ibang tao. Maglaan ka ng sapat na oras kapag nag-aayos ka ng proyekto.

(5) Huwag ninyong ikompromiso ang prinsipyo.

Tulad ng totoo sa lahat ng bagay, dapat magkaroon ng balanse sa mga relasyon. Kapag sobra tayong nagtuon sa mga relasyon ay makapagsisimula sa pagkokompromiso ng prinsipyo. Hindi kasalanan ang magkompromiso kapag hindi mo ikinokompromiso ang prinsipyo. Gayunman, dapat tayong magbantay laban sa pagkokompromiso ng mga prinsipyo. Tulad ng nakita natin sa itaas, hindi ikokompromiso ni Pablo ang mga prinsipyong Bibliikal para sa kapakanan ng mga relasyon ng tao.

Konklusyon

Ang mabubuting relasyon ng mga tao ay isang mahalagang aspeto ng mabuting komunikasyon. Kung walang mabuting relasyon ng mga tao, ang lahat ng ating ibang komunikasyon ay mahahadlangan.

Marahil mararamdaman ninyo na ang paksang ito ay hindi mahalaga para sa inyo. Marahil iisipin ninyo, “Maliit lamang ang iglesyang pinagpapasturan ko. Hindi ko kailangang makipag-ugnayan sa mga opisyal ng pamahalaan. Bakit ko kinakailangang pag-aralan ang tungkol sa mga relasyong pantao?” Gayunman, ang bawat Kristiyanong tagapanguna ay nangangailangan ng relasyong pantao. Kahit pa malaki man o maliit ang inyong iglesya, ikaw ang kinatawan ng iyong iglesya (at ng kaharian ng Diyos) sa inyong pamayanan. Humanap ng mga oportunidad na magamit ang iyong presensiya sa komunidad upang maging kinatawan ng ebanghelyo. Humanap ng mga pagkakataon upang makipagtulungan sa ibang ministeryo at organisasyon upang maglingkod sa kaharian ng Diyos.

► Humahanap ka ba ng mga oportunidad upang magministeryo sa inyong komunidad? Available ka ba para sa mga gawaing pampubliko kung saan maaari mong katawanin ang iglesya at ang kaharian ng Diyos?

Mga Takdang Aralin sa Aralin 8

(1) Sa simula ng susunod na aralin, kukuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Mula sa isang diyaryo, magasin o mga mapagkukunan sa internet, humanap ng dalawang artikulo na maibabahagi mo sa inyong klase:

- Isang artikulo kung saan ang isang lider ay nagpakita ng mabuting relasyong pantao. Pansinin kung ano ang ginawa niyang mabuti sa pakikipag-ugnayan sa publiko.
- Isang artikulo kung saan ang isang tagapanguna ay nagpakita ng hindi mabuting relasyong pantao. Ano-ano ang mga resulta ng kanyang kabiguan? Sa paanong paraan sana mas epektibong paraan na isagawa ng tagapanguna ang sitwasyon? Anong aral ang matututuhan ninyo mula sa sitwasyong ito?

Mga Tanong sa Pagsusulit sa Aralin 8

(1) Ano ang relasyong pantao?

(2) Ilista ang tatlo sa mga pagkakamali ni Rehoboam sa relasyong pantao.

(3) Ilista ang 3 sa 5 prinsipyo ng mabuting relasyong pantao na matatagpuan sa Roma 14.

(4) Ano ang dahilan na sumang-ayon si Pablo na isuko ang personal na kagustuhan?

(5) Maglista ng apat sa walong praktikal na mungkahi para sa relasyong pantao na ibinigay sa araling ito.

(6) Maglista ng limang pagkakamali sa relasyon sa mga tao na dapat iwasan.

Aralin 9

Komunikasyon sa Magkaibang Kultura

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Pahalagahan at pasalamatan ang mga halimbawa ng komunikasyon ng mga magkakaibang kultura sa Biblia.
- (2) Matututo ng mga praktikal na aral para sa komunikasyon sa magkakaibang kultura.
- (3) Kilalanin ang kahalagahan ng pag-ibig at respeto sa mga relasyon ng magkakaibang kultura.
- (4) Matutuhan ang mga praktikal na pamamaraan kung paano magiging mas mabuting tagapakinig.

Pasimula

Sa iyong ministryo, matutuklasan mo na kailangan mong makipag-usap sa mga taong hindi pareho sa iyong kulturang pinagmulan. Maaaring ito’y isang taong nagmula sa ibang bansa, o isang nagmula sa ibang rehiyon, subali’t magkakaroon ng pagkakaiba sa pag-unawa at komunikasyon.

Ang kakayahang pagdugtungin ang mga pagkakaibang ito ay magiging daan upang ikaw ay maging mas epektibo bilang isang lingkod ng kaharian ng Diyos. Sa maikling araling ito, pag-aaralan natin ang ilang basic na prinsipyo ng komunikasyong cross-cultural.

► Talakayin ang isang pagkakataon na ikaw ay nakipag-usap sa isang taong nagmula sa ibang kultura. Ano ang mga kahirapang inyong hinarap? Naging matagumpay ka ba sa iyong pakikipag-ugnay sa kabila ng inyong mga pagkakaiba?

Komunikasyon ng Magkakaibang Kultura sa Biblia

Mga Halimbawa ng Komunikasyon ng Magkakaibang Kultura sa Lumang Tipan

Ang tipan ng Diyos kay Abraham ay nagpakita na ang ebanghelyo ay lalaganap sa buong mundo. Ang lahat ng pamilya sa mundo ay pagpapalain sa pamamagitan ng binhi ni Abraham (Genesis 12:1-3). Ito ay pagtanaw sa hinaharap kung saan ang komunikasyon ng magkakaibang kultura ay magiging mahalaga.

Kabilang sa mga halimbawang pakikipag-ugnayan ng bayan ng Diyos sa ibang kultura ay:

- Nakamit ni Abraham at ni Jose ang respeto ng Ehiptiong Faraon.

- Masayang tinanggap ni Solomon ang mga banyagang panauhin mula sa sinaunang mundo. Maraming mga iskolar ang nakakita ng pagkakatulad sa pagitan ng Kawikaan 22:17-24:22 at ng isang koleksyon ng mga kawikaan sa Ehipto na may pamagat na *The Instruction of Amenemope*. Ito ay nagpapahiwatig na si Solomon ay pamilyar sa kultura ng mga taga-Ehipto.
- Si Daniel ay naging iginagalang na tagapayo ng mga tagapangunang taga Babilonia at Persia. Ipinapakita ng Daniel 1 na si Daniel ay isang kabataang lalaki na may matibay na pagpapasiya subali't iginalang pa rin niya ang mga tagapangunang taga-Babilonia. (Daniel 1:8)
- Ang isang kabataang babaeng Hudyo, si Ester, ay naging reyna ni Haring Asuero. Sa kaniyang kakayahan na pagsamahin ang lakas ng loob na lumapit sa hari (“...kung ako’y mamamatay, ako’y mamamatay”) at ang kahilingan ayon sa kulturang Persiano (pag-aanyaya sa hari sa hapunan sa halip na ihayag ang kanyang kahilingan nang walang paghahanda), ginamit siya ng Diyos upang iligtas ang kanyang mga kababayan (Ester 4:16, Ester 5:4, 8).

Mga Halimbawa ng Komunikasyon ng Magkakaibang Kultura sa Bagong Tipan

Inutusan ni Jesus ang kanyang mga disipulo na maging komunikador sa magkakaibang kultura.

“Kaya't sa paghayo ninyo, gawin ninyong alagad ang lahat ng mga bansa, bautismuhan ninyo sila sa pangalan ng Ama at ng Anak at ng Espiritu Santo, at turuan silang sundin ang lahat ng mga bagay na iniutos ko sa inyo” (Mateo 28:19-20).

Sinabi ni Jesus na ang mga alagad ay magiging mga saksi niya sa Jerusalem at sa buong Judea at Samaria, at hanggang sa dulo ng mundo (Mga Gawa 1:8). Ang komunikasyon sa magkakaibang kultura ay kinakailangan para sa mga mananampalataya dahil kung wala ito hindi natin natutupad ang Dakilang Paghayo.

Si Jesus ay nagbigay ng modelo ng komunikasyon ng magkakaibang kultura. Siya ay sang-ayon at may kakayahang magministeryo sa mga Hentil. Habang ang ibang tagapagturoay umiiwas sa mga rehiyon ng mga Hentil, si Jesus ay kusang-loob na naglakbay sa Decapolis (Marcos 7:31). Habang ang iba’y umiiwas sa Samaria, kusang-loob na kinatagpo niya ang babaeng Samaritana (Juan 4).

Si Apostol Pablo ay nagbigay din ng isang magandang halimbawa ng komunikasyon ng magkakaibang kultura. Nang magsalita siya sa isang opisyal na Romano, inangkin niyaang karapatan ng pagkamamamayang Romano (Mga Gawa 25:10-11). Habang nangangaral sa Athenas, ginamit niya ang wika ng pangangatwiran kung saan kilala ang mga Griegong palaisip sa mga ito. (Mga Gawa 17:16-34).

Pinagsumikapang mabuti ni Pablo na maibahagi ang ebanghelyo sa lahat ng tao. Mahalaga kay Pablo ang komunikasyon ng magkakaibang kultura dahil ang ebanghelyo ay mahalaga kay Pablo.

“Sa mahihina, ako ay naging mahina, upang mahikayat ko ang mahihina. Sa lahat ng mga bagay ay nakibagay ako sa lahat ng mga tao, upang sa lahat ng mga paraan ay makapagligtas ako ng ilan. Ginawa ko ang lahat ng mga bagay dahil sa ebanghelyo, upang ako'y magkaroon ng bahagi sa mga pagpapala nito” (1 Corinto 9:22-23).

Mga Praktikal na Pagsasa-alang-alang sa Komunikasyon sa Magkaibang Kultura

Makinig Bago Magsalita

Isinulat ni Santiago na tayo’y dapat mabilis sa pakikinig, mabagal sa pagsasalita (Santiago 1:19). Sumusulat ang apostol tungkol sa pagkagalit, at sa dila, subali’t ang kanyang payo ay mabuti rin sa komunikasyon sa magkaibang kultura. Mas lalo tayong nakikinig, mas lalo tayong natututo.

Tila simple lamang itong pakinggan, subali’t dahil kailangan nating makinig nang matagal, ang matagumpay na komunikasyon sa magkaibang kultura ay nangangailangan din ng matagal na oras. Walang maipapalit sa oras. Ang pinakamabubuting cross-cultural na tagapag-ugnay ay iyong mga nag-uukol ng mahabang oras sa ibang kultura.

Maraming pagkakataon, tayo ay mabagal sa pakikinig at mabilis sa pagsasalita. Sobra tayong magsalita at kaunti lamang ang pagmamasid sa iba. Kung nais nating maunawaan ang iba, dapat tayong makinig. Ito ay totoo maging tayo’y naglalakbay sa ibang bansa, nag-eebanghelyo sa katabingpamayanan, nagtuturo sa ibang grupo o edad, o kahit ang pagbisita sa loob ng ating sariling mga pamilya. Talagang madalas, nabibigo tayong makinig bago tayomagsalita.

Si Duane Elmer, isang misyonero at propesor ng pag-aaral sa magkakaibang kultura ang nagsabi, “Hindi ka maaaring magsilbi sa isang tao na hindi mo naiintindihan. Kapag nagsikap kang maglingkod sa mga tao nang hindi sila nauunawaan, malamang sa ikaw ay tingnan bilang isang matulunging manlulupig.”¹⁶ Ang ibig sabihin, maging ang iyong pagsisikap na tumulong ay maaaring magkaroon ng masamang epekto at hindi nila mauunawaan. Sa pagnanais mong makatulong, makakasama ka pa! Bakit? Dahil nabigo kang mag-ukol ng oras upang unawain muna ang taong nais mong tulungan.

Noong si John Seamands ay isang misyonerong ebanghelista sa India, natutuhan niya ang kahalagahan ng pakikinig. Kapag siya’y bumisita sa isang pamayanan at magsimulang

---

¹⁶ Duane Elmer, *Cross-Cultural Servanthood: Serving the World in Christlike Humility* (Downers Grove: Intervarsity Books, 2009), Kindle location 148

mangaral, bahagya lamang nakikinig ang mga tao at magtataka, "Sino ba ang dayuhang ito? Bakit siya nagsasalita sa atin?"

Subali't, kung nag-uukol si Rev. Seamands ng kahit isang araw sa pagbisita sa mga tagapanguna sa pamayanan, bumibisita sa mga local na paaralan, at nagtatanong, higit na naiiba ang naging pagtanggap sa kanya. Ngayon hindi na siya isang dayuhan; siya ay isang bisita. Ngayon nalalaman na niya ang kanilang mga pangangailangan at mga katanungan.

17

Maging Maingat sa Pagpapatawa

Kahit mahalaga sa mga tagapangaral ang pagpapatawa, dapat itong gamitin nang maingat. Ang paggamit ng pagpapatawa sa konteksto ng magkakaibang kultura ay mahirap dahil ang pagpapatawa ay ayon sa kaangkupan nito sa kultura. Ang isang bagay na nakakatawa sa Tsina ay hindi nakakatawa sa Florida. Ang nakakatawa sa Indiana ay seryosong bagay sa India. Kapag plano mong gumamit ng pagpapatawa, ipagtanong mo kung ang kwentong gagamitin mo ay angkop sa bagong kultura. Maraming mga pulitiko ang nakasakit ng damdamin ng kanilang tagapanood sa paggamit ng katatawanan na hindi naaangkop sa ibang kultura.

Magkuwento

Maraming mga kuwento ang tumatawid sa kultural na mga hadlang. Ang mga kuwentong naglalarawan ng mga kilos at damdamin ng mga tao ay mabuting gamitin sa magkakaibang kultura. Gayunman, kapag ang kuwento ay naglalaman ng sobrang daming kultural na sangkap, hindi ito masyadong magiging katanggap-tanggap. Muli, makatutulong ng malaki kung makikipag-usap ka muna sa isang taong nagmula sa kulturang nais mo. Itanong mo, "Ano ang ibig sabihin ng kuwentong ito kapag narinig mo?"

Nagtuturo ang isang propesor ng isang kurso sa kolehiyo sa Kasaysayan ng Musika. Sa kursong iyon, madalas niyang ginagamit na halimbawa si Beethoven. Bagaman si Beethoven ay isang dakilang manunulat ng musika, hindi siya nakipag-ugnayan ng maayos sa mga tao. Siya ay magagalitin at madalas na nakakasakit ng damdamin ng maraming tao. Tinatawag siya ng kaniyang mga kaibigan ng "ang Dragon" dahil napakahirap niyang pakisamahan. Para sa isang galing sa Kanluran, ang isang dragon ay isang halimaw na bumubuga ng apoy."

Minsan, nagturo siya tungkol kay Beethoven sa Tsina. Nang tawagin niya si Beethoven na "ang Dragon", naguluhan ang kanyang mga mag-aaral. Sa Tsina, ang dragon ay isang simbolo ng mabuting kapalaran. Nagtaka sila, "Bakit ang taong ito na sobrang magagalitin ay binigyan ng ganoon kadakilang pangalan?" Kinailangang baguhin ng propesor ang

---

¹⁷ John T. Seamands, *Tell It Well: Communicating the Gospel Across Cultures* (Kansas City: Beacon Hill Press, 1981), 97.

kanyang kuwento upang higit na maunawaan ng mga mag-aaral na taga-Silangan ang kanyang mensahe.

Maging Sensitibo sa Kultura

Ang mabubuting komunikador ay gumagamit ng maraming paglalarawan at mga tayutay sa kanilang komunikasyon. Gayunman, ang mga paglalarawang ito ay dapat na aangkop sa kultura. Walang kabuluhan kung gagamit ka ng isang paglalarawan tungkol sa mga kompyuter sa grupo ng mga taong ni hindi pa nakakikita ng kompyuter.

Si Dating Presidente Bill Clinton ay magaling sa komunikasyon sa magkakaibang kultura. Minsan ikinuwento niya ang Mabuting Samaritano sa isang grupo ng mga Kristiyano at mga Muslim. Sinabi niya, "May isang lalaking nahulog sa kamay ng mga nasasandatahang magnanakaw. Dumating ang isang pari. Siya ay isang tagapanguna sa relihiyon. Sumunod na dumating ang isang lalaking galing sa isang kilalang tribo. Sa huli, isang lalaki mula sa kaaway na tribo ang dumating at nakita ang sugatang biktima." Ipinapaliwanag ni Presidente Clinton ang kuwento sa paraang nauunawaan at naaangkop sa kultura.

Mahalaga rin ang galaw ng katawan. Sa Amerika, maaari kang kumaway gamit ang nakabukas na palad upang ipakita ang pakikipagkaibigan; sa Nigeria ang gayung kilos ay isang sumpa para sa kanila. Sa Amerika, maaari kang gumamit ng isang daliri upang palapitin ang isang tao; sa Tsina, ang kilos na iyon ay sa aso lamang ginagamit.

Ang distansiya sa pagitan ng mga tao ay nagkakaiba-iba sa iba't-ibang kultura. Mayroong gusto ay maging malapit; ang iba naman ay gustong magkaroon ng kaunting pagitan. Maging ang lakas ng boses ay mahalaga. Ang mga Amerikano ay madalas nag-uusap at tumatawa ng mas malakas kaysa sa ibang taong nagmula sa ibang kultura. Sa ilang kultura, ang mga tao ay mas matahimik sa pag-uusap, laluna kung nasa publiko.

Madaling sabihin na, "Hindi mahalaga ang mga bagay na iyon; mga pangkulturang kaugalian lamang ang mga iyon." Gayunman, dapat nating iwasan ang anumang magpapahirap sa atin upang maibahagi ang ebanghelyo. Ito ang dahilan kung bakit mahalaga na matutuhan natin ang mga kaugaliang pangkultura ng mga taong nais nating pagministeryuhan.

Isang Aral Mula sa Unggoy

Nakita ng isang unggoy ang isang isda na lumalangoy sa ilog. Naisip ng unggoy, "Kawawa naman ang isdang iyon. Kailangan niya ng aking tulong! Komportable ako dito at ligtas sa tuyong lupa, samantalang siya'y nananatili sa tubig! Ako'y isang mabait na unggoy; tutulungan ko ang isda."

Ang unggoy ay umakyat sa isang puno na nakayunggong sa may ilog. Kumapit siya sa isang sanga, bagaman ito'y mapanganib para sa kanya. Dumukwang siya sa tubig at hinango ang isda mula sa tubig. Bumaba ang unggoy mula sa puno at maingat na inilagay ang isda sa tuyong lupa. Sa loob ng ilang minuto, tila masiglang pumupusag ang isda, subali't makalipas

ang ilang sandali tumahimik na ito. Masayang umalis ang unggoy; sa isip niya nakatulong siya sa iba.

Nais ng unggoy na tumulong, subali't sa halip ay napatay niya ang isda. Bakit? Dahil hindi niya nauunawaan ang kalagayan at pangangailangan ng isda. Ginawa niya kung ano ang nasa isip niya na mabuting gawin. Hindi sapat ang mabuting intensiyon lamang; dapat tayong makinig sa mga pinaglilingkuran natin.¹⁸

Maging Mapagmahal at Magalang sa Iba

Marahil ang pinakamahalagang payo na matututuhan natin para sa komunikasyon sa magkakaibang kultura ay ibinigay 2, 000 taon na ang nakalilipas: "Ibigin mo ang iyong kapwa na gaya ng iyong sarili" (Mateo 22:39). Upang ilapatang prinsipyong iyon sa praktikal na paraan, sinabi ni Jesus, "Kaya, anumang bagay na ibig niyong gawin sa inyo ng mga tao, gayun ang gawin ninyo sa kanila; sapagkat ito ang Kautusan at ang mga propeta. (Mateo 7:12).

Madalas nagkakamali tayo sa pag-iisip na ang ating kultura ay mas mabuti kaysa sa kultura ng ibang tao. Dapat nating matutuhan na ang ating kultura ay hindi mas mabuti; ito ay naiiba. Kapag natutuhan nating igalang ang iba, malaki ang maitutulong nito upang mapabuti ang ating kakayahang makipagkomunikasyon.

Sa edad na 60, si Jason ay nahilingang magpastor sa isang iglesya sa Taiwan. Hindi pa siya kailan man nakakalabas sa U. S. Sa loob ng 40 taon, nagpastor siya sa maliliit na iglesya sa mga rural na komunidad sa Amerika; ang Kaohsiung sa Taiwan ay isang pangunahing lunsod. Hindi nakapagsasalita si Jason ng ibang wika; ang iglesya ay nagsasalita ng Mandarin. Malamang na mabibigo si Jason sa komunikasyon sa magkakaibang kultura.

Mayroon lamang isang positibong puntos si Jason sa kanyang komunikasyon sa magkakaibang kultura; mahal niya ang mga tao! Nanatili si Jason sa Kaohsiung sa loob ng dalawang taon. Hindi siya natuto ng Mandarin, subali't gumugol siya ng maraming oras kasama ng mga tagapagsalin sa wika upang tiyakin na ang kanyang mensahe ay malinaw na nakakarating sa kabila ng pagkakaiba sa kultura. Pumupunta ang mga tao sa kanilang iglesya hindi dahil siya'y isang malakas at mahusay na tagapagsalita, kundi dahil sinasalubong niya sila sa daan, ngumingiti, at nakikinig habang sila'y nagsisipag-usap.

Makalipas ang dalawang taon, bumisita ang isang misyonero na nakapagsasalita ng Mandarin sa Kaohsiung. Habang naglalakad siya sa komunidad, isang may-ari ng tindahan ang kumaway sa kanya. Sa Chinese, itinanong niya, "Kilala mo ba si Pastor Jason?" "Opo. Bakit po ninyo itinatanong?" "Mahal ko si Pastor Jason." "Kristiyano ka ba?" "Hindi, ako ay isang Buddhist. Subali't kung ako'y magiging isang Kristiyano, pupunta ako sa sambahan ni Pastor Jason." "Bakit" "Minahal niya ako! Araw-araw pumupunta siya rito at dinadalaw

---

¹⁸ Hinango kay Duane Elmer, *Cross-Cultural Servanthood: Serving the World in Christlike Humility* (Downers Grove: Intervarsity Books, 2009), Kindle edition location 214.

ang aking tindakan. Maraming oras kaming nag-usap tungkol sa maraming bagay.” Namangha ang misyonero. Hindi maaaring makipag-usap ng maraming oras si Jason sa isang taong hindi marunong ng Igles. Subali’t nagpakita siya ng pagmamahalsa isang Buddhist na may-ari ng tindakan.

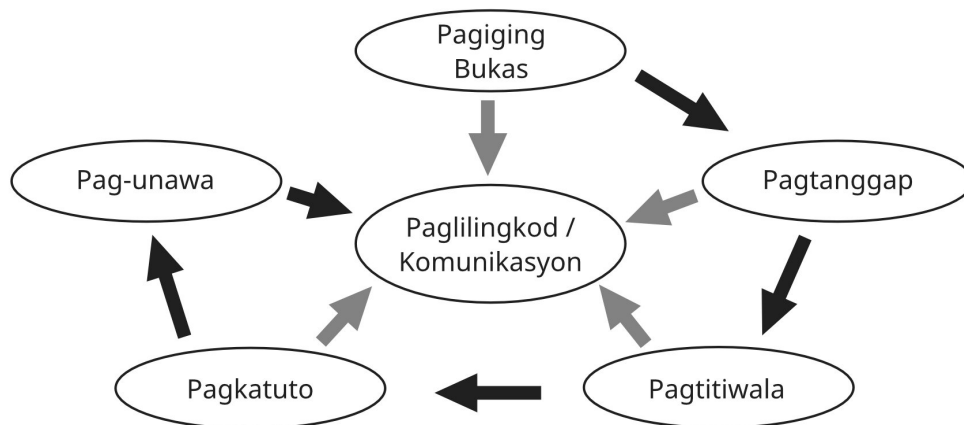
Hindi ibig sabihin ng kuwentong ito na hindi mahalaga ang pag-aaral ng ibang wika, ngunit ipinaaalala nito sa atin na ang pag-ibig ang batayan ng lahat ng epektibong ministryo. Kung susundin natin ang utos ni Jesus na “Mahalin ninyo ang inyong kapwa, ” maaaring gamitin ng Diyos maging ang napakalimitadong kakayahan para sa kanyang kaluwalhatian.

Isang Modelo para sa Komunikasyon sa Magkakaibang Kultura at Paglilingkod

Isinulat ni Duane Elmer na ang paglilingkod sa iba ay nangangailangan ng pag-unawa, pagkatuto, pagtitiwala, pagtanggap, at pagiging bukas. Ginamit ni Dr. Elmer ang modelong ito upang magturo tungkol sa paglilingkod sa magkakaibang kultura. Ito ay kasinghalaga rin ng komunikasyon sa magkakaibang kultura.

Ang epektibong komunikasyon ay nangangailangan ng:

- **Pag-unawa.** Ang pag-unawa ay hindi mangyayari kung walang *pagkatuto*.
- **Pagkatuto.** Hindi ka maaaring matuto mula sa ibang tao hangga’t walang *pagtitiwala*.
- **Pagtitiwala.** Upang magkaroon ng tiwala, dapat malaman ng ibang tao na pinahahalagahan mo sila bilang mga tao. Dapat mayroong *pagtanggap*.
- **Pagtanggap.** Upang makapagkomunikasyon ng pagtanggap, dapat kang magpakita ng *pagiging bukas*.
- **Pagiging bukas.** Ang pagiging bukas ay ang kagustuhang tanggapin ang mga tao sa iyong presensiya at magkaroon sila ng pakiramdam na sila ay ligtas.

Pagiging Mas Mabuting Tagapakinig

► Talakayin ang isang pagkakataon na ikaw ay nakipag-usap sa isang mabuting tagapakinig. Anong mga katangian ang taglay nila kaya't madaling makipag-usap sa kanila? Talakayinang isang pagkakataon na nakipag-usap ka sa isang hindi mabuting tagapakinig. Anong mga katangian nila ang nagpahirap sa iyong kausapin sila? Ikaw ba ay mabuting tagapakinig?

Dahil ang pakikinig ay lubhang mahalaga sa epektibong komunikasyon, dapat din tayong maging seryoso tungkol sa pagpapabuti sa ating kakayahang makinig katulad ng pagnanais nating mapabuti ang ating pagsasalita at pagsusulat. Ang pinakamatalinong tao na nabuhay ay nagbabala na isang kahangalan at kahihyan ang sumagot bago makinig (Kawikaan 18:13).

Ikinuwento ni John Seamands ang tungkol sa isang misyonerong Kristiyano sa Sri Lanka na binisita ng isang paring Buddhist. Pumunta doon ang paring Buddhist upang humiram ng mga libro tungkol sa Kristiyanismo. Nagtanong ang Kristiyanong misyonero, "Interesado ka ba sa Kristiyanismo?" Sumagot ang paring Buddhist, "Hindi. Hindi ako interesado, subali't sinasanay ko ang mga batang monghe na hahayo bilang mgamisyonerong Buddhist sa Kanluran. Sa palagay ko kailangan nilang matutuhan ang tungkol sa relihiyon ng mga tagaroon bago sila humayo."¹⁹

Alam ng paring Buddhist na ito na kailangan niyang tulungan ang kaniyang mga mag-aaral na maunawaan ang relihiyon ng mga taong kanilang "eebanghelyuhan". Mas lalong higit na mahalaga para sa mga Kristiyano na maunawaan ang mga katuruan ng mga taong dinadalhan natin ng tunay na ebanghelyo!

Sa bahaging ito, matututuhan natin ang ilang mungkahi para sa mas mabuting pakikinig. Ito ay para sa komunikasyon sa magkakaibang kultura, gayun din sa alin mang klase ng komunikasyon.

Mayroong pagkakaiba sa pagitan ng "naririnig" at "pakikinig". Halimbawa, maaari mong marinig ang isang tao na nagsasalita ng ibang wika nang hindi nauunawaan ang alin man sa mga salita. Naririnig mo, subali't hindi mo nauunawaan. Ang Lausanne Willowbank report ng mga Kristiyanong mga lider mula sa buongmundo ay nananawagan sa mga ebanghelista, mga misyonero, mga pastor at mga tagapangunang Kristiyano upang "sensitibong makinig upang maunawaan."²⁰

(1) Alisin ang mga nakakaabala sa atensiyon.

Nabubuhay tayo sa isang mundong puno ng mga nakakaabala sa ating atensiyon. Humahati sa ating atensiyon ang telebisyon, radyo, internet, selpon, text messages, at iba pang mga

---

¹⁹ John T. Seamands, *Tell It Well: Communicating the Gospel Across Cultures* (Kansas City: Beacon Hill Press, 1981), 17

²⁰ Willowbank Report. "Gospel and Culture" (Lausanne Committee for World Evangelization, 1978), 15.

kasangkapan. Kung talagang nais nating pakinggan ang isang tao, dapat nating isara ang ibang nakakaabala sa ating atensiyon at ituon sa kanila ang ating atensiyon.

May isang lalaki na malimit inihihinto ang pakikipag-usap upang sagutin ang tawag sa kanyang telepono. Sa bawat pagkakataon, sinasabi niya, "Ang pakikipag-usap sa iyo ay higit na mas mahalaga sa akin kaysa pagsagot sa telepono, subali't paumanhinan mo ako sumandali habang sinasagot ko ang isang tawag na ito." Sa loob ng isang oras, sumagot siya sa pitong tawag sa telepono. Sinasabi niya, "ikaw ay mas mahalaga"; subali't ang kanyang mga kilos ay nagsasabing, "Mas mahalaga ang selpon para sa akin."

Ang tunay na pakikinig ay nangangailangan na ituon natin ang ating atensiyon sa ating kausap. Maraming mga bagay ang nakapigil sa tunay na pakikinig:

- Pag-iisip tungkol sa ibang bagay ("Ano ba ang susunod kong gagawin sa aking listahan ng gawain?")
- Pagsisikap na mapahanga ang iyong kausap ("Sana makumbinsi ko sila na tama ako")
- Pagpaplano sa iyong sasabihin kapag sila'y tumigil sa pagsasalita.

Ang tunay na pakikinig ay nangangahulugan na isasaisantabi ang lahat ng bagay at itutuon ang atensiyon sa iyong kausap na nagsasalita.

May isang bata na kumakausap sa kanyang ama habang ito'y nagbabasa ng diyaryo. Nang magkuwento siya, sumasagot ang tatay sa mga tamang pagkakataon. Akala niya siya ay nakikinig, ngunit hindi naman. Minsan ang batang babae ay nagkuwento ng isang kakaibang kuwento habang ang ama ay patuloy sa pagbabasa. Nagpatuloy siya sa pagsagot, "Oo, mabuti yan, " ang sabi nito. At hindi niya napagtanto na ang kuwento ng batang babae ay gawa-gawa lamang nito.

(2) Ipakita mo na ikaw ay nakikinig.

Isang mahalagang aspeto ng komunikasyon ay ang wika ng katawan. Hindi sapat na nakikinig lamang, dapat maging pakiramdam ng kausap mo na ikaw ay nakikinig.

Umupo kayo sa isang lugar na komportable at kung saan matitingnan mo sila sa mata. Madalas, nakakatulong na iwan mo muna ang iyong mesa, at umupo sa isang pantay na posisyon kapag nakikipag-usap sa isang miyembro ng iglesya, isang taong nasa ilalim ng iyong awtoridad, o isang taong humihingi ng payo. Madalas nag-aatubili ang isang tao na magsabi nang matapat sa taong nakaupo sa kanilang mesa. Upang maging mas mahusay na pag-uusap, gawin mo ang iyong makakaya upang palakasin ang loob ng iba at magrelaks at makipag-usap nang mas madali.

(3) Gumawa ng talaan.

Depende sa sitwasyon, ang pagkuha ng mga tala ay maaaring magpahayag na ikaw ay isang mabuting tagapakinig. Sa isang pormal na sitwasyon, tulad ng isang silid-aralan o

miting ng board, ang pagsulat ng listahan ay magiging mabuting talaan ng iyong mga narinig. Sa pribadong usapan o sesyon sa pagpapayo, marahil kinakailangan mong humingi ng pahintulot mula sa iyong kausap. Simple mo lang sasabihin na, "Maaari ba akong kumuha ng listahan upang makatulong sa akin na mas magtuon ng aking isip."

Konklusyon

Kapag ikaw ay isang nagtitinda, nanaisin mong maunawaang mabuti ang iyong mga mamimili. Nais mong tiyakin na hindi mo mahahadlangan ang iyong mga benta dahil lamang nabigo kang malinaw na makipag-ugnayan sa kanila.

Bilang isang ministro o tagapangunang Kristiyano, hindi mo ibinibenta ang ebanghelyo, subalit ibinabahagi mo ang mabuting balita ng kaligtasan. Ang komunikasyon ay higit pang mas mahalaga sa isang ministro kaysa sa isang ordinaryong negosyante. Tulad ni Pablo, nais mong gawin ang lahat ng maaaring gawin upang mailapit ang ibang tao kay Cristo. Ang pag-uukol ng oras upang unawain ang iyong mga tagapakinig ay magbibigay sa iyo ng mas epektibong ministryo.

Mga Takdang Aralin sa Aralin 9

(1) Sa simula ng susunod na aralin, kukuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Humanap ka ng isang lugar kung saan maaari kang makipagkuwentuhan sa isang mula sa ibang kultura. Ito'y maaaring sa isang restawrant, sa iglesya, o sa isang organisasyon sa komunidad. Sa iyong unang pagbisita, huwag mong sikap mag-ebanghelyo. Sa halip, makinig ka at matuto. Magtanong ka sa kanya, maging palakaibigan, at magpakita ka ng pagmamahal. Pagkatapos ng iyong pagbisita, ibahagi ang iyong karanasan sa inyong klase. Ano ang iyong natutuhan sa pag-uukol ng oras kasama ng mga tao mula sa ibang kultura?

Mga Tanong sa Pagsusulit sa Aralin 9

(1) Bakit kinakailangan ang komunikasyon sa magkakaibang kultura para sa mga mananampalataya?

(2) Maglista ng limang praktikal na pagsasa-alang-alang para sa komunikasyon sa magkakaibang kultura na natutuhan mula sa araling ito.

(3) Bakit mahirap gamitin ang pagpapatawa sa komunikasyon sa magkakaibang kultura?

(4) Aling mga panuntunan ni Hesus ang nagbibigay sa atin ng pinakamahalagang payo para sa komunikasyon sa magkakaibang kultura?

(5) Ano ang limang sangkap na kinakailangan para sa epektibong paglilingkod at komunikasyon sa magkakaibang kultura?

(6) Maglista ng tatlong praktikal na hakbang upang maging mas mabuting tagapakinig.

Aralin 10

Pangangaral na Binasbasan ng Espiritu

Mga Layunin ng Aralin

Kapag natapos ang aralin, ang mag-aaral ay dapat:

- (1) Pahalagahan ang kahalagahan ng pagpapahid ng langis ng Espiritu sa pangangaral.
- (2) Malaman ang kahalagahan ng personal na paghahanda para sa pangangaral.
- (3) Maunawaan ang tungkulin ng Banal na Espiritu sa paghahanda ng tagapagturo at ng mga tagapakinig.

Pasimula

Sa kursong ito, napag-aralan natin ang sining ng komunikasyon. ²¹Natutuhan natin kung paano maghanda ng sermon, mga pamamaraan para sa epektibong pagtuturo at relasyong pantao, at mga kakayahan para sa komunikasyon sa magkakaibang kultura at mas mabuting pakikinig. Ang lahat ng mga pamamaraang ito ay mahalaga para sa isang manggagawang Kristiyano. Bilang ministrong Kristiyano, tagapagturo, o tagapanguna, dapat nating gawin ang lahat ng ating magagawa upang epektibong makipag-ugnayan.

Gayunman, matapos nating magawa ang lahat ng ating makakaya, tayo'y umaasa sa Banal na Espiritu para sa espirotuwal na pagbabasbas. Sa huling araling ito, pag-aaralan natin ang tungkulin ng Banal na Espiritu sa pangangaral. Magtutuon tayo sa pangangaral, subali't ang mga prinsipyong ito ay magagamit rin sa pagtuturo at iba pang klase ng komunikasyong Kristiyano.

Dapat Ihanda ng Tagapangaral ang Kanyang Sarili

Bilang isang ministro, marami kang iba't-ibang tungkulin, subali't walang mas mahalaga sa mga ito kaysa sa iyong pagkatawag upang mangaral. Sa pamamagitan ng pangangaral, nagsasalita ang Diyos sa mga tao na inilagay niyasa iyong pangangalaga. Dahil napakahalaga ng ministryo ng pangangaral, gagawin ni Satanas ang lahat niyang magagawa upang ilayo ka sa epektibong paghahanda. Kung nais mong maging epektibo sa pagtupad sa iyong pagkatawag na mangaral, dapat

Ano ang Kapangyarihan sa Pangangaral?

"Ang Diyos na nagbibigay ng kapangyarihan sa tagapangaral upang ang mangangaral ay maging daluyan/channel na sa pamamagitan Niya ay makakikilos ang Banal na Espiritu."

-Hinango kay
Martyn Lloyd-Jones

---

²¹ Karamihan sa mga materyal sa leksiyong ito ay ibinahagi ni Richard G. Hutchison, Dean of Academic Affairs & Spiritual Life sa Bible Methodist Shepherd's College sa Villasis, Pangasinan, Pilipinas.

kang mag-ukol ng sapat na oras sa paghahanda. Ang paghahanda ng sarili ng tagapangaral ay higit na mas mahalaga kaysa sa paghahanda ng sermon.

Dapat Ihanda ng Tagapangaral Ang Kanyang Sarili sa Pamamagitan ng Pribadong Pananalangin

Para sa epektibong pangangaral at pagtuturo, dapat nating maunawaan na bago tayo **magsalita sa publiko sa mga tao**, dapat tayong makipag-usap **nang pribado sa Diyos**. Ang kapangyarihan sa pangangaral ay nagmumula sa paghirang ng Banal na Espiritu. Ang ating paghahanda sa pangangaral ay dapat kalakip ng oras kasama ng Diyos.

Si Jesus ang dakilang halimbawa ng katotohanang ito. Ang mga ebanghelyo ay naghahayag na si Jesus ay paulit-ulit na nag-ukol ng mga oras sa gabi sa pananalangin. Bago ang isang mahalagang pagpapasya, iniukol ni Jesus ang gabi sa pananalangin (Lucas 6:12-13). Kung ang walang kasalanang Anak ng Diyos, na namuhay nang kaisa ng kanyang Ama, ay umasa sa pananalangin, mas lalong higit na kinakailangan natin ang pananalangin upang maging epektibo sa ministeryo!

Sa pamamagitan ng pananalangin, isinusuot natin ang buong baluti ng Diyos (Efeso 6:13) Sa pamamagitan ng pananalangin, tayo ay nabibigyang kakayahan para sa epektibong ministeryo. Dapat maging bahagi ang mataimtim na panalangin sa ating paghahanda sa ministeryo.

Dapat Ihanda ng Tagapangaral ang Kanyang Sarili sa Pamamagitan ng Personal na Integridad.

► Basahin ang 1 Timothy 6. Ano ang itinuturo ng kabanatang ito tungkol sa karakter ng pastor?

Hindi binabasbasan ng Diyos ang programa o ang mga plano; binabasbasan Niya ang mga tao. Sa kabuuan ng kasulatan, nakikita natin ang paghirang ng Diyos sa mga taong nakahanda ang puso para sa paglilingkod. Nagsalita si Haggai sa mga taong nagsisikap na gawin ang gawain ng Diyos subali't hindi namumuhay nang may pagsunod sa batas ng Diyos. Sinabi ng Diyos, "Ang kanilang inihahandog doon ay marumi" (Haggai 2:14). Ang pangangaral na kinasihan ng Espiritu ay dumarating sa pamamagitan ng mga mangangaral na tumatangging ikompromiso ang kanilang integridad.

Ang ministeryo ng maraming tagapangaral ay natapos sa iskandalo dahil sa pagkawala ng personal na integridad. Ang mga pinansiyal at seksuwal na eskandalo ang tumapos sa ministeryo ng mga kilalang pastor at ebanghelista. Ang ibang ministro at tagapanguna ay nakaiwas sa eskandalo sa publiko, subali't sila ay hindi naging epektibo sa ministeryo dahil sa nakatagong kasalanan.

Sumulat si Pablo kay Timoteo, isang batang pastor sa Efeso. Sinabi niya kay Timoteo na kailangan niyang panatilihin ang personal na integridad bilang isang ministro. Ang hamon

ni Pablo kay Timoteo ay nagpapakita ng klase ng tao na dapat maging tayo upang maging epektibo sa ministryo (1 Timoteo 6:3-11, 2 Timoteo 2:22).

Sinabi ni Pablo kay Timoteo na siya'y dapat **tumakas** sa:

- Maling Katuruan
- Pagkamakasarili
- Kontrobersiya at pag-aaway
- Ang pag-ibig sa pera
- Mga pagnanasa ng kabataan

Dapat nating takasan ang kasalanan at mga bagay na nakaaabala sa atin at nakahahadlang sa ministryo. Ang iglesya ay nadadala sa kahihyan ngmg sa tagapangaral na palaaway, imoral, hindi matapat sa katotohanan, angmotibasyon ay pansariling pagmamataas, at nagmamahal sa pera.

Sinabi ni Pablo kay Timoteo na dapat niyang **sundin** ang:

- Pagiging makatuwiran
- Pagiging maka-Diyos
- Pananampalataya
- Pag-ibig
- Pagtitiis
- Kaamuan
- Kapayapaan

Dapat nating sundin ang mga panloob na katangian na nagbibigay kakayahan sa atin para sa ministryo. Pansinin na ang mga katangian na inilista ni Pablo ay hindi pangunahing panlabas; ang mga ito ay katangian ng puso. Isa sa mga hamon sa personal na integridad ng ministro ay ang karaniwan nating pagtutuon ng pansin sa mga panlabas na kaanyuan sa halip na sa pangloob na mga katangian." Sapagkat hindi tumitingin ang Panginoon na gaya ng pagtingin ng tao. Ang tao ay tumitingin sa panlabas na anyo, ngunit ang Panginoon ay tumitingin sa puso" (1 Samuel 16:7). Kung ninanais natin ang paghirang ng Espiritu, dapat nating hubugin ang pusong pagpapalain ng Diyos.

Sinabi ni Pablo kay Timoteo na dapat siyang **lumaban** para sa pananampalataya (1 Timoteo 6:12).

Ipinaalala ni Pablo sa mga taga-Corinto angkahalagahan ng ebanghelyo. Ito ang ebanghelyong nagdadala sa atin ng kaligtasan.

"Ngayon, mga kapatid, ipinaaalala ko sa inyo ang magandang balita na ipinangaral ko sa inyo, na inyo nang tinanggap, na siya naman ninyong pinaninindigan, na sa pamamagitan nito kayo ay ligtas, kung matatag ninyo itong panghahawakan—malibang kayo'y sumampalataya nang walang kabuluhan" (1 Corinto 15:1-2).

Nanawagan si Judas sa mga mangangaral upang ipaglaban ang pananampalatayang ipinagkaloob minsan at magpakailanman sa mga banal (Judas 1:3). Hindi kailanman dapat hayaan ng ministro ang ibang mga usapin upang palitan ang pagiging sentro ng ebanghelyo sa kanyang pangangaral. Maging mga usaping pampulitika, usaping panlipunan, o kontrobersiya sa mga doktrina, si Satanas ay natutuwang ilayo ang tuon ng pangangaral ng mga mangangaral mula sa mensahe ng ebanghelyo. Bilang isang ministro, dapat mong ipaglaban ang pananampalataya. Ang ebanghelyo ang dapat maging sentro ng iyong pangangaral.

Dapat Ihanda ng Banal na Espiritu ang Mangangaral

Bilang mga mangangaral, dapat nating gawin ang lahat ng magagawa upang paghandaan ang ministeryo. Gayunman, sa panghuli, tayo’y umaasa sa paghirang ng Banal na Espiritu para sa kapangyarihan sa pangangaral.

Ang Banal na Espiritu ang Nagbibigay ng Liwanag sa Isipan ng Mangangaral

► Basahin ang mga sumusunod na talata: Awit 119:18, 33, Efeso 1:16-18, 1 Corinto 2:9-16. Ano ang itinuturo ng mga ito sa atin tungkol sa ating pag-unawa sa Kasulatan?

Ang Kaliwanagan ay ang pagbubukas ng Banal na Espiritu sa ating pag-unawa. Ito ay higit pa sa resulta ng ating pag-aaral ng teksto; ito ay gawa ng Diyos. Ang pagbibigay-liwanag ng Banal na Espiritu ay hindi ipinapalit sa pangangailangan ng maingat na pag-aral, subali’t ito’y higit pa sa maaari nating matagpuan sa pamamagitan ng pag-aaral lamang. Dapat ipanalangin ng bawat mangangaral ang kaliwanagang ito mula sa Banal na Espiritu!

Ang Banal na Espiritu ay Nagbibigay ng Kapangyarihansa Mensahe ng Mangangaral

Kung paanong binigyang halimbawa ni Jesus ang kahalagahan ng pananalangin sa paghahanda para sa pangangaral, binigyang halimbawa rin niya ang kahalagahan ng Banal na Espiritu sa ministeryo. Sa kanyang unang pangangaral, sinabi ni Jesus,

“Ang Espiritu ng Panginoon ay nasa akin, sapagkat ako’y hinirang niya upang ipangaral ang Magandang Balita sa mga dukha.” (Lucas 4:18).

Nalalaman ni Jesus na ang susi sa pagiging epektibo sa ministeryo ay ang paghirang ng Banal na Espiritu.

Isinugo ni Jesus ang kanyang mga alagad upang ipangaral ang ebanghelyo sa buong mundo. Gayunman, bago sila naging handa sa pangangaral, dapat nilang tanggapin ang paghirang ng Banal na Espiritu. Hindi isusugo ni Jesus ang kanyang mga saksi sa mundo hanggang hindi sila nabibigyan ng kapangyarihan ng Banal na Espiritu.

“Ngunit tatanggap kayo ng kapangyarihan pagbaba sa inyo ng Espiritu Santo; at kayo’y magiging mga saksi ko sa Jerusalem, sa buong Judea at Samaria, at hanggang sa kadulu-duluhang bahagi ng lupa.” (Mga Gawa 1:8).

Tanging sa pamamagitan ng pagbibigay-liwanag ng Espiritu kaya't maayos nating nabibigyang kahulugan ang Kasulatan. Pagkatapos, sa pamamagitan ng kapangyarihan lamang ng Espiritu na ang ating pangangaral o pagtuturo ay makakaabot sa puso ng ating mga tagapakinig. Sapagkat ang salita ng Diyos ay buhay, mabisa at higit na matalas kaysa alin mang tabak na may dalawang talim, at tumatagos hanggang sa pinaghihiwalayan ng kaluluwa at espiritu, ng mga kasukasuan at ng utak sa buto, at may kakayahang kumilala ng mga pag-iisip at mga hangarin ng puso. (Hebreo 4:12).

Nagbigay si Jesus ng kahanga-hangang pangako sa kanyang mga alagad. Bilang paghahanda sa kanila upang magpatotoo sa malupit na mga tagapakinig, nangako si Jesus, "Sapagkat hindi kayo ang magsasalita, kundi ang Espiritu ng inyong Ama ang magsasalita sa pamamagitan ninyo" (Mateo 10:20). Hindi ito nangangahulugan na hindi mahalaga ang pag-aaral at paghahanda. Hindi sinasabi sa atin ni Jesus na iwasan ang pag-aaral, subali't binibigyan niya tayo ng katiyakan na tayo'y magsasalita sa kapangyarihan ng Banal na Espiritu.

Pinatotohanan ni Pablo ang kapangyarihang ito ng sabihin niya, "Ang aking pananalita at ang aking pangangaral ay hindi sa pamamagitan ng mapang-akit na mga salita ng karunungan, kundi sa pagpapamalas ng Espiritu at ng kapangyarihan" (1 Corinto 2:4). Matiyagang nag-aral si Pablo. Si Pablo ay isang matalinong iskolar, subali't nalalaman niya na ang tunay na kapangyarihansa pangangaral ay nagmumula sa Espiritu, hindi sa mga pagsisikap ng mga tao.

Upang maging epektibong tagapagturo at mangangaral ng Salita ng Diyos, dapat tayong mag-aral upang maunawaan ang teksto. Dapat tayong manalangin upang hirangin ng Banal na Espiritu. Sa gayun, makapagtitiwala tayo na ang Diyos ay magsasalita sa pamamagitan natin upang dalhin ang kanyang Salita sa kanyang bayan. Ito ang magbibigay ng tunay na kapangyarihan sa pangangaral.

Dapat Ihanda ng Banal na Espirtu ang Tagapakinig

Hindi lamang inihahanda ng Diyos ang mangangaral, inihahanda rin niya ang tagapakinig upang tanggapin ang katotohanan. Bagaman kailangang ihanda ng mangangaral ang kanyang sarili sa ministeryo, maaari tayong magalak na inihahanda rin ng Banal na Espiritu ang mga tagapakinig para sa ministeryo. Kapag tayo'y nangangaral o nagtuturo, hindi tayo nag-iisa, kasama natin ang Banal na Espiritu.

Ipinaalala ni Pablo sa mga taga-Tesalonica na ang epekto ng kanyang pangangaral ay hindi nakabatay sa kanyang sariling kakayahang magsalita kundisa kapangyarihan ng Banal na Espiritu. "Sapagka't ang aming ebanghelyo ay hindi dumating sa inyo sa salita lamang, kundi sa kapangyarihan din at sa Espiritu Santo" (1 Tesalonica 1:5). Kinuha ng Banal na Espiritu ang mga salita ng mga Apostol at inilagay sa mga puso ng mgataga-Tesalonica nang may kapangyarihan at lubos na paniniwala.

Hangga't hindi nabibigyang kapangyarihan ng Espiritu ang pangangaral, ang mga nakikinig ay maaaring sumang-ayon sa kanilang isip habang ang kanilang mga puso ay mananatiling hindi nahihipo ng mensahe. Ang Espiritu ang nagpapamulat sa mga tagapakinig sa kanilang pangangailangan at nagbubunga ng malalim na pagtugon.

Ang katotohanang ito ay dapat maging malaking kalakasan ng loob sa bawat isa sa atin na nangangaral. Hindi tayo umaasa sa ating sariling kakayahan; tayo'y nangangaral sa kapangyarihan ng Banal na Espiritu.

Noong Hulyo, 1741, nangaral si Jonathan Edwards ng sermon na may pamagat na "Mga Makasalanang sa Kamay ng Isang Galit na Diyos" sa isang iglesya sa Enfield, Connecticut. Ito ay sa panahon ng Dakilang Pagkagising, isa sa pinakamatinding pagbubuhos ng Espiritu ng Diyos sa kasaysayan ng Amerika. Ang Espiritu ng Diyos ay bumubuhos sa lahat ng kolonya.

Naipangaral na ni Edwards ang parehong sermon sa kanyang sariling kongregasyon at ito'y may kaunting epekto lamang, subali't naramdaman niya ang paggabay ng Diyos upang ipangaral ang sermong iyon sa Enfield. Hindi katangi-tanging mangangaral si Edwards. Binabasa niya ang kanyang mga sermon sa iisang tono ng boses. Hindi siya nagsasalita nang malakas o gumagamit ng anumang dramatikong pagkilos. Walang anuman sa kanyang istilo ng pangangaral ang hihikayat sa malaking pagtugon.

Gayuman, sa araw na iyon, ang Espiritu ng Diyos ay kumilos sa buong kongregasyon. Isang saksi ang sumulat, "Bago natapos ang sermon, isang malakas na hinaing at pag-iyak ang narinig sa buong sambahayan...sumisigaw ang mga tao, "Ano ang aking gagawin upang maligtas?" "Naku! Mapupunta ako sa impiyerno!" "Ano ang gagawin ko para kay Cristo?" at mga katulad na salita. Napilitang tumigil sa kanyang mensahe ang mangangaral dahil sa nakagugulat na kapangyarihan ng Diyos na kanilang nakita."

Nag-aral si Edwards bilang paghahanda; nanalangin siya bilang paghahanda; pinanatili niya ang kanyang personal na integridad. Ang lahat ng ito ay mahalaga, subali't ang ultimong kapangyarihan ay nagmula sa Banal na Espiritu.

Konklusyon: Ang Pagiging Pangunahin ng Paghirang ng Banal na Espiritu

Kung ang paghirang ng Banal na Espiritu ay napakahalaga, bakit napakaraming mangangaral ang nakokontento na kahit wala ito? Marahil ang isang dahilan ay hindi sila sumasang-ayon na mataimtim na ipanalangin at hilingin ang paghirang.

Nakita natin na ang paghirang ng Espiritu ay nagkakahalaga ng panalangin. Isinulat ni E. M. Bounds, "Panalangin,

Ang paghirang ng Espiritu ay "dumarating sa mangangaral hindi sa silid-aralan, kundi sa silid ng panalangin."
-E. M. Bounds

maraming panalangin, ang presyo ng paghirang sa pangangaral.”²²

Ipinapakita ng panalangin ang ating mapagpakumbabang pagdepende sa Dios. Kung ang pakiramdam natin ay kaya nating mangaral sa ating sariling kapangyarihan, hahayaan tayo ng Diyos na gawin iyon. Kung tayo ay nangangaral para sa ating sariling kaluwalhatian, hindi natin matatanggap ang paghirang ng Espiritu. Sinabi ng Diyos, “Alang-alang sa akin, alang-alang sa akin, aking gagawin iyon; sapagkat paanong lalapastanganin ang aking pangalan? At ang kaluwalhatian ko sa iba'y di ko ibinigay” (Isaias 48:11). Ang kaluwalhatian ng Diyos ang dapat nating maging motibasyon sa paghanap sa paghirang ng Diyos, hindi ang ating sariling kaluwalhatian.

Mga Takdang Aralin sa Aralin 10

(1) Kumuha ka ng pagsusulit batay sa araling ito. Maingat na pag-aralan ang mga tanong sa pagsusulit bilang paghahanda.

(2) Gamit ang mga prinsipyong iyong natutuhan sa panahon ng kursong ito, mangaral sa loob ng 15-20 minutong sermon sa klase. Ang bawat miyembro ng klase ay magsasagot ng isang “talaan ng pagsusuri” na matatagpuan sa likod ng aklat ng kurso. Sa pamamagitan ng paghahambing ng mga pagsusuri ng iyong mga kamag-aral sa sermong ito sa kanilang pagsusuri sa iyong mga naunang sermon, maaari mong suriin ang iyong pag-unlad sa iyong kakayahang makipag-ugnay nang epektibo.

Mga Tanong sa Pagsusulit sa Aralin 10

(1) Bumanggit ng dalawang paraan na ihahanda ng tagapangaral ang kanyang sarili para sa epektibong ministryo.

(2) Ano ang sinabi ni Pablo kay Timoteo na dapat niyang ipaglaban?

(3) Sa anong dalawang paraan inihahanda ng Banal na Espiritu ang isang mangangaral?

(4) Ipaliwanag ang kaliwanagan.

(5) Ano ang susi sa pagiging epektibo sa ministryo na inihalimbawa ni Jesus?

(6) Ayon kay E.M. Bounds, ano ang presyo ng paghirang sa pangangaral?

---

²² Inangkop mula kay E. M. Bounds, *Power through Prayer*.

Form sa Pag-assess sa Pagsasalita

Pangalan ng Tagapagsalita: _____

Teksto sa Kasulatan: _____

Pamagat ng Sermon: _____

Petsa: _____

Oras ng Pagsisimula: _____ **Oras na Natapos:** _____

Bilugan ang tamang iskor ("5" ay excellent at "1" ay sobrang mahina). Ilagay ang kabuuang puntos.

Paghahanda (Notes o Balangkas ng Sermon)

Tema (malinaw; galing sa teksto; ginamit sa balangkas)	1	2	3	4	5
Balangkas (batay sa tema; maayos na pagkakasunod-sunod)	1	2	3	4	5
Mga Katotohanan (tiyak at angkop)	1	2	3	4	5
Pagiging Malikhain (bagong ideya at mga diskarte)	1	2	3	4	5
Aplikasyon (naaangkop at malinaw)	1	2	3	4	5
Kalinisan (nababasa; may pagkakakilanlan sa mga pangunahing puntos)	1	2	3	4	5
Kumpleto (kumpleto ang pagkasulat o binuod)	1	2	3	4	5

Presentasyon

Pasimula (maikli; interes; motibasyon)	1	2	3	4	5
Transisyon (maayos na lumilipat mula sa isang punto patungo sa kasunod)	1	2	3	4	5
Paggamit ng Kasulatan (sumusuporta ng Kasulatan, mga paglalarawan)	1	2	3	4	5
Paggamit ng mga istatistika, kuwento, at mga paglalarawan (malinaw, napapanahon)	1	2	3	4	5
Paggamit ng Pagpapatawa (naaangkop)	1	2	3	4	5
Kasanayan sa Nilalaman (tiwala sa sarili)	1	2	3	4	5
Pagtingin sa Mata ng Tagapakinig (regular)	1	2	3	4	5
Paggamit ng Biswal (naaangkop)	1	2	3	4	5

Oras na Ginamit (matalinong paggamit ng oras)	1	2	3	4	5
Konklusyon (nagpapatibay sa tema; may aplikasyon)	1	2	3	4	5
Presensiya (Personalidad at Expression)					
Ugali (tiwala sa sarili, humihingi ng paumanhin, masigasig; nininerbiyos)	1	2	3	4	5
Boses at Bilis ng Pagsasalita (malinaw; naririnig)	1	2	3	4	5
Wikang ginamit (naaangkop sa tagapakinig)	1	2	3	4	5
Kasanayan sa pagsasalita (pagbigkas; malayang paggamit ng mga salita)	1	2	3	4	5
Hitsura/Pananamit (maayos, malinis, naaangkop)	1	2	3	4	5
Ekspresyon ng mukha (angkop sa tema)	1	2	3	4	5
Partisipasyon (mula sa tagapakinig)					
Komunikasyong Pasalita (mga 'amen', pagtawa, pag-ungol)	1	2	3	4	5
Hindi Pasalitang Komunikasyon (pagngiti, paghikab, inip na hitsura)	1	2	3	4	5
Mga Dagdag na Listahan:					
Kabuuang Marka: _____ Pangalan ng Nagsuri: _____					

Form Parasa Pagtatala ng Takdang-Aralin

Pangalan ng Mag-aaral _____

Sa table sa ibaba, lagyan ng pirma kapag nakumpleto na ang bawat takdang-aralin. Ang mga pagsusulit ay itinuturing na tapos na kapag ang mag-aaral ay nakakuha ng score na 70% o higit pa. Ang lahat ng takdang-aralin ay dapat matagumpay na makumpleto upang makatanggap ng Sertipiko mula sa Shepherds Global Classroom.

Aralin	Pagsusulit	Takdang Aralin 1	Takdang Aralin 2
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

Ang paghingi ng Katibayan ng Pagtatapos ay maaaring hilingin mula sa Shepherds Global Classroom na matatagpuan sa ating webpage www.shepherdsglobal.org. Ang mga katibayan ay ipapadala sa digital na paraan mula sa pangulo ng SGC patungo sa mga guro at tagapangasiwa na siyang nagsa-ayos ng aplikasyon ng kanilang (mga) mag-aaral na humihingi ng Katibayan ng Pagtatapos.